

QVINCTVS HORATIVS FLACCVS AB OMNI OBSCOENITATE PVRGATVS.

Ad usum Gymnasiorum Societatis IESV.

ALDI MANVTII

De metris Horatianis.

Eiusdem annotationes in Horatium.

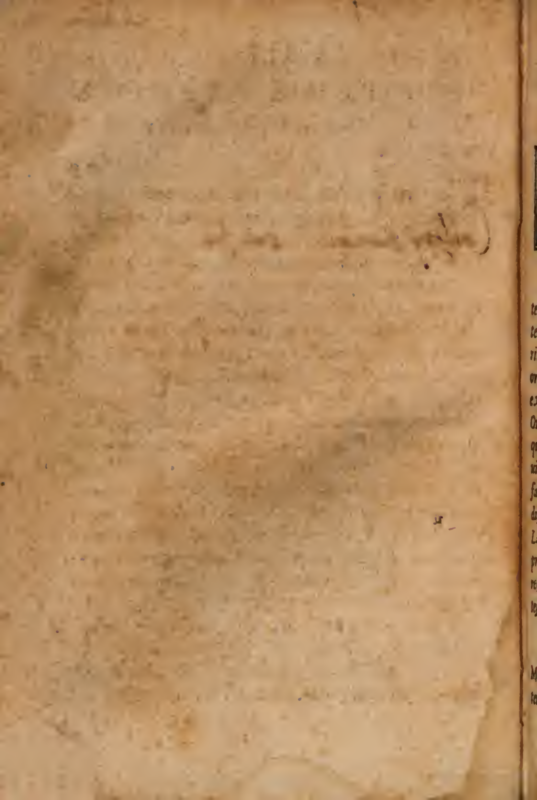

R O M AE,

Apud Victorium Helianum.

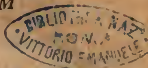
M. D. LXIX.

Q. HORATII FLACCI

VITA PER PETRUM

Crinitum Florentinum.

VINCTVS HORATIVS Flaccus in Venusio Apuliæ oppido natus est. patrem habuit libertini generis, unde illud.

Quem rodunt omnes libertino patre natum.

Pro certo habetur, eius natalem fuisse duobus circiter annis ante coniurationem L. Sergij Catilinæ*, quo tempore celebres erant in ciuitate, ex poetis Valerius* Catullus*, Licinius caluus, & Heluius Cinna, ex oratoribus M. Cicero, Q. Hortensius, & Q.* Catulus*, ex philosophis* Varro Terentius*, & Figulus Nigidius, Orbilium Beneuentanum, ut constat, a puero audiuit, quem appellat alicubi plagosum, ac mirum, quam breui tempore in bonis litteris profecerit. Ingenio enim facili & auidissimo fuisse traditur in capiendis optimis disciplinis.* Vbi *autem satis uisus est nauasse operam Latinis studijs, Athenas se contulit, ut philosophorum præceptis liberius incumberet, maximeque Epicureorum placita uidetur probasse, ut illud urbane dictum testatur:*

Me pinguem, & nitidum bene curata cute uises,
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

Moribus fuisse dicitur subobscœnis, & ad bilem interdum paulo excitatior, adeo erga amicos gratus,

atque officiosus, ut nobiliorum etiam studijs & gratia clarior in dies ac nobilior esset. Nam primo dignitatem tribunitiam honestis suffragijs est adeptus, & Romanæ legioni præpositus, quod ipse de se scribit. Amicos uero habuit ex poetis Albium Tibullum, Quinctilium Varum, cuius obitum officiose deplorat. Valgium consularem. Vergiliumque ipsum. ex prima nobilitate Iulium Florum, Maximum Lollium, & Moecenatem, cum quo supra septem annos summa familiaritate uixit, quod cum locis multis, tum maxime his uersibus apparet.

Septimus octauo propior iam fuggerit annus,
Ex quo Mœcenas me cœpit habere suorum

In numero. Nam cum ipso quidem Horatio iocari liberius Moecenas, atque agere consueuit, eidemq; concredere sua studia in rebus ciuilibus. cum ipsa ciuitas magnis factionibus teneretur, uarijsque seditionibus æstuaret, secutus primo est Bruti & Caßij partes, quod a multis alijs, & a Sidonio Appollinare traditum est, qui ad Iulium Maioranum sic refert.

Et tibi Flacce acies Bruti, Caſſique secuto
Carminis est auctor, qui fuit & ueniæ.

Mox uero accidit, ut fauore Moecenatis non dignitates tantum assequeretur, sed ipsi quoque Octauio Imperatori foret insinuatus, cum libere & amice ad illum scribat. illas tamen epistolas, quæ referuntur a quibusdam Augusti ad Flaccum, magis confictas opinamur, quam dignas tanto principe, eiusq; summa eruditione, quod ipsum cum alia multa, tum elocutio in primis,

mis probat. Compoſuit per plura, quæ uulgo etiam ſunt notiſſima. nos quambreuiſſime repetemus. libros Carminum quattuor, Epodon, & Seculare carmen, quibus Auguſtum ac Moecenatem miris laudibus celebrat. In ſcribendis Iambicis mire efficax habitus eſt: quod & Fabius Quinctilianus teſtatur. Inter Lyricos uero. inquit, ſolus fere dignus eſt legi Horatius, quoniam & inſurgit aliquando, & plenus eſt iucunditatis & gratiæ, uarijſq; uerbis & figuris feliciſsime audax. ex quo illud peruulgatum:

Hic inter Lyricos ſublimi uertice uates
Sydera ſumma ferit, ſeu dulcia furta puellæ
Cantat amicitias, conuiuia, prælia, paces:
Siue *Lycambeis* lacerat latratibus hoſtem,
Impetit aut uario corruptos carmine mores.

Apollinaris quoque ſic ad Tonantium de Horatio:

ſed tu per Calabri tramitis aggerem
Vis ut noſtra dehinc curſitet orbita,
Qua Flaccus *Lyricos* Pindaricum ad melos
Frœnis flexit equos plectri potentibus,
Dum metro quatitur corda Glyconio,
Nec non *A*lcaico uel pherecratio
Iuncto & *Lesbiaco*, ſiue *A*napæſtico,
Vernans per uarij carminis eclogas
Verborum uiolis multi coloribus.

Diomedes grammaticus & alij ueteres, unde uiginti carminum modos ab Horatio decantatos aſſerunt, quorum rationes in tertio de grammatice libro a Diomede *ipſo referuntur. ſcripſit de Poetica librum ad Piſones, uo-*

lumina duo Satyrarum, ac totidem epistolarum. In Satyra uero Lucilium secutus est, etsi eum ut lutulentum accusat. Fabius certe Quinctilianus præcipuum in Satyra dicit hunc ipsum Horatium, ac purum inprimis, & tersum. quin hoc illi proprium & peculiare fuit, ut ridenti similis, & quasi dissimulans improbitatem, ac uitia hominum accusaret, quod ea magis urgeant, atque afficiant, quæ sensim irrepunt, quam quæ aperta fronte inuadunt, quod ipsum & Poeta Persius demonstrat.

Omne uafer uitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admissus circum præcordia ludit.
Callidus excusso populum suspendere naso.

Sed & Poeta Ouidius ingenue fatetur magnopere se Horatianis uersibus delectatum, & eius carmen diligenter audisse, ueluti Propertium, Macrum, Ponticum, & Bassum, qui Iambicos lusit:

Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Cum ferit Ausonia carmina culta lyra.

Permultos uero enumerat Horatius, quorum & studium, & iudicium percoluit, ut Plocium: Moecenatem, Varum, Vergilium, Fuscum, Viscos, Vaigium, Pollionem, Messalam, & alios. Secutus est eum in componendis lyricis Paulus Passienus, qui, ut est auctor Plinius, mirifice illum exprimebat. Statura fuisse traditur breui, corpore obeso, oculis lippis, quæ uel ex carmine illius uarijs locis colliguntur. moritur autem Horatius anno ætatis suæ septimo & quinquagesimo, ut in Eusebianis annalibus relatum est. alij supra septuagesi-

ptuagesimum annum uixisse scribunt. quod ego tamen falsum existimo, ut alibi obseruatum est.

EIVSDEM VITA, E VETVSTISSIMO codice descripta.

ORATIVS FLACCVS VEnusinus, patre, ut ipse tradit, libertino, & exactionum coactore; ut uero creditum est, salsamentario, cum illi quidam in altercatione exprobrasset, Quotiens ego uidi patrem tuum brachio se emungentem? Bello Philippensi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit, uictisq; partibus uenia impetrata, scriptum quæstorium comparauit, ac primo Mæcenati, mox Augusto insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis monstratur illo epigrammate:

Ni te uisceribus meis Horati
Plus iam diligo, tu tuum sodalem
Nimio uideas strigosiorem.

sed multo magis extremis, tali ad Augustum elogio. Horati Flacci, ut mei esto memor. Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit. hoc ad Mæcenatem scripto significat: Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum: nunc occupatissimus & infirmus, Horatium *nostrum te cupio adducere. ueniet igitur ab ista pa*

rasitica

rasitica mensa ad hanc regiam, et nos in epistolis scribendis adiuuabit. Ac ne recusanti quidé, aut succensuit quic quam, aut amicitiam suam ingerere desijt. Extant epistolæ, e quibus argumenti gratia pauca subieci: Sume tibi aliquid iuris apud me, tanquam si conuictor mihi fueris. recte enim, & non temere feceris: quoniam id usus mihi tecum esse uolui, si per ualetudinem tuam fieri possit. & rursus: Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. nam incidit, ut illo coram fieret a me tui mentio. neque enim, si tu superbus amicitiam nostram spreuisti, ideo nos quoque αν̓θυ περφρονοῦμεν. *Præterea sæpe eum, inter alios iocos, purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaq; & altera liberalitate locupletauit: scripta quidem eius usque adeo probauit, mansuraq; perpetuo credidit, ut nõ modo seculare carmen componendum iniunxerit, sed & Vindelicam uictoriam* Tiberij Drusiq: *priuignorũ suorum, eumq; coegerit propter hoc tribus carminum libris ex longo interuallo quartum addere. Post sermones uero lectos, nullam sui mentioné habitam ita sit questus:* Irasci me tibi scito*, quod non in plerisq; eiusmodi scriptis mecũ potissimum loquaris. an uereris ne apud posteros infame tibi sit, quod uidearis familiaris nobis esse? Expressitq; eclogam, cuius initium est:*

Cum tot sustineas, & tanta pericula solus,
Res italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.

Habitu corporis, breuis fuit, atque obesus qualis, & a

semetipso

*semetipso in satyris describitur, & ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum: quem ego ut accusanté, quantuluscunque est, boni consulo. uereri auté mihi uideris, ne maiores libelli tui sint, quá ipse es: sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus uoluminis tui sit * οἰκωλήςατος, sicut est uentriculi tui. Ad res Venereas intemperantior traditur. Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini, aut Tiburtini. domus que eius ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi sub eius titulo, & epistola prosa oratione, quasi commendantis se Moecenati. sed utraq; falsa puto. Nam elegi uulgares: epistola etiam obscura: quò uitio minime tenebatur. Natus est* VI. *id. Decemb. L. Cotta & L. Torquato consulibus. decessit* V. *Kal. Decemb. C. Mario Censorino, & C. Asinio Gallo consulibus, post nonum & quinquagesimum annum, hærede Augusto palam nuncupato, cum, urgente ui ualetudinis, non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus & conditus est extremis Esquilijs iuxta Moecenatis tumulum.*

LECTORI.

Notas illas, quibus syllabarum modus, uersuumq; ratio indicatur, ad singulas odas apponere necesse non fuit: quod eo toto de genere, in extremo libro, ab Aldo Manutio subtiliter admodum atque erudite explicatum est.

Q. HORATII FLACCI

CARMINVM

LIBER PRIMVS.

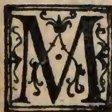
AD MOECENATEM.

Alios alijs rebus duci; se lyricorum uersuum studio teneri.

Ode I. *Monocolos. Sunt enim omnes uersus Choriambici Asclepiadei Tetrametri, Acatalectici, qui constát e Spondeo, & duobus Coriambis, & Pyrrhichio uel Iambo, hoc modo:*

Mēcœ - - nās ătăuīs - ˘ ˘ - ēdĭtĕ rē - ˘ ˘ - gĭbŭs ˘ ˘
ō ēt - - prǣsĭdĭum ēt - ˘ ˘ - dūlcĕ dĕcŭs - ˘ ˘ - mĕŭm ˘ ˘

- - - ˘ ˘ - - ˘ ˘ - ˘ ˘
- - - ˘ ˘ - - ˘ ˘ - ˘ ˘

OECENAS atauis edite regibus,
O & præsidiú, & dulce decus meum,
Sunt quos curriculo puluere olympicú
Collegisse iuuat: metaque feruidis
Euitata rotis, palmaq; nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc, si mobilium turba quiritum
Certat tergeminis tollere honoribus;

Illum. si proprio condidit horreo
Quidquid de Libycis uerritur areis
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquam dimoueas: ut trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rateis
Quassas indocilis pauperiem pati.
Est qui nec ueteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc uiridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaq; matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor:
seu uisa est catulis cerua fidelibus:
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumq; leues cum satyris chori
Secernunt populo: si neque tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis uatibus inseris:
Sublimi feriam sidera uertice.

AD

AD AVGVSTVM CAESAREM.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris cædem: unam imperij spem in Augusto constitutam.

Ode II. Dicolos tetrastrophos. Primi quique tres uersus sunt Hendecasyllabi Sapphici Pentametri Acatalectici: qui constant e Trochæo, Spondeo, Dactylo, & duobus Trochæis, uel Spondeo ultimo, sic:
Iām să-˘ tīs tēr -- rīs nĭuĭs-˘˘ ātquĕ-˘ dīrǣ --
Grāndĭ-˘ nīs mī-- sīt pătĕr -˘˘ ēt rŭ-˘ bēntĕ-˘
Dēxtĕ-˘ să ră-- crās iăcŭ-˘˘ lātŭs-˘ ārcēis --
Quartus autem quisque est Adonius dimeter Catalecticus, ex Dactylo & Spondeo: uel Trochæo, sic
Tērrŭĭt -˘˘ ūrbĕ-˘

-˘ -- -˘˘ -˘--
-˘ -- -˘˘ -˘-˘
-˘ -- -˘˘ -˘--
-˘˘ --

Iam satis terris niuis, atque diræ
Grandinis misit pater: & rubente
Dextera sacras iaculatus arceis,
Terruit urbem:
Ter uit genteis: graue ne rediret
Sæculum Pyrrhæ noua monstra questæ:
Omne cum Porteus pecus egit altos
Visere montis:
Piscium & summa genus hæsit ulmo:
Nota quæ sedes fuerat columbis:

Et superiecto pauidæ natarunt
Aequore damæ.
Vidimus flauum Tiberim retortis
Littore Etrusco uiolenter undis,
Ire deiectum monimenta regis,
Templaq; Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Iactat ultorem: uagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, uitio parẽtum
Rara, iuuentus.
Quem uocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Iuppiter? tandem uenias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum uolat, & Cupido.
Siue neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor,
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæq; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus

Vultns in hostem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris, alma
Filius Maiæ, patiens uocari
Cæsaris ultor:
Serus in coelum redeas: diuq;
Lætus intersis populo Quirini:
Neue te nostris uitijs iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIVM ATHENAS *Proficiscentem.*

Precatur faustum iter: deinde occasione sumptæ hominum audaciam detestatur.

ode III. Dicolos distrophos. Primus quiq; uersus est Choriábicus Glyconius, trimeter, Acatalecticus, cōstás e spondeo, Choriambo, & Pyrrhichio, uel Iambo. sic.

Sīc tē - - dīuă pŏtēns ˘ ˘ ˘ - C˘ypr ī ˘ -

Secundus uero quisq; Choriambicus Asclepiadeus tetrameter, Acatalecticus, e Spondeo, duobus Choriambis, & Pyrrhichio uel Iambo, sic:

Sīc frā - - trēs Hēlĕnæ - ˘ ˘ ˘ - lūc ˘idă s ȳ - ˘ ˘ ˘ - dĕră ˘ ˘

- - - ˘ ˘ - ˘ -

- - - ˘ ˘ - - ˘ ˘ - ˘ ˘

Sic te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ lucida sidera
Ventorumq; regat pater,
Obstructis aliis, præter Iapyga
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et serues animæ dimidium meæ
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africũ
Decertantem aquilonibus,
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior: tollere, seu ponere uult freta.
Quem mortis timuit gradum?
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui uidit mare turgidum, &
Infameis scopulos Acroceraunia?
Nequicquam deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras: si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt uada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per uetitum nefas
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo

Sub

Subductum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotiq; prius tarda necessitas.
Leti corripuit gradum.
Expertus uacuum Dædalus aera
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor
Nil mortalibus arduum est.
Cœlum ipsum petimus stultitia: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM.

Hinc aliquid demptum est

Aduentu ueris, & communi moriendi conditione proposita, hortatur ad uoluptates.

Ode IIII, Dicolos distrophos. primus quisq; uersus est Dactylicus, Archilochius, Heptameter, Acatalectus, constans e quatuor primis pedibus Spondeis uel Dactylis indifferentes, ut in uersu Heroico, deinde tribus Trochæis, uel Spondeo ultimo sic.

sōlŭĭtŭr -◡◡ ăcr ĭs hy̆ -◡◡ ēms grā -- tā u ĭcĕ -◡◡
uĕr ĭs - ◡ ēt fă - ◡ uōn ī --

Secundus uero quisq; est Archilochius, constans ex penthemimere Iambica.i. Iambo uel Spondeo, Iambo & syllaba deinde e tribus Trochæis, uel Spondeo, ultimo, sic.

Trăhūnt ◡- quĕ sīc ◡- cās - māch ĭ -◡ n ĕ că -◡ r īnās --

-◡◡ -◡◡ -- -◡◡ -◡ -◡ --

◡- ◡- - ◡- ◡- --

Soluitur

Quatus autem Gliconius. qualis: Sic te diua potens Cypri. Scanditur autem sic:

Mīlēs - - tē dūcĕ gĕs - ⏑ ⏑ - sĕr ĭt ⏑ ⏑

- - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - ⏑ ⏑

- - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - - -

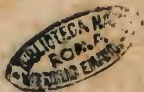
- - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - - -

- - - ⏑ ⏑ - ⏑ ⏑

Scriberis Vario fortis, & hostium
Victor, mæonij carminis alite,
Quam rem cunquæ ferox nauibus aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum,
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisq; lyra musa potens uetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpà deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia poculis
Decretata, meris, nos hilares choros
Cantamus; uacui, nos sequimur iocos
Non præter solitum leues.

AD

Nec tam Larissæ pencussit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tibnrni lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obscuro detrget nubila cœlo
Sæpe notus: neque parturit imbreis
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, uitæq; labores
Molli Plance mero. seu te fulgentia signis
Castra tenent: seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patrmq;
Cum fugeret: tamen uda lyæo
Tempora populea fertur uinllisse corona,
Sic tristeis affatus amicos.
Quo nos cunque feret melior fortuna parente
Ibimus o socij, comitesq;.
Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes, peioraq; passi
Mecum sæpe uiri, nunc uino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æqucr.

AD. THALIARCHVM.

Hinc aliquid recissum est

Hieme indulgendum uoluptati

Ode XI. Tricolos tetrastrophos. Primi quiq; duo uersus sunt Dactylici Alcmanij Acatalectici, qui constans penthe-

penthemimere iambica, id est, ex Iambo uel Spondeo Iambo, & syllaba que dicitur cæsura: deinde duobus Dactylis, uel ultimo Amphimacro, hoc modo:

V˘idēs ⏑ – ŭt ā ⏑ – tā – stĕt nĭuĕ – ⏑ ⏑ cānd˘idŭm – ⏑ ⏑

Sŏ rā ⏑ – ctē, nec – – iām – Sūst˘inĕ – ⏑ ⏑ ānt ŏnŭs – ⏑ ⏑

Tertius autem quisq; est Iambicus Archilochius Dimeter Hypercatalectus constans quatuor pedibus: primo & tertio, Iambo uel Spondeo: secundo & quarto, Iambo duntaxat: deinde superest syllaba, hoc modo:

Syluæ – – lăbō ⏑ – rāntēs – – gĕlū ⏑ – quĕ ⏑

Quartus uero quisque est Dactylicus Alcmanius, Acatalectus, constans ex dimetro heroico, & dimetro Trochaico, idest, e duobus Dactylis & duobus Trochæis, ultimo spondeo, hoc modo:

Flūm˘ină – ⏑ cōnst˘itĕ – ⏑ ⏑ r˘int ă – ⏑ cūtō – –

⏑ – ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑

⏑ – ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑

– – ⏑ – – – ⏑ – ⏑

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – –

VIdes, ut alta stet niue candidum
Soracte: nec iam sustineant onus
Siluæ laborantes; geluq;
Flumina constiterint acuto?
Dissolue frigus, ligna super foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum sabina
O Thaliarche merum dyota.
Permitte diuis cetera. qui simul

Strauere uentos æquore feruido
Deprælìantes: nec cupressi,
Nec ueteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere: &
Quem sors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec caros sodales
Sperne puer: neque spern e ludos
Donec uirenti canities abest
Morosa. nunc & campus, & areæ,
Lenesq; sub noctem susurri,
Composita repetantur hora.

IN MERCVRIVM.

Quem laudat a genere, ab eloquentiæ, & sermonis, musicæ, palæstræ, & furti inuentione.

Ode X. Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris

MErcuri facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ
More palæstræ:
Te canam magni Iouis, & deorum,
Nuncium, curuæq; lyræ parentem,
Callidum quidquid placuit iocoso
Condere furto.
Te, boueis olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret: uiduus pharetra,
Risit Appollo.

Quin & Atreidas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Tessalosq; igneis, & iniqua Troiæ
Castra se fellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: uirgaq; leuem coerces
Aurea turbam, superis deorum
Gratus, & imis.

AD LEVCONOEN

Indulgiendum uoluptati, omissa futurorum cura.

Ode XI. Monocolos. Sunt enim omnes uersus Choriambici Alcaici *Pentametri* Acatalectici*, qui constãt Spondeo, tribus Choriambis, Pyrrhchio, uel Iambo, hoc modo:*

Tū nē - - quǣs ĭĕr īs - ⏑ ⏑ - scīrĕ nĕfās - ⏑ ⏑ - quēm mĭ bĭ quēm - ⏑ ⏑ - tĭ bĭ ⏑ ⏑
Fīnēm - - dī dĕdĕr īnt - ⏑ ⏑ - leūcŏ nŏē - ⏑ ⏑ - nēc Băb ўlō - ⏑ ⏑ - nĭ ōs ⏑ -

⏑ - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - ⏑ ⏑

⏑ - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - - ⏑ ⏑ - ⏑ -

TV ne questeris, (scire nefas) quem mihi, quem tibi
Finem di dederint Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros, ut melius quidquid erit pati?
Seu plures hiemes, seu tribuit Iuppiter ultimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, sapias: uina liques: & spatio breui
Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quamminimum credula postero.

AD AVGVSTVM.

Dijs, heroibus, uirisque aliquot illustribus laudatis, postremo commendat Augustum.

Ode XII. Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris

QVem uirum, aut heroa, lyra, uel acri
Tibia sumis celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelido ue in Hæmo?
Vnde uocalem temere insecutæ
Orphea siluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresq; uentos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum, ac deorum,
Qui mare, & terras, uarijsq; mundum
Temperat horis?
Vnde nil maius generatur ipso:
Nec uiget quidquam simile, aut secundum.
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prælijs audax neque te silebo
Liber: & sæuis inimica uirgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe sagitta.

Dicam & Alciden, puerosq; Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit:
Defluit saxis agitatus humor:
Concidunt uenti: fugiuntq; nubes:
Et minax (sic di uoluere) ponto
Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile letum
Regulum, & Scauros, animæq; magnæ
Prodigum Paullum superante Pœno,
Gratus insigni referam camœna,
Fabriciumq;.
Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto uelut arbor æuo
Fama Marcelli. micat inter omneis
Iulium sidus, uelut inter igneis
Luna minores.
Gentis humane pater, atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes.
Ille seu Parthos latio imminenteis
Egerit

Egerit iusto domitos triumpho:
Siue subiectos orientis oris
Seras, & Indos:
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

Ode XIV. Tricolos tetrastrophos. Primi quique duo uersus sunt Asclepiadei, Qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. scanduntur enim sic.

O na -- uis referent -ᴗᴗ- in mare te -ᴗᴗ- noui ᴗ-
Fluctus -- o quid agis -ᴗᴗ- fortiter oc -ᴗᴗ- cupa ᴗ-

Tertius autem quisque est Pherecratius Heroicus trimeter Actalectus, constans e spondeo, Dactylo, & spondeo. sic.

Portum -- nonne ui -ᴗᴗ des ut --

Quartus uero quisque est Gliconius, qualis ille Sic te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo

Nudum -- remigio -ᴗᴗ- latus ᴗᴗ

-- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗ-
-- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗᴗ
-- -ᴗᴗ --
-- -ᴗᴗ- ᴗᴗ

IN BRVTVM BELLVM CIVI-
LE REPARANTEM.

O Nauis referent in mare te noui
Fluctus. o quid agis? fortiter occupa
Portum, non ne uides, ut
Nudum remigio latus?
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæq; gemant? ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Aequor? non tibi sunt integra lintea:
Non di: quos iterum pressa uoces malo.
Quamuis pontica pinus,
Siluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu nisi uentis
Debes ludibrium, caue.
Nuper solicitum quæ mihi tædium,
Nunc desideriũ, curaq; non leuis,
Interfusa nitenteis
Vites æquora cycladas,

NEREI VATICINIVM, DE RVINA TROIAE.

Ode XV. Dicolos tetrastrophos: ut scriberis
Vario fortis & hostium,

PAstor cum traheret per freta nauibus
Idæis Helenen perfidus hospitam:

Ingrato

Ingrato celeres obruit ocio
Ventos: ut caneret fera
Nereus fata. Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami uetus,
E heu quantus equis, quantus adest uiris
Sudor: quanta moues funera Dardanæ
Genti. iam galeam Pallas, & ægida,
Currusq;, & rabiem parat.
Ne quidquam, Veneris præsidio ferox,
Pectes cæsariem: grataq; foeminis
Imbelli cithara carmina diuides.
Ne quidquam thalamo graueis
Hastas, & calami spicula Gnosij
Vitabis, strepitumq;, & celerem sequi
Aiacem. tamen heu serus adulteros
Crineis puluere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminius
Teucerq; & Sthenelus sciens
Pugnæ, siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Nosces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre.
Quem tu, ceruus uti uallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,

Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisq; Phrygum classis Achillei.
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos

AD TYNDARVM.
Hinc aliquid amputatum est

Inuitat eum in Lucretilem.

Ode XVII. Tricolos tetrastrophos: ut, uides ut alta stet niue candidum.

VElox amoenum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æstatem capellis
Vsque meis, pluuiosq; uentos.
Impune tutum per nemus arbutos,
Quærunt latenteis, & thyma deuiæ
Olentis uxores mariti:
Nec uirideis metuunt colubros,
Nec martialeis hoedilia lupos:
Vtcunque dulci Tyndare fistula
Valles, & Vsticæ cubantis
Leuia personuere saxa.
Di me tuentur: dis pietas mea,
Et musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno

Ruris

Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta ualle, caniculæ
Vitabis æstus: & fide Teia
Dices laboranteis in uno
Penelopen, uitreamq; Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces sub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues tumultum.

AD VARVM.

Vino moderate sumpto hilarari animum; immodice rixas excitari.

Ode XIIX. Monocolos: ut, Tu ne quæsieris.

NVllam Vare sacra uite prius seueris arborem
Circa mite solum Tyburis. et moenia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neq;
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post uina grauē militiā, aut pauperiē crepat?
Quis non te potius Bacche pater, teq; decens Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithonijs non leuis Euius:
Cum fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi. non ego te candide Bassareu
Inuitum quatiam: nec uarijs obsita frondibus
Sub diuum rapiam. sæua tene cum Berecynthio
Cornu tympana: quæ subsequitur cæcus amor sui,

Et tollens uacuum plus nimio gloria uerticem,
Arcaniq; fides prodiga, perlucidior uitro

AD MOECENATEM.

Inuitat eum ad tenue conuiuium.

Ode XX. Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.

VIle potabis modicis sabinum
Cantharis: græca quod ego ipse testa
Conditum leui: datus in theatro
Cum tibi plausus
Care Moecenas eques: ut paterni
Fluminis ripæ, simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uuam. mea nec Falernæ
Temperant uites, neque Formianæ
Pocula colles.

IN DIANAM ET APOLLINEM

Seculare Carmen.

Ode XXI. Tricolos tetrastrophos: ut, o nauis referent in mare te noui.

DIanam teneræ dicite Virgines:
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonamq; supremo
Dilectam penitus Ioui.

Vos

Vos lætam fluuijs, & nemorum coma
Quæcunque aut gelido prominent Algido,
Nigris aut Erymanthi
Siluis, aut uiridis Gragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemq; mares Delon Apollinis,
Insignemq; pharetra,
Fraternaq; humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Pestemq;, a populo, & principe Cæsare in
Persas, atque Britannos
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIVM.

Innocentiam ubique tutam

Ode XXII. Dicolos tretrastrophos: ut, Iam satis terris.

INteger uitæ, scelerisq; purus
Non eget mauris iaculis, neque arcu,
Nec uenenatis grauida sagittis
Fusce pharetra:
Siue per Syrteis iter æstuosas,
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum: uel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Nanque me silua lupus in Sabina,
Dum cano lætas charites: & ultra
Terminum curis uagor expeditus:
Fugit inermem.

Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æsculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ, malusq;
Iuppiter urget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentes charites amabo,
Dulce Loquentes.

AD VIRGILIVM.

Deflet Quinctilij mortem.

Ode XXIIII. Dicolos tetrastrophos: ut, Scriberis Vario

QVis desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus sopor
Vrget? cui pudor, & iustitiæ soror
Incorrupta fides, nudaq; ueritas,
Quando ullum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam tibi Virgili.
Tu frustra pius, heu non ita creditum,
Poscis Quinctilium deos.

Quod si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem:
Non uanæ redeat sanguis imagini:
Quam uirga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

DE AELIO LAMIA.

Se, soluto animo, uelle Lamiam laudare.

Ode XXVI. *Tricolos tetrastrophos; ut, Vides ut alta.*

MVsis amicus, tristitiam, & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare uentis, quis sub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Mithridatem terreat, unice
Securus. o quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores;
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplea dulcis. nil sine te mei
Possunt honores. hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Teq; tuasq;, decet sorores.

In mortem Architæ Tarentini.

Ode XXIIX. *Dicolos distropos; ut, Laudabunt alij Claram Rhodon*

TE maris & terræ, numeroq; carentis arenæ
Mensorem cohibent Archita

Pulueris

Pulueris exigui prope littus parua Matinum
Munera: nec quidquam tibi prodest
Aerias tentasse domos, animoq; rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum:
Tithonusq; remotus in auras.
Et Iouis arcanis Minos admissus: habentq;
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum: quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus, nihil ultra
Neruos, atque cutem morti concesserat atræ,
Iudice te, non sordidus auctor
Naturæ, uerìq;. Sed omneis una manet nox:
Et calcanda semel uia leti.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti.
Exitio est auidis mare nautis.
Mista senum, ac iuuenũ densantur funera. nullũ
Sæua caput Proserpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta uagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus, & capiti inhumato
Particulã dare. sic quodcũq; minabitur Eurus,
Fluctibus Hesperijs: Venusinæ
Plectantur siluæ te sospite multaq; merces,
Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ioue Neptunoq; sacri custode Tarenti.
Negligis, immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere? fors &

Debita

Debita iura, uicesq; superbæ
Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis:
Teq; piacula nulla resoluent.
Quanquam festinans: non est mora longa: licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM.

Miratur, eum a philosophiæ studio ad militiã transiisse

Ode XXIX. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta.

ICci beatis nunc Arabum inuides
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante deuictis Sabeæ
Regibus, horribiliq; Medo
Nectis catenas. quæ tibi uirginum
Sponso necato barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis,
Doctus sagittas tendere sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Cum tu coemptos undique nobileis
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

Se non diuitias, sed tranquillam hilaremq; uitam ab Apolline poſcere.

Ode XXXI. Tricolos tetraſtrophos: ut, Vides, ut alta.

QVid dedicatum poſcit Apollinem
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis:
Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, uitem: diues & aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina Syra reparata merce.
Dis carus ipſis: quippe ter, & quater
Anno reuiſens æquor Atlanticum
Impune. me paſcunt oliuæ:
Me cichorea, leuesqs maluæ
Frui paratis & ualido mihi
Latoe dones, & precor integra
Cum mente, nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

Ode XXXIV. ut ſuperior.

Pœnitere ſe, quod Epicureus fuerit.

Parcus

PArcus Deorum cultor, & infrequens,
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro: nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. nanque Diespiter
Igni corusco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonantes
Egit equos, uolucremq; currum:
Quo bruta tellus, & uaga flumina,
Quo Styx, & inuisi horrida Tænari
Sedes, Atlanteusq; finis
Concutitur. ualet ima summis
Mutare, & insignem attenuat deus,
Obscura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM.

Vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem:

Ode XXXV. ut præcedens.

O Diua, gratum quæ regis Antium:
Præsens uel imo tollere de gradu
Mortale corpus, uel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit solicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.

Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Vrbesq;, genteſq;, & Latium ferox.
Regumq; matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioſo ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma ceſſantes, ad arma
Concitet: imperiumq; frangat.
Te ſemper anteit ſæua neceſſitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Geſtans ahena: nec ſeuerus
Vncus abeſt, liquidumq; plumbum.
Te ſpes, & albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat:
Vtcunque mutata potenteis
Veſte domos inimica linquis.
At uulgus infidum, & meretrix retro
Periura cedit. diffugiunt cadis
Cum fece ſiccatis amici,
Ferre iugum pariter doloſi.
Serues iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoq; rubro.
E heu cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratrumq;. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus

Pepercit

Pepercit aris? o utinam noua
Incude diffingas retusum in
Massagetas, Arabasq; ferrum.

Hinc aliquid reiectum est.
Ob Numidæ reditum gaudio exsultat.

Ode XXXVI. *Dicolos distrophos: ut, sic te Diua potens cypri.*

ET ture, & fidibus iuuat
Placare, & uituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia *sospes ab ultima*
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Arctæ non alio rege pueritiæ,
Mutatæq; simul togæ.
Cressa ne careat pulchra dies nota:
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in salium sit requies pedum:
Neu multi Damalis *meri*
Bassum Threicia *uincat Amystide:*
Neu desint epulis rosæ:
Neu uiuax apium, neu breue lilium.

Ob uictoriam Actiacam, genio indulgendum esse.

Ode XXXVII. *Tricolos tetrastrophos: ut, Vides, ut alta.*

NVnc est bibendum: nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc saliaribus
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus sodales.
Antehac nefas depromere cæcubum
Cellis auitis: dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo uirorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunaq; dulci
Ebria. sed minuit furorem
Vix una sospes nauis ab ignibus:
Mentemq; lymphatam Mareotico
Redegit in ueros timores
Cæsar, ab Italia uolantem
Remis adurgens: accipiter uelut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Aemoniæ: daret ut catenis
Fatale monstrum. quæ generosius
Perire quærens. nec muliebriter
Expauit ensem: nec latenteis
Classe cita reparauit oras.
Ausa & iacentem uisere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpenteis: ut atrum.
Corpore combiberet uenenum;
Deliberata morte ferocior:

Sæuis Liburnis scilicet inuidens
Priuata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PVERVM.

Se tenui apparatu gaudere.

Ode XXXIIX Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.

PErsicos odi puer apparatus:
Displicent nexæ philyra coronæ:
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta
Vite bibentem.

CARMINVM

LIBER SECVNDVS.

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Commendat scripta illius, quibus bella ciuilia complectebatur.

Ode I. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta.

Otum ex Metello consule ciuicum,
Belliq; causas, & uitia, & modos,
Ludumq; Fortunæ, graueisq;
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus
Periculosæ plenum opus aleæ,
Tractas: & incedis per igneis
Suppositos cineri doloso.
Paulum seueræ musa tragoediæ
Desit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mæstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aureis: iam litui strepunt:

Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumq; uultus.
Audire magnos iam uideor duces
Non indecoro puluere sordidos:
Et cuncta terrarum subacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quisquis, amicior
Afris, inulta cesserat impotens
Tellure: uictorum nepotes
Retulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia prælia
Testatur? auditumq; Medis
Hesperiæ sonitum ruinæ?
Qui gurges? aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decolorauere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis musa procax iocis
Cææ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo *sub antro*
Quære modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM.

Contemptores opum, solos diuites, solos reges, solos beatos esse.

Ode II. Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.

NVllus argento color est auaris
Abditæ terris inimice lamnæ
Crispe Salusti: nisi temperato
Splendeat usu.
Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna haud metuente solui
Fama superstes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum: quam si Libyam remotis
Gadibus iungas: & uterque Pœnus
Seruiat uni.
Crescit indulgens sibi dirus hydrops:
Nec sitim pellit: nisi causa morbi
Fugerit uenis, & aquosus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri solio Phraaten
Dissidens plebi, numero beatorum
Eximit uirtus: populumq; falsis
Dedocet uti
Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens uni, propriamq; laurum:
Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD DELIVM.

Neque deijciendum aduersis, neque efferendum prospe
ris rebus animum: sed hilarandam uitam:

cum

cum æqua ſit omnibus moriendi conditio.

Ode III. *Tricolos tetraſtrophos: ut, Vides ut alta.*

AEquam memento rebus in arduis
Seruare mentem: non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia, moriture Deli,
Seu moeſtus omni tempore uixeris;
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni:
Quà pinus ingens, albaq; populus
Vmbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis: & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc uina, & unguenta, & nimium breuis
Flores amoenæ ferre iube roſæ:
Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coëmptis ſaltibus, & domo,
Villaq;, flauus quam Tiberis lauit:
Cedes, & extructis in altum
Diuitijs potietur hæres.
Diues ne, priſco natus ab Inacho,
Nil intereſt: an pauper, & infima
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur urna ſerius, ocyus

Sors exitura: & nos in æternum
Exilium impositura cymbæ.

AD SEPTIMIVM.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amoenitatem commendat.

Ode VI. Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.

Septimi Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura semper
Aestuat unda:
Tibur Argeo positum colono
Sit meæ sedes utinam senectæ:
sit modus lasso maris, & uiarum,
Militiæq;.
Vnde si Parcæ prohibent iniquæ:
Dulce pellitis ouibus Galesi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, uiridiq; certat
Baca Venafro:
Ver ubi longum, tepidasq; præbet
Iuppiter brumas: & amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis
Inuidet uuis.
Ille te mecum locus, & beatæ

Postulant

Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM.

Ei reduci gratulatur.
Ode VII. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta.

O Sæpe mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiæ dulce,
Quis te redonauit quiritem
Dis patrijs, Italoq; coelo,
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus nitenteis
Malobathro. Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula
Cum fracta uirtus: & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aere:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaq; fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.

Obliuioso

Obliuioso leuia Massico
ciboria exple : funde capacibus
Vnguenta de conchis . quis udo
Deproperare apio coronas,
Curat ue myrto ? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi ? non ego sanius
Bacchabor Edonis . recepto
Dulce mihi furere est amico,

AD VALGIVM.

Vt mortuum puerum aliquando flere desinat.
Ode IX . ut præcedens.

NOn semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros : aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Vsque : nec Armenijs in oris
Amice Valgi stat glacies iners
Menseis per omneis : aut aquilonibus
Querceta Gargani laborant :
Et folijs uiduantur orni.
Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum : nec tibi uespero
Surgente, decedunt dolores
Nec rapidum fugiente solem.
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis Antilochum senex
Annos : nec impubem parentes
Troilon,

Troilon, aut Phrygiæ sorores
Fleuere semper. desine mollium
Tandem querelarum: & potius noua
Cantemus Augusti trophæa
Cæsaris: & rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores uoluere uertices:
Intraque præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in utraque fortuna moderationem.

Ode X. *Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.*

R*Ectius uiues Licini, neque altum*
Semper urgendo: neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti; caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius uentis agitatur ingens
Pinus: & celsæ grauiore casu
Decidunt turres: feriuntq; summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis

Alteram ſortem bene præparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Iuppiter: idem
Summouet. non, ſi male nunc: & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suſcitat muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare: ſapienter idem
Contrahes uento nimium ſecundo
Turgida uela.

AD Q. HIRPINVM.

Hinc aliquid amotum eſt

Omiſſis curis, hilariter uiuendum eſſe.

Ode XI. Dicolos tetraſtrophos: ut, uides ut alta.

QVid bellicoſus Cantaber, & Scythes
Hirpine Quinti cogitet, Adria
Diuiſus obiecto, remittas
Quærere: nec trepides in uſum
Poſcentis æui pauca. fugit retro
Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente laſciuos amores
Canitie, facilemq; ſomnum.
Non ſemper idem floribus eſt honos
Vernis: neq; uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Conſilijs

Consilijs animum fatigas?
Cur non sub alta uel platano, uel hac
Pinu iacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaq; nardo,
Potamus uncti? dissipat Euhyus
Curas edaceis. hic puer ocyus
Restinguet ardentis falerni
Pocula prætereunte lympha:

IN ARBOREM, CVIVS CASV
in agro Sabino pene oppressus est.

Nunquam homini satis exploratum esse, quid uitare debeat. Sapphus, & Alcæi laudes.

Ode XIII. *ut præcedens.*

Ille & nefasto te posuit die,
Quicunque primum: & sacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumq; pagi.
Illum & parentis crediderim sui
Fregisse ceruicem: & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille uenena Colchica,
Et quidquid usquam concipitur nefas
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.

Quid

Quid quiſque uitet, nunquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. nauita boſphorum
Pœnus perhorreſcit: neque ultra
Cæca timet aliunde fata.
Miles ſagittas, & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur. ſed improuiſa leti
Vis rapuit, rapietq; genteis.
Quam pene furuæ regna Proſerpinæ.
Et iudicantem uidimus Aeacum,
Sedeisq; diſcretas piorum, &
Aeolijs fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus,
Et te ſonantem plenius aureo
Alcæe plectro dura nauis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Vtrunque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere: ſed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure uulgus.
Quid mirum? ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures: & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

Mortem ineuitabilem esse.

Ode XIV. ut superior.

EHeu fugaces Postume Postume
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæque morti.
Non si tricenis, quot quot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonen, tityonq; tristi
Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicunque terræ munere uescimur,
Enauiganda, siu e reges,
siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisq; rauci fluctibus Adriæ,
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus austrum.
Visendus aterflumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatusq; longi
Sisyphus Aeolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis arborũ
Te præter inuisas cupressos
Vlla breuem dominum sequetur.

Absumet hæres cæcuba dignior
Seruata centum clauibus : & mero
Tinguet pauimentum superbo
Pontificum potiore cœnis.

IN SVI SAECVLI LVXVRIAM.

Ode XV. ut superior.

Iam pauca aratro iugera regiæ
Moles relinquent : undique latius
Extenta uisentur Lucrino
Stagna lacu : platanusq; cœlebs
Euincet ulmos. tum uiolaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori.
Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspicijs, ueterumq; norma.
Priuatus illis census erat breuis :
Commune magnum : nulla decempedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton :
Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu iubentes, & deorum
Templa nouo decorare saxo.

AD GROSPHUM.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam uero non congerendis opibus, honoribus ue, sed coercendis cupiditatibus comparari.

Ode XVI. Dicolos tetrasstrophos: ut, Iam satis terris.

Ocium diuos rogat in patenti
Prensus Aegaeo: simul atra nubes
Condidit Lunam: neque certa fulgent
Sidera nautis.
Ocium bello furiosa Thrace,
Ocium Medi pharetra decori,
Grosphe non gemmis, neque purpura ue-
nale, nec auro.
Non enim gazae, neque consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta uolanteis.
Viuitur paruo bene: cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid breui fortes iaculamur aeuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriae quis exul
Se quoque fugit?
Scandit aeratas uitiosa naueis
Cura: nec turmas eqitum relinquit,

Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor euro.
Lætus in præsens animus, quod ultra est,
Oderit curare: & amara læto
Temperet risu. nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæq; circum
Mugiunt uaccæ: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ. mihi parua rura, &
Spiritum Graiæ tenuem camoenæ,
Parca non mendax dedit: & malignum
Spernere uulgus.

AD MOECENATEM AEGROTVM.

Negans se ei superstitem esse posse.

Ode XVII. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides, ut

CVr me querelis exanimas tuis?
Nec dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire Moecenas, mearum

Grande

Grande decus, columenq; rerum.
Ah te meæ si partem animæ rapit
Maturior uis: quid moror altera?
Nec carus æque, nec superstes
Integer. ille dies utranque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Vtcunque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus Gyges,
Diuellet unquam. sic potenti
Iustitiæ, placitumq; Parcis.
Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars uiolentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus undæ:
Vtrunque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit: uolucrisq; fati
Tardauit alas: cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum.
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat: nisi Faunus ictum
Dextra leuasset, Mercurialium
Custos uirorum. reddere uictimas,
Aedemq; uotiuam memento.
Nos humilem feriemus agnam.

 Se in

Se in re tenui, sua tamen sorte contentum uiuere. at alios, nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, quasi nihil de morte cogitantes.

Ode XVIII. *Dicolos distrophos. Primus quisq; uersus est Iambicus,* Archilochius, *dimeter,* A*catalectus, constans* Amphimacro, *& duobus* Iambis, *uel ultimo* Pyrrhichio, *hoc modo:*

Non ebur – ◡ – neque au ◡ – reum ◡ ◡

Secundus quisq; uersus est Iambicus *Archilochius dimeter Acatalectus, constans e quinq;* Iambis, *& sylla ba, recepto tamen in locis imparibus, etiam spondeo, hoc modo:*

Mea ◡ – reni ◡ – det in ◡ – domo ◡ – lacu ◡ – nar ◡

– ◡ – ◡ – – ◡ ◡ ◡

◡ – ◡ – ◡ – ◡ – ◡ – ◡

NOn ebur, neque aureum
 Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
 Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
 Ingnotus hæres regiam occupaui.
Nec laconicas mihi
 Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, & ingeni
 Benigna uena est: pauperemq; diues
Me petit. nihil supra
 Deos lacesso: nec potentem amicum

Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die:
Nouæq; pergunt interire Lunæ
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus: & sepulcri
Immemor, struis domos:
Marisq; Baijs obstrepentis urges
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid quod usque proximos
Reuellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens deos
Et uxor, & uir, sordidosq; natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumq; pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet. hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non uocatus audit.

IN BACCHVM.

Ode XIX. Trico los tetrastrophos ; ut, Vides ut alta.

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem : credite posteri :
  Nymphasq; discenteis, & aureis
  Capripedum Satyrorum acutas.
Euœ recenti mens trepidat metu :
  Plenoq; Bacchi pectore turbidum
  Lætatur. euoe parce Liber,
  Parce graui metuende thyrso.
Fas peruicaceis est mihi Thyadas,
  Viniq; fontem, lactis & uberes
  C[illegible]riuos: atque truncis
  [illegible]a ca[illegible]s iterare mella.
F[illegible]s & [illegible] coniugis additum
  [illegible]rem, tectaq; Penthei
  Disse[illegible] leui ruina,
  Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarum:
  Tu separatis uuidus in iugis
  Nodo coerces uiperino
  Bistonidum sine fraude crines :
Tu cum parentis regna per arduum
  Cohors gigantum scanderet impia:
  Rhætum retorsisti leonis
  Vnguibus, horribiliq; mala:
Quanquam choreis aptior, & iocis,

Ludoque

Ludoq; dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras, mediusq; belli.
Te uidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitq; crura.

AD MOECENATEM.

Famam suam æternam fore.

Ode XX. ut proxima.

NOn usitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthe
Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiaq; maior
Vrbeis relinquam, non ego pauperum
Sanguis parentũ, non ego, quẽ uoca
Dilecte Moecenas obibo:
Nec Stygia cohibebor unda.
Iam iam residunt cruribus asperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superna: nascunturq; leues
Per digitos, humerosq; plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis littora Bosphori,
Syrteisq; Getulas canorus
Ales, Hyperboreosq; campos.

Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
Noscent Geloni. me peritus
Discet Iber, Rhodanniq; potor.
Absint inani funere neniæ,
Luctusq; turpes, & querimoniæ.
Compesce clamorem: ac sepulcri
Mite superuacuos honores.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER TERTIVS.

Non opibus aut honoribus, sed quiete animi, uitam beatam effici.

de I. ut proxima.

Di profanum uulgus: & arceo.
Fauete linguis. carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus; puerisq; canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.
Est, ut uiro uir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliorq; fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior. æqua lege necessitas
Sortitur insigneis, & imos:

Omne capax mouet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborarunt saporem
Non auium, citharæq; cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis uirorum non humileis domos
Fastidit, umbrosamq; ripam,
Non zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec sæuus arcturi cadentis
Impetus, aut orientis hædi,
Non uerberatæ grandine uineæ,
Fundusq; mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusq; terræ
Fastidiosus. sed timor, & minæ
Scandunt eodem, quo dominus: neque
Decedit ærata triremi: &
Post equitem sedet atra cura.
Quod si dolentem nec Phrygius lapis
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit usus, nec Falernæ
Vitis, Achæmeniumq; costum:

Virtus recludens immeritis mori
Coelum, negata tentat iter uia:
Coetusq; uulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna
Est & fideli tuta silentio
Merces. uetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ: sub iisdem
Sit trabibus: fragilemq; mecum
Soluat faselum. sæpe Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede poena claudo.

Virtute præditum uirum nihil extimescere. Iunonis oraculum de imperio Romano.

Ode III. ut superior.

IVstum, & tenacem propositi uirum,
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non uultus instantis tyranni
Mente quatit solida: neque auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & uagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas.
Quos inter augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar

Hac

Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum elocuta consiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, incestusq; iudex,
Et mulier peregrina uertit
In puluerem, ex quo destituit deos
Mercede pacta Laomedon: mihi
Castæq; damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec lacænæ splendet adulteræ,
Famosus hospes: nec Priami domus
Per iura, pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrisq; ductum seditionibus
Bellum resedit. protinus & graueis
Iras, & inuisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire sedeis, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter sæuiat Ilion,
Romamq; pontus: qualibet exules
In parte regnanto beati.
Dum Priami, Paridisq; busto
Insultet armentum: & catulos feræ

Celent

Celent inultæ: ſtet Capitolium
Fulgens: triumphatisq; poſſit
Roma ferox dare iura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras. qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Qua tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum,
Cum terra celat, ſpernere fortior,
Quam cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextera.
Quicunque mundo terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, uiſere geſtiens
Qua parte debacchentur ignes:
Qua nebulæ, pluuijq; rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico: ne nimium pij,
Rebusq; fidentes, auitæ
Tecta uelint reparare Troiæ.
Troiæ renaſcens alite lugubri
Fortuna triſti clade iterabitur,
Ducente uictriceis cateruas
Coniunge me Iouis: & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus
Auctore Phoebo, ter pereat meis
Exciſus Argiuis: ter uxor
Capta uirum, puerosq; ploret.
Non hæc iocoſæ conueniunt lyræ.
Quo Muſa tendis? deſine peruicax
Referre

Referre sermones deorum: &
Magna modis tenuare paruis.

Se a multis periculis, Musarum ope ereptum fuisse. Male cessisse omnibus, qui aduersum deos aliquid moliri uoluerint.

Ode IV. ut proxima.

DEscende coelo, & dic age tibia
Regina longum Calliopes melos,
Seu uoce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, cithara ue Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Insania? audire, & uideor pios
Errare per lucos: amoenæ,
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatumq; somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus:
Quicunque celsæ nidum Acherontiæ,
Saltusq; Batinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Vt tuto ab atris corpore uiperis
Dormirem, & ursis: ut premerer sacra
Lauroq;, collataq; myrto,
Non sine dis animosus infans.
Vester Camoenæ, uester, in arduos

Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis uersa acies retro,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus unda.
Vtcunque mecum uos eritis: libens
Insanientem nauita Bosphorum
Tentabo, & arenteis arenas
Littoris Assyrij uiator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum.
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas cohorteis abdidit oppidis:
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis: & dato
Gaudetis almæ. scimus ut impios
Titanas, immanemq; turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & urbeis, regnaq; tristia
Diuosq;, mortaleisq; turmas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens iuuentus, horrida brachijs.

Fratresq;

AVGVSTI LAVDES.

Reguli constantia, & ad Pœnos reditus.

Ode V. eiusdem rationis.

Coelo tonantem credidimus Iouem
Regnare. præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibusq; Persis.
Miles ne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus uixit? & hostium
(Pro curia, inuersiq; mores)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
Ancyliorum, nominis, & togæ
Oblitus, æternæq; Vestæ,
Incolumi Ioue, & urbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem ueniens in æuum:
Si non periret immiserabilis
Capitua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde, dixit,
Direpta uidi. uidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portasq; non clausas, & arua
Marte coli populata nostro.

Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum. neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec uera uirtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis: erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuitq; mortem.
Hic unde uitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,
O magna Carthago probrosis
Altior Italiæ *ruinis.*
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruosq; natos, ut capitis minor
A se remouisse, & uirilem
Toruus humi posuisse uultum,
Donec labanteis consilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interq; moerenteis amicos
Egregius properaret exul.
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet. non aliter tamen
Dimouit obstanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quam si clientum longa negocia
Diju-

Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Corruptos sui temporis mores insectatur.

Hinc aliquid sublatum est.

Ode VI. ut præcedens.

Delicta maiorum immeritus lues
Romane: donec templa refeceris,
Aedeisq; labenteis deorum, &
Foeda nigro simulacra fumo.
Dis te minorem quod geris: imperas.
Hinc omne principium: huc refer exitum.
Di multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
Iam bis Monæses, & Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pene occupatam seditionibus
Deleuit urbem Dacus, & Aethiops,
Hic classe formidatus, ille
Mißilibus melior sagittis.
Foecunda culpæ sæcula, nuptias
Primá inquinauere, & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades,
In patriam, populumq; fluxit.

Non his iuuentus orta parentibus
Infecit equor ſanguine Punico:
Pyrrhumq;, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemq; dirum:
Sed ruſticorum maſcula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas: & ſeueræ
Matris ad arbitrium reciſos
Portare fuſteis: ſol ubi montium
Mutaret umbras: & iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem uitioſiorem.

AD MOECENATEM.

Cur Kal. Martijs, cum ſine uxore ſit, nihilo minus tamen epuletur, & ſacrificet.

Ode IIX. Dicolos tetraſtrophos: ut, Iam ſatis terris

MArtijs cœlebs quid agam Kalendis:
Quid uelint flores, & acerra turis
Plena, miraris, poſituſq; carbo in
Ceſpite uiuo,
Docte ſermonis utriuſque linguæ.
Voueram dulceis epulas, & album
Libero caprum prope funeratus

Arboris

Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunt festus
Corticem astrictum pice dimouebit
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Sospitis centum: & uigiles lucernas
Prefer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira:
Mitte ciuileis super urbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis
Seruit Hispanæ uetus hostis oræ
Cantaber sera domitus catena:
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens nequa populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præsentis cape lætus horæ: ac
Linque seuera.

AD FONTEM BLANDVSIAM.

Commendat eius amoenitatem.

Ode XIII. *Tricolos tetrastrophos: ut, O nauis referét*

O Fons Blandusiæ splendidior uitro,
Dulci digne mero, non sine floribus,

Cras donaberis hoedo :
Cui frons turgida cornibus
Primis, cum paribus prælia destinat
Frustra : nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine riuos ,
Lasciui soboles gregis .
Te flagrantis atrox hora caniculæ
Nescit tangere : tu frigus amabile
Fessis uomere tauris
Prabes , & pecori uago .
Fies nobilium tu quoque fontium:
Me dicente cauis impositam ilicem
Saxis : unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ .

AVGVSTI LAVDES.

Hinc aliquid amputatum est.

Ode XIV. Dicolos tetrastrophos; ut, Iam satis terris.

HErculis ritu modo dictus o plebs
Morte uenalem petijsse laurum ,
Cæsar, Hispana repetit penateis
Victor ab ora .
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iustis operata diuis :
Et soror clari ducis , & decoræ
Suplice uittæ
Virginum matres , iuuenumq; nuper

Sospitum

Sospitum. uos o pueri, & puellæ
Iam uirum expertæ, male ominatis
Parcite uerbis.
Hic dies uere mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per uim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete unguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit uagantem
Fallere testa.

AD MOECENATEM.

Se contentum esse sua sorte. hac autem affectione animi uitam beatam constare.

Ode. XVI Dicolos tetrastrophos: ut, scriberis Vario.

INclusam Danaen turris ahenea,
Robustæq; fores, & uigilum canum
Tristes excubiæ, munierant satis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium, uirginis abditæ
Custodem pauidum, Iuppiter, & Venus
Risissent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerso in pretium deo.
Aurum per medios ire satellites
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris

Argiui domus, ob lucrum
Demersa excidio. diffidit urbium
Portas uir Macedo: & subr uit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorumq; fames. iure perhorrui
Late conspicuum tollere uerticem
Moecenas equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negauerit,
Adis plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: & trásfuga, diuitũ
Parteis linquere gestio,
Contemptæ dominus splendidior rei,
Quam, si quidquid arat non piger Appullus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnus inter opes inops.
Puræ riuus aquæ siluaq; iugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ.
Fallit sorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferũt apes
Nec Læstrigonia Bacchus in amphora
Languescit mihi: nec pinguia Galicis
Crescunt uellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest:
Nec, si plura uelim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam:
Quam

Quam si Mygdonijs regnum Alyattici
Campis continuem. multa petentibus,
Desunt multa. bene est, cui deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

AD AELIVM LAMIAM.

Nobilitaatem ipsius commendat: deinde admonet, ut se præparet ad diem crastinum, qui pluuiosus fore uidebatur, hilariter exigendum.

Ode XVII. *Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta.*

A*Eli uetusto nobilis ab Lamo,*
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastus:
Auctore ab illo ducis originem.
Qui Formiarum moenia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuisse Lyrin
Late ryrannus. cras folijs nemus
Multis, & alga littus inutili
Demissa tempestas ab euro
Sternet: aquæ. nisi fallit augur
Annosa cornix. dum potes, aridum,
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

AD

AD FAVNVM.

Vt sibi propitius sit.

Ode XIIX. *Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.*

FAune, Syluarum resonantum amator,
Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas: abeasq; paruis
Aequus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateri: uetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo:
Cum tibi nonæ redeunt Decembres:
Festus in pratis uacat ocioso
Cum boue pagus:
Inter audaceis lupus errat agnos:
Spargit agresteis tibi silua frondeis:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terra.

AD TELEPHVM.
Hinc aliquid sublatum est

Non ita curandas esse ueteres historias, ut ea quæ ad uitam exhilarandam pertinent.

Ode XIX. *Dicolos distrophos: ut, Sic te diua potens Cypri.*

Quantum

QVantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Aeaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio.
Quo Chium pretio cadum
Mercemur: quis aquam temperet ignibus:
Quo præbente domum, & quota
Pelingnis caream frigoribus: taces.
Da lunæ propere nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus, aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui musas amat impareis,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. treis prohibet supra
Rixarum metuens, tangere Gratia
Nudis iuncta sororibus.
Insanire iuuat. cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcenteis ego dexteras
Odi: sparge rosas: pocula tempera.

AD AMPHORAM.
Hiuc aliquid pretermissum est.

Vt in Coruini gratiam uina uetusta promat.

Ode XXI Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta.

O Nata

O Nata mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, siue geris iocos,
Seu rixam, & insanos furores,
Seu facilem pia Testa somnum:
Quocunque lectum nomine Massicum
Seruas; moueri digna bone die:
Descende, Coruino iubente,
Promere languiora uina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus: te negliget horridus:
Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero clauisse uirtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues
Plerunque duro: tu sapientium
Curas, & arcanum iocoso
Consilium retegis Lyæo:
Tu spem reducis mentibus anxijs,
Vireisq;, & addis cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.

IN DIANAM.

Ode XXII. Dicolos tetrastrophos: ut Iam satis terris

MOntium custos, nemorumq; uirgo,
Quæ laboranteis utero puellas
Ter uocata audis: adimisq; leto
Diua triformis:

Imminens

Imminens uillæ tua pinus esto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN, SVADENS DEOS *puris manibus, & bona conscientia colendos esse.*
Ode XXIII. Tricolos tetrastrophos; ut, Vides ut alta.

Coelo supinas si tuleris manus
Nascente luna rustica Phidile:
Si ture placaris, & horna
Fruge lareis, auidaq; porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Foecunda uitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali pascitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, pontificum secureis
Ceruice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos, fragiliq; myrto.
Immunis aram si tetigit manus:
Non sumptuosa blandior hostia,
Mollibit auersos penateis

Farre

Farre pio, & saliente mica.

IN AVAROS.

Ode XXIV. *Dicolos distrophos: ut,* Sic te diua *potens cypri.*

INtactis opulentior
Thesauris Arabum, & diuitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit adamantinos
Summis uerticibus dira necessitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra uagas rite trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:
Defunctumq; laboribus
Aequali recreat sorte uicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit uirum
coniux: nec nitido fidit adultero.
Dos est magna: parentium
Virtus, & metuens alterius uiri
Certo foeder castitas.

Et

Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis uolet impias
Cædeis, aut rabiem tollere ciuicam:
Si quæret, pater urbium,
Subscribi statuis: indomitam audeat
Refrænare licentiam,
Clarus post genitis. quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus:
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid tristes querimoniæ?
Si non supplicio culpa reciditur:
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si, neque feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec boreæ finitimum latus,
Durataq; solo niues
Mercatorem abigunt. horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quiduis & facere, & pati:
Virtutisq; uiam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor uocat, & turba fauentiũ:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Snmmi materiam mali,
Mittamus. scelerum si bene poenitet:
Eradenda cupidinis
Praui sunt elementa: & teneræ nimis
Mentes

Mentes asperioribus
Formandæ studijs. nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
Venariq; timet, ludere doctior,
Seu græco iubeas trocho:
Seu malis, uetita legibus alea.
Cum periura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitum:
Indignoq; pecuniam
Hæredi properet. scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ: tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHVM.

Ode XXV. Similis superiori.

QVo me Bacche rapis tui
Plenum? quæ uemora, & quos agor in specus
Velox mente noua? quibus
Antris egregij Cæsaris audiar
Aeternum meditans decus
Stellis inserere, & concilio Iouis?
Dicam insigne recens, adhuc
Indictum ore alio. non secus in iugis
Ex somnis stupet Euhyas,
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen: ut mihi deuio
Rupes, & uacuum nemus

Mirari libet. o Naiadum potens,
Baccharumq;, ualentium
Proceras manibus uertere fraxinos,
Nil paruum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum est
O Lenææ sequi deum
Cingentem uiridi tempora pampino.
Se iam senem amoribus amplius aptum non esse.

AD LYDEN.

Diem nptuno sacrum hilariter exigendum esse.

Ode XXIIX. *ut præcedens.*

FEsto quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum
Lide strenua Cæcubum:
Munitæq; adhibe uim sapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis: ac, ueluti stet uolucris dies,
Parcis diripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, & uirideis Nereidum comas.
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris spicula Cynthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteisq; tenet Cycladas: & Paphon

Iunctis uisit oloribus.

Dicetur merita Nox quoque nenia.

AD MOECENATEM.

Inuitat eum ad cœnam

Ode XXIX. Tricolos tetrastrophos ut, Vides ut alta.

TYrrhena regum progenies, tibi
Non ante uerso lene merum cado,
Cum flore Moecenas rosarum, &
Pressa tuis balanus capillis
Iandudum apud me est. eripe te moræ:
Ne semper udum Tibur, & Esulæ
Decliue contempleris aruum, &
Telogoni iuga parricidæ.
Fastidiosam desere copiam,
Molem propinquam nubibus arduis:
O mitte mirari beatæ
Fumum, & opes, strepitumq; Romæ.
Plerumque gratæ diuitibus uices,
Mundæq; paruo sub lare pauperum
Cœnæ, sine aulæis, & ostro
Solicitam explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem. iam Procyon furit:
Et stella uesani leonis,
Sole dies referente siccos.
Iam pastor umbras cum grege languido,

Riuumq; fessus quærit, & horridi
Dumeta Siluani: caretq;
Ripa uagis taciturna uentis.
Tu ciuitatem quis deceat status,
Curas: & urbi solicitus times,
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisq; discors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit deus:
Ridetq;, si mortalis ultra
Fas trepidat. quod adest, memento
Componere æquus. cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace dilabentis Etruscum
In mare; nunc lapides adesos,
Stirpeisq; raptas, & pecus, & domos
Voluentis una, non sine montium
clamore, uicinæq; siluæ:
Cum fera diluuies quietos
Iritat amneis. ille potens sui,
Lætusq; deget. cui licet in diem
Dixisse, uixi: cras uel atra
Nube polum pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum
Quodcunque retro est, efficiet: neque
Diffinget, infectumq; reddet,
Quod fugiens semel hora uexit.
Fortuna sæuo læta negocio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,

Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nuuc alij benigna.
Laudo manentem. si celercis quatit
Pennas: resigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo: probamq;
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus proellis, ad miseras preces
Decurrere; & uotis pacisci,
Ne Cypriæ, Tyriæq; merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Aegæos tumultus
Aura feret, geminusq; Pollux.

Carminum suorum gloriam æternam fore.

Ode XXX. Monocolos: ut Mæcenas atauis edite regibus

Exegi monimentum ære perennius,
Regaliq; situ Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaq; pars mei
Vitabit Libitinam. usque ego postera
Crescam laude recens: dum capitolium
Scandet cum tacita uirgine pontifex.
Dicar, qua uiolens obstrepit Aufidus:
Et qua pauper aquæ Daunus, agrestium

Regnator

Regnator populorum: ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quaesitam meritis: & mihi Delphica
Lauro cinge uolens Melpomene comam.

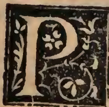
Q. HORATII FLACCI

CARMINVM

LIBER QVARTVS.

Pindarum inimitabilem esse.

Ode II. Dicolos tetrastrophos; ut, Iam satis terris.

Indarum quisquis studet aemulari,
Iule: ceratis ope Daedalea
Nititur pennis, uitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens uelut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas:
Feruet, immensusq; ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaceis noua dithyrambos
Verba deuoluit: numerisq; fertur
Lege solutis:
Seu deos, regesq; canit, deorum

Sang-

Sanguinem: perquos cecidere iusta
Morte centauri: cecidit træmendæ
Flamma chimaræ:
Siue, quos Elea domum reducit
Palma coelesteis: pugilem ue, equum ue
Dicit: & centum potiore signis
Munere donat:
Flebili sponsæ iuuenem ue raptum
Plorat: & uireis, animumq;, moresq;,
Aureos deducit in astra: nigroq;
Inuidet orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum
Tendit Antoni quotiés in altos
Nubium tractus. ego apis Matinæ:
More, modoq;
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uuidiq;
Tiburis ripas, operosa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poeta plectro
Cæsarem: quandoque trahet feroceis
Per sacrum cliuum; merita decorus
Fronde, Sicambros.
Quo nihil maius, melius ue terris
Fata donauere, boniq; diui:
Nec dabunt: quamuis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines letosq; dies, & urbis
Publicum ludum, super impetrato

Fortis Augusti reditu, forumq;
Litibus orbum
Tum meæ, siquid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars & o Sol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Cæsare felix
Tuq; dum procedis: Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe
Ciuitas omnis: dabimusq; diuis
Tura beningnis.
Te decem tauri, totidemq; uaccæ,
Me tener soluet uitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
In mea uota,
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit niueus uideri,
Cetera fuluus.

AD MELPOMENEN

Se uitam, famamq; ei debere.

Ode III. *Dicolos distrophos: ut, Sic te diua potẽs Cypri*

QVem tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine uideris:
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger

Curru ducet Achaico
 Victorem: neque res bellica Delijs
Ornatum folijs ducem,
 Quod regnum tumidas contuderit minas:
Ostendet capitolio.
 Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
 Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
 Dignatur soboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:
 Et iam dente minus mordeor inuido.
O testudinis aureæ
 Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piscibus
 Donatura cycni, si libeat, sonum,
Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
 Quod spiro, & placeo: si placeo: tuum est.

DRVSI LAVDES.

Ode IV. Tricolos tetrastrophos; ut, Vides ut alta.

QValem ministrum fulminis alitem,
Cui rex deorum regnum in aueis uagas
 permisit, expertus fidelem
 Iuppiter in Ganimede flauo.
Olim iuuentas, & patrius uigor

Nido

Nido laborum propulit inscium:
Verniq; , iam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem uiuidus impetus:
Nunc in reluctanteis dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualem ue lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab ubere
Iam lacte depulsum leonem,
Dente nouo peritura uidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
Drusum gerentem & Vindelici : quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia: Sed diu,
Lateque uictrices cateruæ
Consilijs iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus: & bonis
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed uim promouet insitam:
Rectiq; cultus pectora roborant:

Vtcunque

Vtcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas o Roma Neronibus
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea:
Dirus per urbeis Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, uel eurus
Per Siculas equitauit undas.
Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos:
Dixitq; tandem perfidus Annibal,
Cerui luporum præda rapacium
sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus, sacra
Natosq; maturosq; patres
Pertulit Ausonias ad urbeis:
Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido
Per damna, per cædeis, ab ipso
Ducit opes, animumq; ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monstrum ue summisere Colchi

Maius,

Maius, Echioniæ ue Thebæ.
Merses profundo: pulchrior euenit.
Luctere: multa proruet integrum
Cum laude uictorem: geretq;
Prælia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuncios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus
Quas & benigno numine Iuppiter
Defendit: & curæ sagaces
Expediunt per acuta bella.

AD AVGVSTVM.

Vt tandem in urbem redeat.

Ode. V Dicolos tetrastrophos: ut, Scriberis Vario.

Diuis orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ dux bone patriæ.
Instar ueris enim uultus ubi tuus
Affulsit: populo gratior it dies:
Et soles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem notus inuido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spacio longius annuo

Dulci

Dulci detinet à domo:
Votis ominibusq; & precibus uocat:
Curuo nec faciem littore dimouet:
Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem:
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaq; faustitas:
Pacatum uolitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos, & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis:
Et uitem uiduas ducit ad arbores:
Hinc ad uina redit lætus: & alteris
Te mensis adhibet deum
Te multa prece, te prosequitur mero
Diffuso pateris: & laribus tuum
Miscet numen, uti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas o utinam dux bone ferias
Præstes Hesperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus uuidi,
Cum sol Oceano subest.

IN APOLLINEM ET DIANAM carmen sæculare.

Ode VI. Dicolos tetrastrophos: ut, Iam satis terris.

DIue, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityosq; raptor
Sensit, & Troiæ prope uictor altæ
Phthius Achilles,
Ceteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille mordaci uelut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus euro,
Procidit late: posuitq; collum
Puluere teucro.
Ille non inclusus equo Mineruæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palam captis grauis, heu nefas, heu,
Nescios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latenteis
Matris in aluo:
Ni tuis uictus, Venerisq; gratæ
Vocibus, diuum pater annuisset.
Rebus Aeneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ

Phoebe, qui Xantho lauis amne crineis:
Dauniæ defende decus camoenæ
Leuis Agyleu.
Spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem
Carminis, nomenq; dedit poetæ.
Virginum primæ, puerıq; claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaceis
Lyncas, & ceruos cohibentis
Lesbium seruate pedem, meiq;
Pollicis ictum,
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremq; pronos
Voluere mensis.
Nupta iam dices, ego dis amicum,
Sæculo festas referente luces,
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM.

Veris aduentu, & æqua moriendi conditione proposita, inuitat ad hilaritatem.

Ode VII. Dicolos distrophos. Primus quisq; uersus est Heroicus hexameter catalecticus: qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mytilenem. hoc modo:
Diffu -- gere ni -◡◡ ues rede -◡◡ unt
iam -- gramina -◡◡ campis --

Scundus

Secundus quisque est Dactylicus Anchilochius dimeter hypercatalecticus, constans duobus dactylis, & syllaba, hoc modo:

arbori - ᴗ ᴗ *busque co* - ᴗ ᴗ *mæ* -

– – – ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ – – – ᴗ ᴗ – –

– ᴗ ᴗ – ᴗ ᴗ –

Diffugere niues: redeunt iam gramina campis,
Arboribusq; comæ
Mutat terra uices: & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminisq; sororibus audet
Ducere nuda choros,
Immortalia ne speres, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt zephyris: uer proterit æstas,
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant coelestia Lunæ:
Nos ubi decidimus,
Quo pius Aeneas. quo Tullus diues, & Ancus.
Puluis, & umbra sumus.
Quis scit an adijciant hodiernæ crastina summæ
Tempora di superi?
Cuncta manus auidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum semel occideris: & de te splendida Minos
Fecerit arbitria:

Non

Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa ualet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIVM Censorinum.

Nihil esse potentius carminibus ad perpetuandam famam.

Ode IIX. Monocolos: ut, Moecenas atauis edite regibus.

Donarem pateras, grataq; commodus
Censorine meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres: diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Hic saxo, liquidis ille coloribus,
Solers nunc hominem ponere, nuuc deum.
Sed non hæc mihi uis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare: & pretium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus, & uita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,
Reiectæq; retrosum Annibalis minæ,

Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediјt; clarius indicant
Laudes, quam Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ sileant, quod benefeceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ,
Mauortisq; puer? si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygijs fluctibus Aeacum
Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude uirum musa uetat mori:
Cœlo musa beat. sic Iouis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus uiridi tempora pampino
Liber uota bonos ducit ad exitus

AD LOLIVM.

Scripta sua nunquam interitura. sine poetarum ope, uirtutem obliuione obrui. se Lolij laudes posteris proditurum.

Hinc aliquid omissum est

Ode IX. Tricolos tetrastrophos: ut, Vides ut alta.

NE *forte credas interitura, quæ*
Longe sonantem natus ad Aufidum,

Non ante uulgatas per arteis
Verba loquor sociãda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent,
Cææq;, & Alcæi minaces,
Stesichoriq; graues camoenæ,
Non sola comptos arsit adulteri
Crineis, & aurum uestibus illitum
Mirata, regaleisq; cultus,
Et comites, Helene Lacæna:
Primus ue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenelus ue solus
Dicenda musis prælia: non ferox
Hector, uel acer Deiphobus graueis
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, puerisq; primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi. sed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotiq; longa
Nocte, carent quia uate sacro.
Paulum sepultæ distat inertiæ
Celata uirtus. non ego te meis
Chartis inornatum sileri,
Tot ue ut tuos patiar labores
Impune Lollij carpere liuidas
Obliuiones. est animus tibi,
Rerumq; prudens, & secundis

Tempo-

Temporibus, dubiisq; rectus,
Vindex auaræ fraudis & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
Consulq; non unius anni,
Sed quoties bonus, atque fidus
Iudex honestum prætulit utili: &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstanteis cateruas
Explicuit sua uictor arma.
Non possidentem multa, uocaueris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti,
Duramq; callet pauperiem pati:
Peiusq; leto flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

AD C. SALVSTIVM *Crispum.*

Hinc aliquid demptum est.

Inuitat eum ad epulas.

Ode XI. *Dicolos tetrastrophos: ut,* Iam satis terris.

E*St mihi nonum superantis annum*
Plenus Albani *cadus: est in horto*
Crispe nectendis apium coronis:
Est ederæ uis

Multa: qua crineis: religabis unctos
Ridet argento domus: ara, castis
Vincta uerbenis, auet immolato
Spargier agno:
Cuncta festinat manus: huc, & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudijs: idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem
Iure solennis mihi, sanctiorq;
Pene natali proprio: quod ex hac
Luce Mœcenas meus affluenteis
Ordinat annos.

AD VIRGILIVM *Negotiatorem.*

Describit ueris aduentum: tum ipsum inuitat ad epulas, ea conditione, ut secum pro symbolo nardi onycem afferat.

Ode XII. Dicolos tetrastrophos: ut, Scriberis Vario

IAm ueris comites, que mare temperant:
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent: nec fluuij strepunt
Hyberna niue turgidi.

Nidum

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:
Delectantq; deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent
Adduxere sitim tempora Virgili.
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuuenum nobilium cliens:
Nardo uina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum:
Qui nunc Sulpitijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaraq;
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia; cum tua
Velox merce ueni. non ego te meis
Immunem meditor tinguere poculis:
Plena diues ut in domo.
Verum pone moras, & studium lucri:
Nigrorumq; memor, dum licet, ignium
Misce stultitiam consilijs breuem.
Dulce est desipere in loco.

AD AVGVSTVM.

A senatu populoq; R. dignos ipse honores reddi non posse.

Ode XIV. Tricolos tetrastropohos: ut, Vides ut alta.

QVæ cura patrum, quæ ue quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste uirtutes in æuum
Per titulos, memoresq; fastos
Aeternet? o, qua sol habitabileis
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses. milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus
Brennosq; ueloceis, & arceis
Alpibus impositas tremendis,
Deiecit acer, plus uice simplici.
Maior Neronum mox graue prælium
Commisit: immaneisq; Rhoetos
Auspicijs pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio;
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas
Exercet auster Pleiadum choro
Scindente nubeis: impiger hostium
Vexare turmas & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis uoluitur Aufidus:
Qui regna Dauni præfluit Appuli:
Cum sæuit: horrendamq; cultis

Dilu-

Diluuiem meditatur agris:
Vt barbarorum Claudius agmina
Ferrata uast oditu it impetu:
Primosq; , & extremos metendo
Strauit humi sine clade uictor:
Te copias, te consilium, & tuos
Prabente diuos: nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et uacuam patefecit aulam;
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus:
Laudemq; , & optatum per actis
Imperiis decus arrogauit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusq;, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela prasens
Italiæ, dominæq; Romæ:
Te fontium qui cælat origines
Nilusq; , & ister, te rapidus Tigris,
Tebelluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Galliæ,
Duræq; tellus audit Iberiæ.
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compositis uenerantur armis.

AVGVSTI LAVDES.

Ode XV. similis præcedenti:

PHæbus uolentem prælia me loqui,
Victas & urbeis, increpuit lyra:
Ne parua Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua Cæsar ætas
Fruges & agris rettulit uberes:
Et signa nostro restituit Ioui,
Direpta Parthorum superbis
Postibus: & uacuum duellis
Ianum Quirini clausit: & ordinem
Rectum, & uaganti fræna licentiæ
Iniecit: amouitq; culpas:
Et ueteres reuocauit arteis:
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Creuere uires: famaq;, & imperi
Porrecta maiestas ad ortum
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare, non furor
Ciuilis, aut uis eximet ocium;
Non ira, quæ procudit enseis:
Et miseras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidi ue Persæ,
Non Tanain prope flumen orti.
Nosq; & profestis lucibus, & sacris
Inter iocosi munera Liberi
Cum prole, matronisq; nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute functos more patrum duces,

Lydis remisto carmine tibijs:
Troiamq;, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI

EPODON LIBER.

AD MOECENATEM, *in bellum Actiacum proficiscentem.*

Ode I. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Iambicus Hipponactius *trimeter Acatalecticus constans e sex* Iambis, *recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.*

Ibis -- libur ⏑- nis in -- ter al ⏑- ta na ⏑- uium ⏑⏑

Secundus *quisque est Iambicus Archilochius dimeter Acatalecticus, constans quatuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo.*

ami ⏑- ce pro⏑- pugna -- cula ⏑⏑

-- ⏑- -- ⏑- ⏑- ⏑⏑

⏑- ⏑- -- ⏑⏑

Bis liburnis inter alta nauium
Amice propugnacula,
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire Moecenas tuo.
Quid nos? quibus te uita sit superstite
Iucunda: si contra; grauis

Vtrum

Vtrum ne iussi persequemur ocium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molleis uiros,
Feremus? & te uel per Alpium iuga,
Inhospitalem & Caucasum,
Vel occidentis usque ad ultimum sinum,
Forti sequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore sum futurus in metu:
Qui maior absenteis habet.
Vt assidens implumibus pullis auis
Serpentium allapsus timet
Magis relictis: non, ut adsit, auxili
Latura plus præsentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ:
Non ut iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecus ue Calabris ante sidus feruidum
Lucana mutet pascua:
Nec ut superni uilla candens Tusculi
Circæa tangat mœnia.
Satis superq; me benignitas tua
Ditauit. haud parauero,
Quod, aut auarus, ut Chremes, terra premam.
Discinctus aut perdam ut nepos.

Vitae

VITAE RVSTICAE LAVDES.

Ode .II ut superior.

Beatus ille, qui procul negocijs,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni foenere
Nec excitatur classiico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forumq; uitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta uitium propagine
Altas maritat populos:
Aut in reducta ualle mugientium
Prospectat errantcis greges:
Inutileisq; falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris:
Auttondet infirmas oueis:
Vel cum decorum mitibus pomis caput,
Autumnus aruis extulit:
Vt gaudet, insitiua decerpens pyra.
Certantem & uuam purperæ:
Qua muneretur te Priape, & te pater
Siluane tutor finium.
Libet iacere modo sub antiqua ilice:
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ:
Querentur insiluis aues

Fontesq;

Fontesq; lymphis obstrepunt manantibus:
Somnos quod inuitet leueis.
At cum tonantis annus hibernus Iouis
Imbreis, niueisq; comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
Apros in obstanteis plagas:
Aut amite leui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos:
Pauidumq; leporem, & aduenam laqueo gruem
Iucunda captat præmia.
Quis nō malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?
Quod si pudica mulier in partem iuuet
Domum, atque dulceis liberos:
Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli:
Sacrum & uetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentum uiri:
Claudensq; textis cratibus lætum pecus,
Distenta siccet ubera:
Et horna dulci uina promes dolio,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magis ue rhombus, aut scari;
Si quos eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc uertat mare:
Non Afra auis descendat in uentrem meum
Non attagen Ionicus
Iucundior; quam lecta de pinguissimis

Oliua

Oliua ramis arborum ;
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Maluæ salubres corpori,
Vel agna festis cæsa Terminalibus
Vel hœdus ereptus lupo,
Has inter epulas, ut iuuat pastas oueis
Videre properanteis domum:
Videre fessos uomerem inuersum boues
Collo trahenteis languido :
Positosq; uernas, ditis examen mo dus.
Circum renienteis lareis.
Hæc ubi locutus ·foenerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
Omnem relegit idibus pecuniam:
Quærit calendis ponere.

AD MOECENATEM,
allium detestans.

Ode III *. ut precedens.*

PArentis olim siquis impia manu
Senile gutur fregerit:
Edat cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia.
Quid hoc ueneni sæuit in præcordijs?
Num uiperinus his cruor
Incoctus herbis me fefelit? an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omneis candidum

Medea mirata est ducem:
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam siderum insedit uapor
Siticulosæ Apuliæ:
Nec munus humeris affiicacis Herculis
Inarsit æstuosius.
At siquid unquam tale concupiueris
Iocose Mœcenas: precor
Auertat ora pocula ministrans puer
Lancemq; refugiens ferat.

IN MENAM, LIBERTVM
Poempeij magni.
Ode IX. ut proxima.

LVpis, & agnis quanta sortito obotigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibercis peruste funibus latus,
Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia:
Fortuna non mutat genus.
Vides ne, sacram metiente te uiam
Cum bis ter ulnarum toga;
Vt ora uertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagelis hic triumuiralibus

Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera:
Et Appiam mannis terit:
Sedilibusq; magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata dulci pondere
Contra latrones, atque seruilem manum,
Hoc, hoc tribuno militem?

IN MALEDICVM.

Ode VI. eiusdem rationis.

QVid immerenteis hospites uexas canis,
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inaneis, si potes, uertis minas:
Et me remorsurum petis.
Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon
Amica uis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niueis,
Quæcunque præcedet fera.
Tu cum timenda uoce complesti nemus.
Proiectum adoraris cibum
Caue: caue: namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis lycambæespertus infido gener,
Aut acer hostis Bubalo.
An siquis atro dente me petiuerit,
Inultus ut flebo puer?

Ode IX. eiusdem rationis.

QVando respostum cæcubum ad festas dapes,
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mæcenas bibam,
Sonante mistum tibijs carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper: actus cum freto Neptunius
Dux fugit ustis nauibus,
Minatus urbi uincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus, (eheu posteri negabitis,)
Emancipatus foeminæ,
Fert uallum, & arma miles: & spadonibus
Seruire rugosis potest;
interque signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum.
Ad hunc frementeis uerterunt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliumq; nauium portu latent
Puppes sinistorsum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Io tiumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,
Neque Africano: cui super carthaginem
Virtus sepulcrum condidit.
Terra, mariq; uictus hostis, punico

In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,
Et illa non uirilis eiulatio,
Preces & aduersum ad Iouem:
Ionius udo cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quod si præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit:
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna tempestatibus.

AD AMICOS.

Hiemem uoluptatibus traducendam.

Ode XIII. Dicolos distrophos. Primus quisq; uersus est heroicus hexameter Catalecticus, qualis ille: Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo: Horrida -⏑⏑ tempe -- stas cæ -- lum con -- traxit et -⏑⏑ imbreis --

Secundus uero quisq; est Archilochius, constans Dimetro Iambico, & Penthamimere Heroica .i. quatuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo deinde e duobus Dactylis, & syllaba, hoc modo. Niues ⏑- que de ⏑- ducunt -- Iouem ⏑- nunc mare -⏑⏑ nunc sylu -⏑⏑ æ -

⏑- -- -- -- -⏑⏑ --
⏑- ⏑- -- ⏑- -⏑⏑ -⏑⏑-

HOrrida tempestas cœlum contraxit & imbres
Niuesq deducunt Iouem . nunc mare , nunc siluæ
Threicio Aquilone sonant . rapiamus amici
Occasionem de die : dumq; uirent genua ;
Et decet ; obducta soluatur fronte senectus .
Tu uina Torquato moue consule pressa meo .
Cetera mitte loqui . deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem uice . nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat : & fide Cyllenea
Leuare diris pectora solicitudinibus :
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno ,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide
Te manet Assaraci tellus : quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina , lubricus & Simois .
Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
Rupere : nec mater domum cærula te reuehet .
Illic omne malum uino , cantuq; leuato
Deformis ægrimoniæ , & dulcibus alloquijs .

QVERITVR BELLIS CIVILIBVS
nullum imponi finem.

Ode XVI. Dicolos distrophos , Primus quisque uersus est Heroicus , hexameter , hoc modo : altera -⏑⏑ iam teri -⏑⏑ tur bel -- lis ci -- uilibus -⏑⏑ ætas --

secundus uero quisq; est iambicus , Hipponacteus , Trimeter : qualis ille , Ibis Liburnis inter alta nauium. Quan quam in hac oda secundus quisq; uersus constat e solis Iambis , quod semel tantũ legitur fecisse Horatius.

Quamo-

Quamobrē uersus ille: Eamus omnes execrata ciuitas sic est legendus: Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet, ut sit figurata locutio, eamus omnis ciuitas execrata hæc, & quæ poterunt reditus absindere dulces. Sunt enim omnes Iambi, hoc modo:

Suis ⏑– et ip⏑– sa Ro⏑–ma ui⏑– ribus ⏑– ruit ⏑⏑

–⏑⏑ –⏑⏑ –– –– –⏑⏑ ––

⏑– ⏑– ⏑– ⏑– ⏑– ⏑⏑

ALtera iam teritur bellis ciuilibus ætas:
Suis & ipsa Roma uiribus ruit.
Quam neq; finitimi ualuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Aemula nec uirtus CApuæ,nec Spartacus acer,
Nouisq; rebus infidelis Allobrox,
Nec fera coerulea domuit Germania pube,
Parentibusq; abominatus Annibal:
Impia per demus deuoti sanguinis ætas:
Ferisq; rursus occupabitur solum.
Barbarus heu cineres insistet uictor: & urbem
Eques sonante uerberabit ungula:
Quæq; carent uentis, & solibus, ossa Quirini,
Nefas uidere, dissipabit insolens.
Forte quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atque lareis proprios, habitandaq; fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis:

 Ire,

Refertq; tenta grex amicus ubera:
Nec uespertimus circum gemit ursus ouile:
Nec intumescit alta uiperis humus:
Pluraq; felices mirabimur: ut neque largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus:
Pinguia nec siccis urantur semina glebis:
Vtrunque rege temperantem cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus
Neque impudica Colchis intulit pedem,
Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ:
Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Iuppiter illa piæ secreuit littora genti:
Vt inquinauit ære tempus aureum.
Aere, dehinc ferro durauit sæcula. quorum
Pijs secunda uate me datur fuga.

Q. HORATII FLACCI

CARMEN SECVLARE

Ode Dicolos tetrastrophos; qalis illa, Iam satis terris

PHæbe, siluarumq; potens Diana,
Lucidum coeli decus, o colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore sacro:
Quo Sibyllini monuere uersus,
Virgines lectas, puerosq; castos

Dijs, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis; & celas: aliusq;, & idem
Nasceris: possis nihil urbe Roma
Visere maius.
Rite maturos aperiere partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu genitalis
Diua, producas sobolem: patrumq;
Prosperes decreta super iugandis
Fœminis, prolisq; noue feraci
Lege marita:
Certus ut denos decies per annos
Orbis, & cantus, referatq; ludos,
Ter die claro, totiesq; grata
Nocte frequenteis.
Vosq; ueraces cecinisse Parce,
Quod semel dictum est, stabilisq; rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecorisq: tellus
Spicia donet Cererem corona:
Nutriant foetus & aquæ salubres
Et Iouis auræ.
Condito mitis, placidusq: telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna

Luna puellas.
Roma si uestrum est opus: Iliæq;
Littus Etrescum tenuere turmæ,
Iußa pars mutare lareis, & urbem
Sospite cursu:
Cui perardentem sinę fraude Troiā
Castus Aeneas pat[r]iæ superstes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Di probos mores docili iuuentæ,
Di seneStuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, remq;, prolemq;
Et decus omne.
Quique uos bodus ueneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerisq; sanguis:
Imperet bellante prior, iacentem
Lenis in hostem.
Iam mari, terraq; manus potenteis
Medus, Albanasq; timet secureis:
Iam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper, & indi:
Iam fides, & pax, & honor, pudorq;
Priscus; & negleta redire uirtus
Audet: apparetq; beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phoebus, acceptusq; nouem camoenis
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus:

Si palatinas uidet æquus arceis
Remq; romanam, Latiumq; felix:
Alterum in lustrum, meliusq; semper
Proroget æuum.
Quæque Auentinum tenet, Algidumq;
Quindecim Diana preces uirorum
Curet: & uotis puerorum amicas,
Applicet aureis.
Hæc Iouem sentire, deosq; cunctos
Spem bonam, certamq; domum reporto,
Doctus, & Phoebi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

FINIS.

ALDI MANVTII
DEMETRIS HORATIANIS.

Genera metrorum, quibus in odis usus est Horatius, sunt undeuiginti.

Primi generis odæ tres.

Lib. 1. *ode* 1. *Moecenas atauis edite regibus.*
l. 3. *O.* 30. *Exegi monimentum ære perennius.*
4. 8. *Donarem pateras, grataq; commodis.*

– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪

Secundi generis ode XXVI.

1. 2. *Iam satis terris niuis, atque diræ.*

Merciur

1. 10. *Mercuri facunde nepos Atlantis*
1. 12 *Quem uirum, aut heroa lyra, uel acri.*
1. 20. *Vile potabis modicis Sabinum.*
1. 22. *Integer uitæ, scelerisq; purus.*
1. 38. *Persicos odi puer apparatus.*
2. 2. *Nullus argento color est auaris.*
2. 6. *Septimi Gades aditure mecum.*
2. 10. *Rectius uiues Lycini, neque altum.*
2. 16. *Otium Diues rogat in patenti.*
3. 8. *Martijs coelebs quid agam calendis.*
3. 14. *Herculis ritu modo dictus o plebs.*
3. 18. *Faune nympharum fugientum amator.*
3. 22 *Montium custos, nemorumq; Virgo.*
4. 2. Pindarum *quisquis studet æmulari.*
4. 6. *Diue, quem proles niobea magnæ.*
4. 11. *Est mihi nonum superantis annum.*
5. 18. Phœbe, *syluarumq; potens diana.*

– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – –
– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – ∪
– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – –
– ∪ ∪

Tertij generis odæ XII.

1. 3. *Sic te diua potens Cypri.*
1. 36. *Et ture, & fidibus iuuat*
3. 19. *Quantum distat ab Inacho*
3. 24. *Intactis opulentior*
3. 25. *Quo me Bacche rapis tui*
3. 28. *Festo quid potius die.*

Quem

3. *Quem tu Melpomene.*

– – – u u – u –

– – – u u – – u u – u u

Quarti generis ode una.

1. 4. *Soluitur acris hiems grata uice ueris & fauoni.*

– u u – u u – – – u u – u – u – –

u – u – – – u – u – –

Quinti generis ode septem.

1. 14. *O nauis referent in mare te noui.*
1. 21. *Dianam teneræ dicite Virgines*
3. 13. *O fons Blandusiæ splendidior uit*

– – – u u – – u u – u –

– – – u u – – u u – u u

– – – u u – –

– – – u u – u u

Sexti generis ode IX.

1. 6. *Scriberis Vario fortis & hostium*
1. 15. *Pastor cum traheret per freta nauibus*
1. 24. *Quis desiderio sit pudor, aut modus*
1. 33. *Albi ne doleas plus nimio memor*
3. 16. *Inclusam Danaen turris ahenea*
4. 5. *Diuis orte bonis optime Romulæ.*
4. 12. *Iam ueris comites quæ mare temperant.*

– – – u u – – u u – u u

– – – u u – – u u – u u

– – – u u – – u u – u –

– – – u u – u u

Septimi

Septimi gene ris ode III.

1. 7. *Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.*

1. 23. *Te maris & terræ, numeroq; carentis arenæ.*

‒ ‒ ‒ ◡ ◡ ‒ ‒ ‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ◡ ‒ ‒

‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ◡ ‒ ‒

Octaui generis ode unica.

1. 8. *Lydia dic per omneis. ſublata eſt.*

‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ ‒

‒ ◡ ‒ ‒ ‒ ◡ ◡ ‒ ‒ ◡ ◡ ‒ ◡ ‒ ‒

Noni generis odæ XXXVII.

1. 9. *Vides ut alta ſtet niue candidum.*
1. 17. *Velox amoenum ſæpe Lucretilem.*
1 26. *Muſis amicus triſtitiam & metus.*
1. 29. *Acci beatis non Arabum inuides.*
1. 31. *Quid dedicatum poſcit Apollinem.*
1. 34. *Parcus deorum cultor, & infrequens.*
1. 35. *O diua gratum quæ regis Antium*
1. 37. *Nunc eſt bibendum, nunc pede libero.*
2. 1. *Motum ex Metello conſule ciuicum*
2. 3. *Aequam memento rebus in arduis*
2. 7. *O ſæpe mecum tempus in ultimum*
2. 9. *Non ſemper imbreis nubibus hiſpidos*
2. 11. *Quid bellicoſus Cantaber, & Scythes*
2. 13. *Ille & nefaſto te poſuit die*
2 14. *Eheu fugaces Poſtume, Poſtume*
2. 15. *Iam pauca aratro iugera regiæ*
2. 17. *Cur me querelis exanimas tuis*

Baccum

2. 19. *Bacchum in remotis carmina rupibus*
2. 20. *Non usitata, nec tenui ferar*
3. 1. *Odi profanum uulgus, & arceo*
3. 2. *Angustam amice pauperiem pati*
3. 3. *Iustum, & tenacem propositi uirum*
3. 4. *Desende coelo, & dic age tibia*
3. 5. *Cœlo tonantem credidimus Iouem.*
3. 6. *Delicta maiorum immeritus lues*
3. 17. *Aeli uetusto nobilis ab Lamo*
3. 21. *O nata mecum consule Manlio*
3. 23. *Coelo supinas si tuleris manus*
3. 29. *Tyrrhena regum progenies tibi*
4. 4. *Qualem ministrum fulminis alitem*
4. 9. *Ne forte credas interitura, quæ*
4. 14. *Quæ cura patrum, quæq; Quiritium*
4. 15. *Phoebus uolentem prælia me loqui.*

⏑– ⏑– – –⏑⏑ –⏑⏑
⏑– ⏑– – –⏑⏑ –⏑⏑
–– ⏑– –– ⏑–⏑
–⏑⏑ –⏑⏑ –⏑ ––

Decimi generis odæ tres

1. 11. *Tu ne quæsieris scire, nefas, quem mihi, quem tibi.*
1. 18. *Nullà Vare sacra uite prius seueris arborē*

–– –⏑⏑– –⏑⏑– –⏑⏑– ⏑⏑

Vndecimi generis ode una.

2. 18. *Non ebur, neque aureum*

–u– u– uu

u– u– u– u– u– u

Duodecimi generis ode una

3. 12. *Miserarum est, neque amori dare ludum omissum est.*

uu–– uu–– uu–u

uu–– uu–– uu––

uu –– uu –– u––

Tertijdecimi generis ode una.

4. 7. *Diffugere niues, redeũt iá gramina campis*

–– –uu –uu –– –uu ––

–uu –uu –

Quartidecimi generis odæ decem.

5. 1. *Ibis liburnis inter alta nauium.*

5. 2. *Beatus ille, qui procul negocijs.*

5. 3. *Parentis olim siquis impia manu*

5. 4. *Lupis & agnis quanta sortito obtigit*

5. 6. *Quid immerenteis hospites uexas canis*

5. 7. *Quo quo scelesti ruitis, aut cur dexteris*

5. 9. *Quando repostum Cæcubum ad festas dapes*

5. 10. *Mala soluta nauis exit alite.*

–– u– –– u– u– uu

u– u– –– uu

Quintidecimi generis ode una.

5. 11. *Pecti nil me sicut antea iuuat. amota est*

–– u– –– u– u– u–

–uu –uu – u– u– –– u–

Sextidecimi generis ode una.

5. 13. *Horrida tempeſtas coelum contraxit, & imbreis*

−∪∪ −− −− −− −∪∪ −−

∪− ∪− −− ∪− −∪∪ −∪∪ −

Decimiſeptimi generis ode una. A dempta eſt.

5. 14. *Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.*

6. 15. *Nox erat, & coelo fulgebat. Luna ſereno.*

−∪∪ −∪∪ −− −− −∪∪ −−

−− ∪− −− ∪∪

Decimioctaui generis ode una.

5. 16. *Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas.*

−∪∪ −∪∪ −− −− −∪∪ −−

∪− ∪− ∪− ∪− ∪− ∪∪

Vndeuigeſimi generis ode una. Detracta eſt

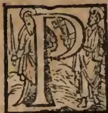
5. 17. *Iam iam efficaci do manus ſcientiæ*

−− ∪− −− ∪− ∪− ∪−

FINIS

QVINTI HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER PRIMVS.

AD MOECENATEM.

RIMA dicte mihi, summa dicende Camœna,
Spectatum satis, & donatum iam rude quæris
Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis: latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est, mihi purgatam crebro qui personet aurem:
Solue senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & uersus, & cetera ludicra pono:
Quid uerũ, atq; decẽs, curo, & rogo: & omnis in hoc sũ:
Condo, & compono, quæ mox depromere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter,
Nullius addictus iurare in uerba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & uersor ciuilibus undis
Virtutis ueræ custos, rigidusq; satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor:

Et mihi res, non me rebus submittere conor.
Vt nox longa, quibus grauis est animum dolor: & lux
Longa uidetur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quæ spem,
Consiliumq; morantur agendi gnauiter id, quod
AEque pauperibus prodest, locupletibus æque,
AEque neglectum pueris, senibusq; nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam soler q; elementis.
Non posis oculo quantum contendere Lynceus:
Non tamen iccirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.
Feruet auaritia, miseraq; cupidine pectus?
Sunt uerba, & uoces, quibus hunc lenire dolorem
Posis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes. sunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator,
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere posit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est, uitium fugere: & sapientia prima,
Stultitia caruisse. uides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemq; repulsam,
Quanto deuites animi, capitisq; labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ stulte miraris, & optas:

Discere

Discere, & audire, & meliori credere non uis.
Quis circum pagos, & circum compita pugnax
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine puluere palmæ?
Vilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
O ciues ciues, quærenda pecunia primum est,
Virtus post nummos. hæc Ianus summus ab Imo
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, senesq;
Læuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto.
Si quadringentis sex septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesq;
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
Si recte facies. hic murus aheneus esto:
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum
Nenia? quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curijs, & decantata Camillis?
Is ne tibi melius suadet, qui rem facias; rem,
Si posis recte; si non, quocunque modo rem:
Vt propius spectes lacrymosa poemata Puppi?
An qui fortunæ te responsare superbe
Liberum, & erectum præsens hortatur, & optat?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic iudicijs fruar iisdem,
Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, uel odit:
Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorum es capitũ. nam quid sequar? aut quẽ?

Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
Crustis, & pomis uiduas uenentur auaras.
Excipiantque senes, quos in uiuaria mittant,
Multis occulto crescit res foenore. uerum
Esto alijs alios rebus, studijsque teneri:
Idem eadem possunt horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amoenis,
Si dixit diues: lacus, & mare sentit amorem
Festinantis heri. cui si uitiosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil coelibe uita.
Si non est: iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat coenacula, lectos,
Balnea, tonsores: conducto nauigio æque
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri: rides? si forte subucula pexæ
Trita subest tunicæ: uel si toga dissidet impar:
Rides. quid, mea cum pugnat sententia secum:
Quod petyt, spernit: repetit, quod nuper omisit:
Aestuat, & uitæ disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat; mutat quadrata rotundis?
Insanire putas solemnia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere,
A prætore dati, rerum tutela mearum
Cum sis, & prauæ sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici.

Ad sum-

Ad summam, sapiens uno minor est Ioue, diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
Praecipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIVM.

TRoiani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
Qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Graecia Barbariae lento collisa duello:
Stultorum regum, & populorum continet aestus.
Antenor censet belli praecidere causam.
Quid Paris? ut saluus regnet, uiuatque beatus:
Cogi posse negat. Nestor componere liteis
Inter Peliden festinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrunque.
Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus quid uirtus, & quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem:
Qui domitor Troiae, multorum prouidus, urbes,
Et mores hominum inspexit: latumque per aequor,
Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit; aduersis rerum immersabilis undis,
Sirenum uoces, & Circes pocula nosti:

Quæ si cum socijs stultus, cupidusque bibisset:
Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:
Vixisset canis immundus, uel amica lutosus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati;
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt te ipsum serues, non expergisceris? atqui
Si nolis sanus, curres hydropicus. & ni
Posces ante diem librum cum lumine: si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia, uel amore uigil torquebere. nam cur
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui coepit habet, sapere, aude:
Incipe. qui recte uiuendi prorogat horam:
Rusticus, exspectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, puerisque beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere siluæ.
Quod satis est, cui contingit: nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
Aegroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. ualeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas

Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.
Sincerum est nisi uas: quodcunque infundis, acescit.
Sperne uoluptates: nocet empta dolore uoluptas:
Semper auarus eget. certum uoto pete finem:
Inuidus alterius macrescit rebus opimis:
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ:
Infectum uolet esse, dolor quod suaserit; & mens;
Dum poenas odio per uim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege: qui nisi paret;
Imperat: hunc froenis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister,
Ire uiam, quam monstrat eques. uenaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in siluis catulus. nunc adhibe puro
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. quod si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD IVLIVM FLORVM.

IVli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thraca ne uos, Hebrusq; niuali compede uinctus;
An freta uicinas inter currentia turreis;
An pingues Asiæ campi, collesq; morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? hæc quoq; curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?

Bella quis, & paces longum diffundit in æuum?
Quid Titius Romana breui uenturus in ora;
Pindarici fontis qui non expalluit haustus:
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos:
Vt ualet? ut meminit nostri? fidibus ne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa?
An tragica desæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque monendus
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Appollo:
Ne, si forte suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus. Ipse quid audes?
Quæ circum uolitas agil's thyma? non tibi paruum
Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirum;
Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen,
Prima feres hederæ uictricis præmia. quod si:
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium, parui properemus, & ampli,
Si patriæ uolumus, si nobis uiuere chari,
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ,
Quante conveniat Munatius: an male sarta
Gratia ne quicquam coit? & rescinditur? at uos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice feros: ubicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere foedus:
Pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

Ad Albium

AD ALBIVM TIBVLLVM

ALbi nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere, quod Caßi Parmensis opuscula uincat?
An tacitum siluas inter reptare salubreis,
Curantem quicquid dignum sapiente, bonoque est?
Non tu corpus eras sine pectore. dij tibi formam,
Dij tibi diuitias dederunt, artemque fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno?
Quam sapere, & fari possit, quæ sentiat; & cui
Gratia, fama, ualetudo contingat abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena?
Inter spem curamque timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora,
Me pinguem, & nitidum bene curata cute uises;
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM,

SI potest Archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica coenare times olus omne patella:
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustreis
Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.
Sin melius qud habes, accerse, uel imperium fer.
Iandudum splendet focus, & tibi munda supellex,
Mitte leueis spes, & certamina diuitiarum,

Et Moschi

Et Moschi causam. cras nato Cæsare festus
Dat ueniam, somnumq; dies. impune licebit
AEstiuum sermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortuna si non conceditur uti?
Parcus ob hæredis curam, nimiumq; seuerus,
Assidet insano. potare, & spargere flores,
Incipiam: patiarque, uel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit:
Spes iubet esse ratas: in prælia trudit inermem:
Sollicitis animis onus eximit: addocet arteis.
Foecundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare, & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet. ut coeat par,
Iungaturque pari: Brutum tibi, Seticiumque?
Et nisi cœna prior, potiorq; lagena sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu, quotus esse uelis, rescribe: & rebus omissis,
Atria seruantem postico falle clientem.

AD NVMICIVM.

Nil admirari, prope res est una Numici,
Solaq; quæ possit facere, & seruare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis

Tempora

Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet, his aduersa fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor est utrique molestus:
Improuisa simul species exterret utrunque:
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuat ue: quid ad rem?
si, quicquid uidit melius, peius ue sua spe,
Defixis oculis, animoq; & corpore torpet.
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quam satis est, uirtutem si petat ipsam.
I nunc, argẽtum, & marmor uetus, æraq; & arteis
Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, & uespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius, indignum, quod sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodiet, condetq; nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, & uia te conspexerit Appi:
Ire tamen restat, Numa quo deuenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. uis recte uiuere? quis non?
Si uirtus hoc una potest dare: fortis omissis
Hoc age delicijs. uirtutem uerba putas, ut
Lucum ligna. caue ne portus occupet alter:

Ne

Ne Cybiratica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta rotundentur. totidem altera, porro
Tertia succedant: & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac, bene nummatum decorat Suadela, Venusque.
Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,
Qui possum: tot? ait: tamen & quæram, et quod habebo,
Mittam. post paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.
Exilis domus est: ubi, non & multa supersunt:
Et dominum fallunt: & prosunt furibus. ergo
Si res sola potest facere, & seruare beatum:
Hoc primus repetas opus: hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, & gratia præstat:
Mercemur seruum, qui dictet nomina: sæuum
Qui fodiat latus. & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia ualet: ille Velina:
Cuilibet hic fasceis dabit: eripietque curule
Cui uolet importunus ebur. frater, pater adde,
Vt cuique est ætas, ita quenque facetus adopta.
Si bene qui coenat, bene uiuit: lucet: eamus,
Quo ducit gula: piscemur: uenemur: ut olim
Gargilius, qui mane plagas, uenabula, seruos,
Differtum transire forum, populumque iubebat:
Vnus ut e multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum. crudi, tumidique lauemur.
Quid de-

Quid deceat, quid non obliti, cerite cera
Digni remigium uitiosum Itacensis Vlyssei,
Cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore, iocisque
Nil est iucundum: uiuas in amore, iocisque.
Viue: uale. si quid nouisti rectius istis.
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MOECENATEM:
hinc aliquid amputatum est

QVinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me uiuere uis sanum, recteque ualentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mecoenas ueniam: dum ficus prima, calorque
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officiosaque sedulitas, & oppella forensis
Adducit febreis: & testamenta resignat.
Quod si bruma niueis Albanis illinet agris,
Ad mare descendet uates tuus: & sibi parcet:
Contractusque leget. te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
Non quo more pyris uesci Calaber iubet hospes:
Tu me fecisti locupletem. uescere sodes.
Iam satis est. at tu quantum uis tolle benigne
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.

Vt libet,

Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cameram frumenti: pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustella procul, Si uis ait effugere isthinc:)
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
Hac ego si compellar imagine: cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium: nec
Ocia diuitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe uerecundum laudasti: rexque, paterque,
Audisti coram: nec uerbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyssei,
Non est aptus equis Ithace locus: ut neque planis
Porrectus spatiis: nec multæ prodigus herbæ,
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
Sed uacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, caussisque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octauam circiter horam
Dum redit atque foro nimium distare carinas
Iam grau-

Iam grandis natu queritur: conspexit, ut aiunt,
Adrasum quendam uacua tonsoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungueis.
Demetri (puer hic non leue iussa Philippi
Accipiebat) abi: quære, & refer, unde domo, quis,
Cuius fortunæ, quo sit patre, quo ue patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Præconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quærere, & uti,
Gaudentem paruisq; sodalibus, & lare certo,
Et ludis, et post decisa negocia, campo.
Scitari libet ex ipso, quodcunque refers. dic
Ad coenam ueniat. non sane credere Mena:
Mirari secum tacitus. quid multa? benigne,
Respondet: negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit. aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia uendentem tunicato scruta popello,
Occupat: & saluere iubet prior. Ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria uincla:
Quod non mane domum uenisset: denique, quod non
Prouidisset eum. sic ignouisse putato
Me tibi: si coenas hodie mecum. ut libet. ergo
Post nonam uenies. nunc i: rem strenuus auge.
Vt uentum ad coenam est: dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi sæpe
Occultum uisus decurrere piscis ad hamum,
Mane cliens, etiam certus conuiua: iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum, coelumq; Sabinum

Non

Non cessat laudare. uidet, ridetq; Philippus.
Et sibi dum requiem, dum risus undique quærit:
Dum septem donat sestertia; mutua septem,
Promittit: persuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quàm satis est, morer: ex nitido fit rusticus: atque
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos:
Immoritur studijs; & amore senescit habendi.
Verum ubi oues furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita seges: bos est enectus arando:
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædes.
Quem simul aspexit scabrum, intonsumque Philippus,
Durus ait Vultei nimis, attentusque uideris
Esse mihi. Pol me miserum patrone uocares:
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextramque, deosque penateis
Obsecro, & obtestor: uitæ me redde priori.
Qui simel aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent; mature redeat: repetatque relicta.
Metiri se quenque suo modulo, ac pede, uerum est.

AD CELSVM ALBINOVANVM

CElso gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti scribæque Neronis.
Si quæret, quid agam: dic multa, & pulchra minantem,
Viuere, nec recte, nec suauiter: haud quia grando
Contuderit uiteis, oleamque momorderit æstus:

Nec

Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis.
Sed quia mente minus ualidus, quam corpore toto,
Nil audire uelim: nil discere: quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis: irascar amicis:
Cur me funesto properent arcere ueterno:
Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem uentosus: Tibure Romam.
Post hæc ut ualeat: quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni percontare, atque cohorti.
Si dicet recte: primum gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM.

SEptimius Claudi nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam cum rogat, & prece cogit,
Scilicet ut tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domoq; legentis honesta Neronis:
Munere cum fungi propioris censet amici:
Quid possim uidet: ac nouit me ualdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriæ: mihi commodus uni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ descendi præmia. quod si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc: & fortem crede, bonumq;.

AD FVSCVM ARISTIVM.

VRbis amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores, hac in re scilicet una
Multum dissimiles, ad cetera pena gemelli.
Fraternis animis quidquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter uetuli, notiq; columbi.
Tu nidum seruas: ego laudo ruris amœni
Riuos, & musco circumlita saxa, nemusq;.
Quid quæris? uiuo, & regno; simul ista reliqui,
Quæ uos ad cœlum effertis rumore secundo,
Vtq; sacerdotis fugitiuus, liba recuso:
Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ si conuenienter oportet:
Ponendæq; domo quærenda est area primum:
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis, & momenta leonis;
Cum semel accepit solem furibundus acutum?
Est ubi diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam, quæ per pronum trepidat cum murmure riuum?
Nempe inter uarias nutritur silua columnas:
Laudaturq; domus, longos quæ prospicit agros.
Naturam expellas furca: tamen usque recurret:
Et mala perrumpet furtim fastidia uictrix.
Non qui sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatem potantia uellera fucum;

Certius

Certius accipiet damnum, propius ue medullis:
Quam qui non poterit uero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectauere secundæ.
Mutatæ quatient. siquid mirabere, pones
Inuitus, fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum uita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis: froenumq; recepit.
Sed post quam uictor uiolens discessit ab hoste:
Non equitem dorso, non froenum depulit ore.
sic qui pauperiem ueritas, potiore metallis
Libertate caret; dominum uehet improbus: atque
Seruiet æternum: quia paruo nesciet uti.
Cui non conueniet sua res: ut calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet; si minor, uret.
Lætus sorte tua uiues sapienter Aristi.
Nec me dimittes incastigatum; ubi plura
Cogere, quam satis est, ac non cessare uidebor.
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non simul esses, cetera lætus.

AD BVLLATIVM

QVid tibi uisa Chios Bullati, notaq; Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Croesi regia Sardis?
Smyrna quid, et Colophon? maiora, minora ne fama?

Cuncta ne præ campo, & Tiberino flumine sordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris, atque uiarum?
Scis Lebedus quam sit Gabijs desertior, atque
Fidenis uicus: tamen illic uiuere uellem:
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre, lutoq;
Aspersus, uolet in caupona uiuere: nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plene præstantia uitam.
Nec si te ualidus iactauerit Auster in alto:
Iccirco nauem trans AEgæum mare uendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit: quod
Penula solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, sextili mense caminus.
Dum licet: & uultum seruat Fortuna *benignum:*
Romæ laudetur Samos, *&* Chios, *et Rhodos absens.*
Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocunque loco fueris, uixisse libenter
Te dicas. nam si ratio, & prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert:
Cælum, non animũ mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus, atque
Quadrigis petimus bene uiuere. quod petis, hic est:
Est Vlubris: animus si te non deficit æquus.

AD ICCIVM.

FRuctibus Agrippæ Siculis, *quos colligis, Icci*

Si recte

Si recte frueris: non est ut copia maior
Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non est: cui rerum suppetit usus,
Si uentri bene, si lateri est, pedibusq; tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum abstemius herbis
Viuis, & urtica: sic uiues, protinus ut te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia nescit:
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq;: dum peregre est animus sine corpore uelox:
Cum tu inter scabiem tantam, & contagia lucri,
Nil paruum sapias: & adhuc sublimia cures?
Quæ mare compescant caussæ: quid temperet annum:
Stellæ sponte sua, iussæ ne uagentur, & errent:
Quid premat obscurum Lunæ, *quid proferat orbem:*
Quid uelit, & possit rerum concordia discors:
Empedocles, an Stertinij *deliret acumen.*
Verum seu pisces, seu porrum, & cæpe trucidas:
Vtere Pompeio *Grospho: & si quid petet, ultro*
Defer: nil Grosphus nisi uerum orabit, & æquum.
Vilis amicorum est annona bonis, ubi quid deest.
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi *uirtute* Neronis
Armenius cecidit. Ius, imperiumque Phraates
Cæsaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIVM ASELLAM.

VT proficiſcentem docui te ſæpe, diuque:
Auguſto reddes ſignata uolumina Vinni:
Si ualidus, ſi lætus erit: ſi denique poſcet:
Ne ſtudio noſtri pecces: odiumque libellis
Sedulus importes, opera uehemente miniſter.
Si te forte meæ grauis uret ſarcina chartæ:
Abijcito potius: quam quò perferre iuberis,
Clitellas ferus impingas: Aſinæque paternum
Cognomen, uertas in riſum: & fabula fias.
Viribus uteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perueneris illuc:
Sic poſitum ſeruabis onus: ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum: ut ruſticus agnum:
Vt uinoſa globos furtiuæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo ſoleas conuiua tribulis.
Ne uulgo narres te ſudauiſſe ferendo
Carmina: quæ poſſunt oculos, aureisque morari
Cæſaris. oratus multa prece nitere porro.
Vade, uale, caue ne titubes; mandataque frangas.

AD VILLICVM SVVM
hinc aliquid reſciſſum eſt

Villice ſiluarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis habitatum quinque focis, &
Quinque bonos ſolitum Bariam dimittere patres:
Certemus: ſpinas animo ne ego fortius; an tu
Euellas

Euellas agro : & melior sit Horatius, an res.
Me quamuis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mærentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter. tamen istuc mens, animusq;
Fert : & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio, sors.
Stultus uterque locum immeritum causatur inique.
In culpa est animus : qui se non effugit unquam.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas :
Nunc urbem, & ludos, & balnea uillicus optas.
Me constare mihi scis : & discedere tristem,
Quandocunque trahunt inuisa negocia Romam.
Non eadem miramur : eo disconuenit inter,
Meq;, & te. nam quæ deserta, & inhospita tesqua
Credis : amœna uocat, mecum qui sentit : & odit,
Quæ tu pulchra uocas. ludi tibi & uncta popina
Incutiunt urbis desiderium : uideo : & quod
Angulus iste feret piper, & tus ocyus uua,
Nec uicina subest, uinum præbere taberna
Quæ possit tibi : nec solers tibicina, cuius
Ad strepitum salias terræ grauis. & tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arua : bouemq;
Disiunctum curas : & strictis frondibus exples
Addit opus pigro riuus, si decidit imber :
Multa mole docendus aprico parere prato.
Nunc age quid nostrum concentum diuidat, audi.
Quem tenues decuere togæ, nitidiq; capilli :
Quem bibulum liquidi media de luce falerni :

Cœna breui iuuat, & prope riuum ſomnus in herba.
Nec luſiſſe pudet: ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat: non odio obſcuro, morſuq; uenenat.
Rident uicini, glebas, & ſaxa mouentem.
Cum ſeruis urbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum uoto ruis. inuidet uſum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti:
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

AD VALLAM.

Hic aliquid prætermiſſum eſt.

QVæ ſit hiems Veliæ, quod cælum Valla Salerni
Quorũ hominũ regio, & qualis uia: nam mihi Baias
Muſa ſuperuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuiſum: gelida cum perluor unda
Per medium frigus. ſane myrteta relinqui,
Dictaq; ceſſantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, uicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput, & ſtomachum ſupponere fontibus audent
Cluſinis: Gabiosq; petunt, & frigida rura.
Mutandus locus eſt: & diuerſoria nota
Præter agendus equus. quo tendis? non mihi Cumas
Eſt iter, aut Baias. leua ſtomachoſus habena
Dicet eques. ſed equi frænato eſt auris in ore.
Maior utrum populum frumenti copia paſcat:
Collectos ne bibant imbreis, puteos ne perenneis
Iugis aquæ: nam uina nihil moror illius oræ:

Rure meo possum quiduis perferre, patiq; .
Ad mare cum ueni: generosum, & lene requiro:
Quod curas abigat: quod cum spe diuite manet
In uenas, animumq; meum: quod uerba ministret:
Tractus uter plureis lepores, uter educet apros:
Vtra magis pisces, & echinos æquora celent:
Pinguis ut inde domum possim, Phæaxq; reuerti:
Scribere te nobis, tibi nos ac credere par est.
Menius, ut rebus maternis, atque paternis
Fortiter absumptis, urbanus cœpit haberi
Scurra uagus, non qui certum præsepe teneret;
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus,
Pernicies, & tempestas, barathrumq; macelli,
Quidquid quæsierat, uentri donabat auaro.
Hic ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paulum abstulerat: patinas cœnabat omasi
Vilis & agnini, tribus ursis quod satis esset.
Scilicet ut uentres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Menius idem
Quidquid erat nactus prædæ maioris, ubi omne
Verterat in fumum, & cinerem: non hercule miror
Aiebat, si qui comedunt bona: cum sit obeso
Nil melius turdo: nil uulua pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum: nam tuta, & paruula laudo;
Cum res deficiunt: satis inter uilia fortis.
Verum ubi quid melius contingit, & unctius: idem
Vos sapere, & solos aio bene uiuere: quorum
Conspicitnr nitidis fundata pecunia uillis.

AD

AD QVINTIVM.

NE perconteris, fundus meus optime Quinti,
Aruo pascat herum: an bacis opulentet oliuæ:
Pomis ne, & pratis: an amicta uitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed ut ueniens dextrum latus aspiciat sol:
Leuum discedens curru fugiente uaporet.
Temperiem laudes. quid si rubicunda benigne
Corna uepres, & pruna ferant: si quercus, & ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra:
Dicas adductum propius frondere Tarentum:
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo:
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amoenæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
Tu recte uiuis, si curas esse, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.
Sed uereor ne cui de te plus, quam tibi credas:
Ne ue putes alium sapiente, bonoq;, beatum,
Neu si te populus sanum, recteq; ualentem
Dictitet: occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules: donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, mariq;
Dicat: & his uerbis uacuas permulceat aures:
Te ne magis saluum populus uelit, an populum tu:

Seruet in ambiguo, qui consulit, & tibi, & urbi,
Iuppiter: Augusti laudes agnoscere possis:
Cum pateris sapiens, emendatusq; uocari:
Respondes ne tuo, dic sodes, nomine: nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si uolet, auferet: ut si
Detulerit fasceis indigno; detrahet idem.
Pone: meum est, inquit: pono: tristisq; recedo.
Idem si clamet furem: neget esse pudicum:
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordeat opprobrijs falsis: mutemq; colores:
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret,
Quem, nisi mendosum, et mẽdacẽ: uir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraq; seruat:
Quo multæ, magnæq; secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo causæ teste tenentur.
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: habes pretium: loris non ureris, aio.
Non hominem occidi. non pasces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi. renuit, negat atq; Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus: accipiterq;
Suspectos laqueos: & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore.
Tu nihil admittes in te, formidine poenæ.
Sit spes fallendi: miscebis sacra profanis.
Nam de mille fabæ modijs, cum surripis unum:
Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.

Vir

Vir bonus, omne forũ, quem ſpectat, & omne tribunal:
Quandocunque deos uel porco, uel boue placat:
Iane pater clare, clare cum dixit Apollo:
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iuſtum, ſantumq; uideri:
Noctem peccatis, & fraudibus obiice nubem.
Quo melior ſeruo, quo liberior ſit auarus;
In triuijs fixum cum ſe demittit ob aſſem:
Non uideo. nam qui cupiet, metuet quoq; porro:
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma: locum uirtutis deſeruit: qui
Semper in augenda feſtinat, & obruitur re.
Vendere cum poſſis captiuum, occidere noli.
Seruiet utiliter. ſine paſcat durus: aretq;:
Nauiget: ac medijs hiemet mercator in undis:
Annonæ proſit: portet frumenta, penusq;.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq;
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem
Lectos, argentum. tollas licet. in manicis, &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe deus, ſimulatq; uolam, me ſoluet. opinor,
Hoc ſentit, moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SAEVAM.

QVamuis ſæua ſatis per te tibi conſulis: & ſcis,
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus: ut ſi

Cæcus

Cæcus iter monstrare uelit: tamen aspice, si quid,
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies, & primam somnus in horam
Delectat: si te puluis, strepitusq; rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec uixit male, qui natus, moriensq; fefellit.
Si prodesse tuis, pauloque benignius ipsum
Te tractare uoles: accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter; regibus uti
Nollet Aristippus. si sciret regibus uti;
Fastidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes & facta, doce: uel iunior, audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. nanque
Mordacem Cynicum sic eludebat (ut aiunt)
Scurror ego ipse mihi: populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multo est. equus ut me portet: alat rex:
Officium facio. tu poscis uilia: uerum es
Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, et status, et res:
Tentantem maiora, fere præsentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia uelat:
Mirabor: uitæ uia si conuersa decebit.
Alter purpureum non exspectabit amictum:
Quidlibet indutus celeberrima per loca uadet:
Personamq; feret non inconcinnus utranque.
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. refer: & sine uiuat ineptus.

Res

Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes:
Attingit solium Iouis: & cœlestia tentat.
Principibus placuisse uiris, non ultima laus est.
Non cui uis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non succederet: esto.
Quid? qui peruenit, fecit ne uiriliter? atqui
Hic est, aut nusquam, quod querimus. hic onus horret,
Vt paruis animis & paruo corpore maius:
Hic subit: & perfert. aut uirtus nomen inane est:
Aut decus, & pretium recte petit experiens uir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumas ne prudenter:
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit: clamat, uictum date. succinit alter:
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus: haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæq;.
Brundusium comes, aut Surrentum ductus amoenum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbreis
Aut cistam effractam, & subducta uiatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, uerisq; doloribus adsit.
Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per sanctum iuratus dicat Osirim:
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.

Quære

Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM

Hinc aliquid reiectum est.

SI bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Vt matrona meretrici, dispar erit, atq;
Discolor infido scurræ distabit amicus.
Est huic diuersum uitio uitium prope maius,
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisq;:
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris:
Dum uult libertas mera, dici, ueraq; uirtus.
Virtus est medium uitiorum, & utrinq; reductum.
Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret;
Sic iterat uoces, & uerba cadentia tollit:
Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere: uel parteis mimum tractare secundas.
Alter rixator de lana sæpe caprina
Propugnat, nugis armatus: scilicet ut non
Sit mihi prima fides: & uere quod placet, ut non
Acriter elatrem: pretium ætas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Docilis plus:
Brundusium Numici *melius uia ducat, an Appi.*
Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat:
Gloria quem supra uireis, & uestit, & ungit:
Quem tenet argenti sitis importuna, famesq;:
Quem paupertatis pudor, & fuga: diues amicus

Sæpe

Sæpe decem uitijs instructior, odit, & horret.
Aut si non odit, regit: ac ueluti pia mater
Plus quam se sapere, & uirtutibus esse priorem
Vult: & ait prope uera. meæ, contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. tibi paruula res est.
Arcta decet sanum comitem toga. desine mecum
Certare. Eutrapelus cuicunque nocere uolebat:
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem: turpi post ponet honestum
Officium: nummos alienos pascet: ad imum
Thrax erit: aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam:
Commißumque teges, & uino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia: aut aliena reprendes:
Nec cum uenari uolet ille, poemata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
Zethi dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperijs: quotiesque educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta, canesque,
Surge: & inhumanæ senium depone camoenæ:
Coenes ut pariter pulmenta laboribus empta.
Romanis solenne uiris opus, utile famæ,
Vitæque, & membris: præsertim cum ualeas, &
Vel cursu superare canem, uel uiribus aprum
Possis. adde, uirilia quod speciosius arma
Non est qui tractet. scis quo clamore coronæ
Prælia

Prælia sustineas campestria, denique sæuam;
Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti
Sub duce: qui templis Parthorum signa refixit:
Et nunc, si quid abest Italis adiudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
Quamuis nil extra numerum fecisse, modumq;
Curas: interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Aduersarius est frater, lacus, Adria: donec
Alterutrum uelox uictoria fronde coronet.
Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor utroq; tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam, si quid monitoris eges tu:
Quid de quoque uiro, & cui dicas, sæpe uideto.
Percontatorem fugito: nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures.
Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.
Qualem commendes etiam atq; etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur: & quondam, non dignum tradimus: ergo
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum, si tentent crimina serues,
Tuterisq; tuo fidentem præsidio, qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te post paulo uentura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere uires.
Dulcis in expertis cultura potentis amici.

C *Expertus*

Expertus metuit. tu dum tua nauis in alto est:
Hoc age: ne mutata, retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi,
Sedatum celeres, agilem gnauumq; remissi:
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare uapores.
Deme supercilio nubem. plerunq; modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percontabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet, uexetq; cupido.
Ne pauor, & rerum mediocriter utilium spes.
Virtutem doctrina paret: natura ne donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita uitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus:
Quem Mandela bibit rugosus frigore pagus:
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: ut mihi uiuam
Quod superest æui: si quid superesse uolunt di.
Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Hæc satis est orare Iouem, qui donat, & aufert:
Det uitam: det opes: æquum mi animum ipse parabo.

AD MOE-

AD MOECENATEM.

PRisco si credis Moecenas docte Cratino:
Nulla placere diu, nec uiuere carmina possunt:
Quæ scribuntur aquæ potoribus: ut male sanos
Adscribit Liber Satyris, Faunisq; poetas.
Vina fere dulces oluerunt mane camoenæ:
Laudibus arguitur uini uinosus Homerus.
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda: forum, putealq; Libonis
Mandabo siccis: adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit: non cessauere poetæ
Nocturno certare mero: putere diurno.
Quid? si quis uultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæq; togæ simulet textore Catonem:
Virtutem ne repræsentet, moresq; Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua:
Dum studet urbanus, tenditq; disertus haberi.
Decipit exemplar uitijs imitabile. quod si
Pallerem casu: biberent exangue cuminum.
O imitatores seruum pecus, ut mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum uestri mouere tumultus.
Libera per uacuum posui uestigia princeps:
Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus Iambos
Ostendi Latio, numeros, animosq; secutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lincambem.
At ne me folijs ideo breuioribus ornes:
Quod timui mutare modos, & carminis artem

Temperat Archilochi musam pede mascula Sappho;
Temperat Alcæus: sed rebus, & ordine dispar.
Nec socerum quærit, quem uersibus oblinat atris:
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis, oculisq; legi, manibusq; teneri.
Scire uelis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, ametq; domi: premat extra limen iniquus.
Non ego uentosæ plebis suffragia uenor
Impensis coenarum, & tritæ munere uestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. spissis indigna theatris
scripta pudet recitare; & nugis addere pondus:
Si dixi: rides ait: & Iouis auribus ista
Seruas. fidis enim manare poetica mella
Te solum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus uti
Formido: & luctantis acuto ne secer ungui:
Displicet iste locus, clamo: & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Ira truces inimicitias, & funebre bellnm.

AD LIBRVM SVVM.

VErtumnum, Ianumq; liber spectare uideris:
Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
Odisti claueis, & grata sigilla pudico:
Paucis ostendi gemis: & communia laudas,

Non

Non ita nutritus. fuge, quo discedere gestis
Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi?
Quid uolui? dices: ubi quis te læserit. & scis
In breue te cogi; cum plenus languet amator.
Quod si non odio peccantis desipit augur:
Carus eris Romæ: donec te deserat ætas.
Contrectatus ubi manibus sordescere uulgi
Coeperis: aut tineas pasce taciturnus inertes:
Aut fugies Vticam: aut unctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille
Qui male parentem in rupeis detrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet: ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in uicis balba senectus.
Cum tibi sol? tepidus plures admouerit aures:
Me libertino natum patre, & in tenui re
Maiores pennas nido extendisse loqueris:
Vt quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis urbis belli placuisse, domiq;,
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum siquis te percontabitur æuum:
Me quater undenos sciat impleuisse decembreis:
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

QVINTI HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER SECVNDVS:

AD AVGVSTVM.

VM tot sustineas, et tanta negocia solus:
Res Italas armis tuteris: moribus ornes:
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.
Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux
Post ingentia facta, deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumq; colunt genus: aspera bella
Componunt: agros assignant: oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram:
Notaq; fatali portenta labore subegit:
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo qui prægrauat arteis
Infra se positas: extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq; tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
sed tuus hic populus sapiens, & iustus, in uno
Te nostris ducibus, te Graijs anteferendo,
Cetera nequaquam simili ratione, modoq;

Aestimat

Aestimat: & nisi quæ terris semota, suisq;
Temporibus defuncta uidet: fastidit, & odit,
Sic fautor ueterum: ut tabulas peccare uetanteis,
Quas bis quinque uiri sanxerunt, foedera regum
Vel Gabijs, uel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa uolumina uatum,
Dictitet Albano *musas in monte locutas.*
Si, *quia Græcorum sunt antiquissima quæque*
Scripta, uel optima: Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quod multa loquamur.
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ. pingimus; atque
Psallimus; & luctamur Achiuis *doctius unctis.*
Si meliora dies, ut uina, poemata reddit:
Scire *uelim, pretium chartis quotus arroget annus.*
Scriptor *ab hinc annos centum qui decidit, inter*
Perfectos, ueteresq; referri debet: an inter
Viles, atque nouos? excludat iurgia finis.
Est *uetus, atque probus, centum qui perficit annos.*
Quid? *qui deperijt minor uno mense, uel anno:*
Inter *quos referendus erit? ueteres ne poetas?*
An quos & præsens, & postera respuet ætas?
Iste quidem ueteres inter ponetur honeste:
Qui *uel mense breui, uel toto est iunior anno.*
Vtor permisso, caudæq; pilos, ut equinæ
Paulatim uello: & demo unum: demo etiam unum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & uirtutem æstimat annis:
Miraturq; nihil, nisi quod Libitina *sacrauit.*

Ennius & ſapiens, & fortis, & alter Homerus,
Vt critici dicunt, leuiter curare uidetur,
Quo promiſſa cadant, & ſomnia Pythagorea.
Neuius in manibus non eſt: & mentibus hæret
Pene recens: adeo ſanctum eſt uetus omne poema.
Ambigitur quoties uter utro ſit prior: aufert
Pacuuius docti famam ſenis: Accius alti:
Dicitur Afrani toga conueniſſe Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
Vincere Cæcilius grauitate: Terentius arte.
Hos ediſcit: & hos arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq; poetas
Ad noſtrum tempus Liui ſcriptoris ab æuo,
Interdum uulgus rectum uidet: eſt ubi peccat.
Si ueteres ita miratur, laudatq; poetas;
Vt nihil anteferat; nihil illis comparet; errat.
Si quædam nimis antique, ſi pleraque dure
Dicere credat eos: ignaue multa, fatetur:
Et ſapit: & mecum facit: & Ioue iudicat æquo.
Non equidem inſector: delendaq; carmina Liui
Eſſe reor: memini quæ plagoſum mihi paruo
Orbilium dictare: ſed emendata uideri,
Pulchraq;, & exactis minimum diſtantia, miror.
Inter quæ uerbum emicuit ſi forte decorum, &
Si uerſus paulo concinnor unus, & alter,
Iniuſte totum ducit, uenditq; poema.
Indignor quidquam reprehendi: non quia craſſe
Compoſitum, illepide ue putetur: ſed quia nuper:
Nec ueniam antiquis, ſed honorem, & præmia poſci.
Recte

Recte nec ne crocum, floresq; perambulet Attæ
Fabula, si dubitem: clament periisse pudorem
Cuncti pene patres: ea cum reprehendere coner:
Quæ grauis Aesopus, quæ doctus Roscius egit:
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Nam saliare Numæ carmen, qui laudat; & illud,
Quod mecum ignorat, solus uult scire uideri:
Ingeniis non ille fauet, plauditq; sepultis.
Nostra sed impugnat· nos, nostraq; liuidus odit.
Quod si tam Græcis nouitas inuisa fuisset:
Quam nobis: quid nunc esset uetus? aut quid haberet,
Quod legeret, tereretq; uiritim publicus usus?
Vt primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit: & in uitium fortuna labier æqua:
Nunc Athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit:
Suspendit picta uultum, mentemq; tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragoedis:
Sub nutrice puella, uelut si luderet infans:
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, uentiq; secundi.
Romæ dulce diu fuit, & solemne reclusa
Mane domo uigilare; clienti promere iura;
Cautos nominibus certis expendere nummos;
Maiores audire: minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui damnosa libido.

Mutauit

Mutauit mentem populus leuis: & calet uno
Scribendi ſtudio. pueri, patresq; ſeueri
Fronde comas uincti coenant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere uerſus:
Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, uigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſco.
Nauem agere ignarus nauis timet. abrotanum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare. quod mediocrũ eſt,
Promittunt medici. tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctiq; poemata paſſim.
Hic error tamen, & leuis hæc inſania, quantas
Virtutes habeat, ſic collige. uatis auarus
Non temere eſt animus: uerſus amat: hoc ſtudet unũ:
Detrimenta, fugas ſeruorum, incendia ridet:
Non fraudem ſocio, puero non cogitat ullam
Pupillo: uiuit ſiliquis, & pane ſecundo:
Militiæ quanquam piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari:
Os tenerum pueri, balbumq; poeta figurat:
Torquet ab obſcoenis iam nunc ſermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ.
Recte facta refert: orientia tempora notis
Inſtruit exemplis: inopem ſolatur, & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, uatem ni muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, & præſentia numina ſentit:
Coeleſtes implorat aquas docta prece blandus:
Auertit morbos: metuenda pericula pellit,

Impetrat

Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum:
Carmina di superi placantur, carmine manes:
Agricolæ prisci, fortes, paruoq; beati
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem;
Cum socijs operum, & pueris, & coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus & uino Genium memorem breuis æui:
Fescennina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit,
Libertasq; recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sæuus apertam
In rabiem uerti coepit iocus: & per honestas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente lacessiti. fuit intactis quoq; cura
Conditione super communi. quin etiam lex,
Poenaq; lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Describi. uertere modum, formidine fustis
Ad benedicendum, delectandumq; redacti.
Græcia capta, ferum uictorem cepit: & artes
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus saturnius: & graue uirus
Munditiæ pepulere. sed in longum tamen æuum
Manserunt, hodieq; manent uestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
Et post Punica bella quietus, quærere coepit,
Quid Sophocles, & Thespis, & Aeschylus utile ferrét.
Tentauit quoq; rem si digne uertere posset:
Et placuit sibi natura sublimis, & acer:

Nam

Nam spirat tragicum satis: & feliciter audet:
Sed turpem putat in scriptis, metuitq; lituram.
Creditur, ex medio quia res accessit, habere
Sudoris minimum, sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto ueniæ minus. aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis ut insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
Quam non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos dimittere, posthac
Securus cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam uentoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator; sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis auari
subruit, aut reficit. ualeat res ludicra: si me
Palma negata, macrum; donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretq; poetam,
Quod numero plures, uirtute & honore minores,
Indocti, stolidiq;, & depugnare parati,
Si discordet eques: media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verum equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia uana.
Quattuor aut plureis aulæa premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorita, naues
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus: seu

Diuersum

Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo. nam quæ peruincere uoces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum:
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitiæq; peregrinæ. quibus oblitus actor
Cum stetit in scena: concurrit dextera leuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum recte tractent alij; laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse uidetur
Ire poeta: meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus: & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quam spectatoris fastidia ferre superbi:
Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
Vis complere libris: & uatibus addere calcar:
Vt studio maiore petant Helicona uirentem.
Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ:
Vt uineta egomet cedam mea: cum tibi librum
Solicito damus, aut fesso: cum lædimur, unum
Si quis amicorum est ausus reprehendere uersum:
Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati.

Cum

Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poemata filo:
Cum speramus eo rem uenturam, ut simulatque
Carmina rescieris nos fingere; commodus ultro
Accersas; & egere uetes; & scribere cogas.
Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
Aedituos habeat belli spectata, domiq;
Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Cherilus: incultis qui uersibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale numisma, philippos.
Sed ueluti tractata notam, labemq; remittunt
Atramenta: fere scriptores carmine foedo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit:
Edicto uetuit, ne quis se, præter Apellem,
Pingeret: aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri uultum simulantia. quod si
Iudicium subtile uidendis artibus illud
Ad libros, & ad hæc musarum dona uocares:
Boeotum in crasso iurares aere natum.
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt:
Dilecti tibi Virgilius, Variusq; poetæ:
Nec magis expressi uultus per ahenea signa,
Quam per uatis opus mores, animiq; uirorum
Clarorum, apparent. nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas:
Terrarumq; situs, & flumina dicere, & arces
Monti-

Montibus impositas, & barbara regna, tuisq;
Auspicijs totum confecta duella per orbem,
Claustraq; custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperem, possem quoq; . sed neq; paruum
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam uires ferre recusent.
sedulitas autem, stulte quem diligit, urget:
Præcipue cum se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminitq; libentius illud,
Quod quis derridet, quam quod probat, & ueneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac neq; ficto
In peius uultu proponi cereus usquam,
Nec praue factis decorari uersibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: & una
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
Deferar in uicum uendentem tus, & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM.

Flore, bono, claroq; fidelis amice Neroni,
Si quis forte uelit puerum tibi uendere natum
Tibure, uel Gabijs: & tecum sic agat; hic &
Candidus, & talos a uertice pulcher ad imos,
Fiet, eritq; tuus, nummorum millibus octo,
Verna ministerijs ad nutus aptus heriles,
Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argilla quiduis imitabitur uda.

Quinetiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant: ubi plenius æquo
Laudat uenales, qui uult extrudere merces.
Res urget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere a me
Quiuis ferret idem. semel hic cessauit: &, ut fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos: excepta nihil te si fuga lædat.
Ille ferat pretium, poenæ securus, opinor.
Prudens emisti uitiosum: dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi: dixi
Talibus officijs prope mancum: ne mea sæuus
Iurgares ad te quod epistola nulla ueniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam; quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta uiatica multis
Aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc uehemens lupus, et sibi, et hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summe munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummum.
Forte sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari coepit eundem
Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem.
I bone, quo uirtus tua te uocat: i pede fausto,

Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, quantumuis rusticus, ibit,
Ibit eo, quo uis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit: atque doceri,
Iratus graiis quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
Scilicet ut possem curuo dignoscere rectum:
Atque inter siluas Academi quærere uerum.
Dura sed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisq; rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primum me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopemq; paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Vt uersus facerem. sed, quod non desit, habentem,
Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ:
Ni melius dormire putem: quam scribere uersus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. quid faciam uis?
Denique non omnes eadem mirantur: amantq;:
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis.
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi conuiuæ prope dissentire uidentur
Poscentes uario multum diuersa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sane est inuisum, acidumq; duobus.
Præter cetera, Romæ me ne poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, totq; labores?

Hic sponsum uocat: hic auditum scripta, relictis
Omnibus officijs: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: uisendus uterque.
Interualla uides humane commoda. uerum
Puræ sunt plateæ: nihil ut meditantibus obstet:
Festinat calidus mulis, gerulisq; redemptor.
Torquet nunc lapidem, nũc ingens machina tignum:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis: hac lutulenta ruit sus.
I nunc, & uersus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus: et fugit urbes
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & umbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canerę, & contracta sequi uestigia uatum.
Ingenium, sibi quod uacuas desumpsit Athenas:
Et studijs annos septem dedit; insenuitq;
Libris, & curis: statua taciturnius exit
Plerunque; & risu populum quatit. hic ego rerum
Fluctibus in medijs, & tempestatibus urbis
Verba lyræ motura sonum connectere digner?
Frater erat Romæ consulti rhetor: ut alter
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret: hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos uexat furor iste poetas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile uisu,
Cælatumq; nouem musis opus. aspice primum,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem.
Mox etiam, si forte uacat, sequere, & procul audi,

Quid

Quid ferat: & quare sibi nectat uterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis consumimus hostem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis? nisi Callimachus: si plus adposcere uisus;
Fit Mimnermus: & optiuo cognomine crescit.
Multa fero; ut placem genus irritabile uatum,
Cum scribo; & supplex populi suffragia capto.
Idem finitis studiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: uerum
Gaudent scribentes; & se uenerantur; & ultro
Si taceas, laudant, quidquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema;
Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit quæcunque parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco; quamuis inuita recedant:
Et uersentur adhuc intra penetralia Vestæ.
Obscurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem speciosa uocabula rerum:
Quæ priscis memorata Catonibus, atq; Cethegis,
Nunc situs informis premit, & deserta uetustas.
Adsciscet noua; quæ genitor produxerit usus:
Vehemens, & liquidus, puroq; simillimus amni,
Fundet opes; Latiumq; beabit diuite lingua.
Luxuriantia compescet: nimis aspera sano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit; & torquebitur: ut qui

Nunc satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
Prætulerim scriptor delirus, inersq; uideri:
Dum mea delectent mala me; uel denique fallant:
Quam sapere, et ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tragœdos
In uacuo lætus sessor, plausorq; theatro,
Cetera qui uitæ seruaret munia recto
More; bonus sane uicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis:
Et signo læso non insanire lagenæ:
Posset qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curisq; refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco;
Et redit ad sese: pol me occidistis amici;
Non seruastis, ait: cui sic extorta uoluptas:
Et demptus per uim mentis gratissimus error.
Nimirum sapere est abiectis utile nugis;
Et tempestiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba sequi fidibus modulanda Latinis:
Sed uere numerosq;, modosq; ediscere uitæ.
Quo circa mecum loquor hæc; tacitusq; recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ;
Narrares medicis: quod quanto plura parasti,
Tanto plura cupis; nulli ne faterier audes?
Si uulnus tibi, monstrata radice, uel herba
Non fieret leuius: fugeres radice, uel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem di donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: & cum sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior

Plenior es: tamen uteris monitoribus isdem?
At si diuitiæ prudentem reddere possent:
Si cupidum, timidumq; minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te siquis auarior uno.
Si proprium est, quod quis libra mercatur, et ære;
Quædam (si credis consultis) mancipat usus:
Qui te pascit ager, tuus est: & uillicus Orbi
Cum segetes occat, tibi mox frumenta daturus;
Te dominum sentit. das nummos: accipis uuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
Aut etiam supra nummorum millibus emptum.
Quid refert, uiuas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & auri,
Emptum cœnat olus: quamuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed uocat usque suum: qua populus adsita certis
Limitibus uicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nūc ui, nūc sorte suprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur usus: & hæres
Hæredem alterius, uelut unda superuenit undam:
Quid uici prosunt? aut horrea? quid ue Calabris
Saltibus adiecti Lucani: si metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro:
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, uestes Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.

Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius; natale comes qui temperat astrum:
Naturæ deus humanæ, mortalis in unum
Quodque caput, uultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar: & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, quid de me iudicet hæres:
Quod non plura datis inuenerit: & tamen idem
Scire uolam, quantum simplex, hilarisq; nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro:
Distat enim, spargas tua prodigus: an neq; sumptum
Inuitus facias: neque plura parare labores.
Ac potius, puer ut festis quinquatribus, olim
Exiguo, gratoq; fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego, utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus, & idem.
Non agimur tumidis uelis aquilone secundo:
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.
Viribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es auarus: abi. quid cetera? num simul ista
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentaq; Thessala rides?
Natales grate numeras? ignoscis amicis?
Lenior, & melior fis accedente senecta?

Quid te

Quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?
Viuere si recte nescis; decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
Rideat, & pulset lasciua decentius ætas.

AD PISONES,

De Arte Poetica.

VMANO CAPITI CERVIcem pictor equinam
Iungere si uelit, & uarias inducere plumas;
Vndiq; collatis membris: ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem, cuius, uelut ægri somnia, uanæ
Fingentur species: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus; et hanc ueniam petimusq; damusq; uicissim:
Sed non ut placidis coeant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerunque, & magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus, & alter
Assuitur pannus: cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,

Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc? si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui: currente rota cur urceus exit?
Denique sit quod uis simplex duntaxat, & unum.
Maxima pars uatum, pater, et iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio. sectantem leuia, nerui
Deficiunt, animiq;: professus grandia, turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidusq; procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam:
Delphinum siluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga: si caret arte.
Aemilium circa ludum faber Imus & ungueis
Exprimet: & molleis imitabitur ære capillos:
Infelix operis summa: quia ponere totum,
Nesciet. hunc ego me, siquid componere curem,
Non magis esse uelim: quam prauo uiuere naso
spectandum nigris oculis, nigroq; capillo.
Sumite materiam uestris qui scribitis æquam
Viribus: & uersate diu, quid ferre recusent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res?
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & uenus: aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat iam nunc debentia dici,
Pleraque differat, & præsens in tempus omittat.
Hoc amet; hoc spernat promissi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis, cautusq; serendis,

Dixeris

Dixeris egregie : notum si callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum . si forte necesse est
Indicijs monstrare recentibus abdita rerum :
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget : dabiturq; licentia sumpta pudenter .
Et noua , fictaq; nuper habebunt uerba fidem : si
Græco fonte cadant , parce detorta . quid autem
Cæcilio , Plautoq; dabit Romanus , ademptum
Virgilio , Varioq; ? ego , cur acquirere pauca
Si possum, inuideor ? cum lingua Catonis , & Enni
Sermonem patrium ditauerit : & noua rerum
Nomina protulerit ? licuit , semperq; licebit ,
Signatum præsente nota producere nomen .
Vt siluæ folijs pronos mutantur in annos :
Prima cadunt, ita uerborum uetus interit ætas :
Et iuuenum ritu florent modo nata , uigentq; .
Debemur morti nos , nostraq; : siue receptus
Terra Neptunus , classeis Aquilonibus arcet ,
Regis opus : sterilis ue diu palus , aptaq; remis
Vicinas urbeis alit : & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis ,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Ne dum sermonum stet honos , & gratia uiuax .
Multa renascentur , quæ iam cecidere : cadentq; ,
Quæ nunc sunt in honore uocabula : si uolet usus:
Quem penes arbitrium est, et uis , et norma loquendi .
Res gestæ , regumq; , ducumq; , & tristia bella
Quo scribi possent numero , monstrauit Homerus .
Versibus impariter iunctis querimonia primum ,

Post etiam inclusa est uoti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor:
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc socci cepere pedem, grandesq; cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populareis
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerosq; deorum,
Et pugilem uictorem, et equum certamine primum,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Descriptas seruare uices, operumq; colores,
Cur ego, si nequeo: ignoroq;: poeta salutor?
Cur nescire, pudens praue, quam discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac prope socco
Dignis carminibus narrari coena Thyestæ.
Singula quæque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & uocem comoedia tollit:
Iratusq; Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet sermone pedestri.
Telephus, & Peleus, cum pauper, & exsul uterq;,
Proijcit ampullas, & sesquipedalia uerba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunto:
Et quocunque uolent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident: ita flentibus adsunt
Humani uultus. si uis me flere; dolendum est
Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, uel Peleu; male si mandata loqueris,
Aut

Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat: aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore graui deducit; & angit:
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta:
Romani tollent equites, peditesq; cachinnum.
Intererit multum Dauus ne loquatur; an heros;
Maturus ne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus; an matrona potens, an sedula nutrix:
Mercator ne uagus, cultor ne uirentis agelli;
Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis:
Aut famam sequere: aut sibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum si forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictaq;: flebilis Ino;
Perfidus Ixion: Io uaga: tristis Orestes.
Siquid inexpertum scœnæ committis; & audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum,
Qualis ab incepto processerit: & sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuq;
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quam si proferres ignota, indictaq; primus.
Publica materies priuati iuris erit: si
Nec circa uilem, patulumq; moraberis orbem:
Nec uerbum uerbo curabis reddere, fidus

Interpres

Interpres :nec desilies imitator in arctum :
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.
Nec sic incipies, ut scriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes : nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte.
Dic mihi musa uirum, captæ post tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbeis.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat : ut speciosa dehinc miracula promat,
Antiphatem, Scyllamq;, & cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum festinat : & in medias res
Non secus, ac notas, auditorem rapit ; & quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit.
Atque ita mentitur : sic ueris falsa remiscet.
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulæa manentis, & usque
Sessuri, donec cantor, uos plaudite, dicat :
Aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores :
Mobilibusq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam scit puer : & pede certo
Signat humum ; gestit paribus colludere : & iram
Colligit, ac ponit temere : & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibusq;, & aprici gramine campi.
Cereus

Cereus in uitium flecti, monitoribus asper
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusq;, & amata relinquere pernix.
Conuersis studijs ætas, animusq; uirilis
Quærit opes, & amicitias: inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.
Multa senem circumueniunt incommoda: uel quod
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quod res omneis timide, gelidèq; ministrat,
Dilator, spe longus, iners, auidusq; futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatorq; minorum.
Multa ferunt anni uenientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt. ne forte seniles
Mandentur iuueni partes, pueroq; uiriles:
Semper in adiunctis, æuoq; morabimur aptis.
Aut agitur res in scoenis: aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri, promes in scoenam: multaq; tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atrus:
Aut in auem Progne uertatur: Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Ne ue minor, neu sit quinto productor actu
Fabula: quæ posci uult: & spectata reponi.
Nec deus intersit; nisi dignus uindice nodus

Inciderit

Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus, officiumq; uirile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faueatq; & consilietur amicis:
Et regat iratos: & amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legesq;, & apertis ocia portis.
Ille tegat commissa: deosq; precetur, & oret;
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non ut nunc orichalco uincta, tubæq;
Aemula, sed tenuis, simplexq; foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat utilis; atque
Non dum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quo sane populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi, castusq;, uerecundusq; coibat.
Postquam cœpit agros extendere uictor: & urbem
Latior amplecti murus: uinoq; diurno
Placari Genius festis impune diebus:
Accessit numerisq;, modisq; licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberq; laborum,
Rusticus, urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motumq;, & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq; uagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus uoces creuere seueris:
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliumq; sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententiam Delphis.
Carmine qui tragico uilem certauit ob hircium,

Mox etiam

Mox etiam agresteis satyros nudauit: & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit. eo quod
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functusq; sacris, & potus; & exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet satyros; ita uertere seria ludo:
Ne, quicunque deus, quicunq; adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut dum uitat humum, nubeis, & inania captet,
Effutire leuis indiegna tragoedia uersus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus:
Intererit satyris paulum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
Verbaq;, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori;
Vt nihil intersit dauus ne loquatur, an audax
Pithias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos, famulusq; dei silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quiuis
Speret idem: sudet multum, frustraq; laboret
Ausus idem. tantum series, iuncturaq; pollet:
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me indice Fauni;
Ne uelut innati triuijs, ac pene forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur uersibus unquam:
Aut immunda crepent, ignominiosaq; dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, et pater, et res:
Nec, si quid fricti ciceris probat, & nucis emptor

Aequis

Aequis accipiunt animis: donant ue corona.
Syllaba longa breui subiecta, uocatur Iambus,
Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambeis: cum sensos redderet ictus,
Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
Tardior ut paulo, grauiorq; ueniret ad aureis:
Spondeos stabileis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni
In scoenam missos magno cum pondere uersus,
Aut operæ celeris nimium, curaq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poemata iudex:
Et data romanis uenia est indigna poetis.
Iccirco ne uager? scribamq; licenter? an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem ueniæ cautus, uitaui denique culpam:
Non laudem merui. uos exemplaria Græca
Nocturna uersate manu, uersate diurna.
At nostri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere saleis, nimium patienter utrunque,
Ne dicam stulte mirati: si modo ego, & uos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto.
Legitimumq; sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inuenisse camoenæ
Dicitur; & plaustris uexisse poemata Thespis:
Quæ canerent agerentq; peruncti fecibus ora.
Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
Aeschylus

Aeschilus & modicis instrauit pulpita tignis:
Et docuit, magnumq; loqui, nitiq; cothurno.
Successit uetus his comœdia, non sine multa
Laude: sed in uitium libertas excidit, & uim
Dignam lege regi. lex est accepta: chorusq;
Turpiter obticuit, sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, uestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas.
Nec uirtute foret, claris ue potentius armis,
Quam lingua, Latium: si non offenderet unum
Quenque poetarum limæ labor, & mora. uos o
Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit: atque
Perfectum, decies non castigauit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit: & excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non ungueis ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca: balnea uitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenq; poetæ:
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. O ego leuus,
Qui purgor bilem sub uerni temporis horam.
Non alius faceret meliora poemata. uerum
Nil tanti est. ergo fungar uice cotis: acutum
Reddere quæ ferrum ualet, exors ipsa secandi.
Munus, & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formetq; poetam:

Quid deceat: quid non: quo uirtus, quo ferat error.
Scribendi recte, sapere est & principiũ, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:
Verbaq; prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat; & quid amicis:
Quo sit amore parens, quo frater amandus, et hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis: ille profecto
Reddere personæ scit conuenientia cuique.
Respicere exemplar uitæ, morumq; iubebo
Doctum imitatorem: & ueras hinc ducere uoces,
Interdum speciosa iocis, morataq; recte
Fabula, nullius ueneris, sine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum, meliusq; moratur;
Quam uersus inopes rerum, nugæq; canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in parteis centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia: quid superat? poteras dixisse triens. heu
Rem poteris seruare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cum semel imbuerit: speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse uolunt, aut delectare poetæ:
Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ.
Quidquid præcipies, esto breuis: ut cito dicta
Percipiant animi dociles: teneantq; fideles

Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta uoluptatis caussa, sint proxima ueris.
Nec quodcunque uolet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiæ uiuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterq; monendo.
Hic meret æra liber Sosijs: hic & mare transit;
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus.
Nã neq; chorda sonũ reddit, quem uult manus, & mẽs:
Poscentiq; grauem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verũ ubi plura nitent in carmine: non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat idem librarius usque,
Quamuis est monitus, uenia caret: & citharoedus
Ridetur; chorda qui semper oberrat eadem.
Sic mihi qui multum cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, terq; bonum, cum risu miror: & idem
Indignor. quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.
Vt pictura, poesis: erit, quæ, si propius stes
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes,
Hæc amat obscurum: uolet hæc sub luce uideri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.

O maior iuuenum, quamuis & uoce paterna
Fingeris ad rectum; & per te sapis: hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. consultus iuris, & actor
Causarum mediocris, abest uirtute diserti
Messallæ: nec scit quantum Cascellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poetis
Non homines, non di, non concessere columnæ.
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum unguentum, & sardo cum melle papauer,
Offendunt: poterat duci quia coena sine istis:
Sic animis natum, inuentumq; poema iuuandis,
Si paulum summo discessit: uergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctusq; pilæ, disci ue, trochi ue quiescit:
Ne spissæ risum tollant impune coronæ.
Qui nescit, uersus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, uitioq; remotus ab omni.
Tu nihil inuita dices, faciesq; Minerua:
Id tibi iudicium est: ea mens. si quid tamen olim
Scripseris; in Metij descendat iudicis aureis,
Et patris & nostras: nonumq; prematur in annum.
Membranis intus positis delere licebit,
Quod non edideris. nescit uox missa reuerti.
Siluestreis homines sacer, interpresq; deorum
Cædibus, & uictu foedo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire tigreis, rapidosq; leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis

Saxa

Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quo uellet. fuit hæc sapientia quondam:
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere uago: dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atque
Carminibus uenit. post hos insignis Homerus,
Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes:
Et uitæ monstrata uia est: & gratia regum
Pierijs tentata modis: ludusq; repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi musa lyræ solers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæsitum est. ego nec studium sine diuite uena,
Nec rude quid prosit uideo ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res: & coniurat amice.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer: sudauit, & alsit:
Abstinuit Venere, & uino. qui Pythia cantat
Tibicen; didicit prius, extimuitq; magistrum.
Nunc satis est dixisse, ego mira poemata pango.
Occupet extremum scabies. mihi turpe relinqui est:
Et quod non didici, sane nescire fateri.
Vt præco ad merceis turbam qui cogit emendas:
Assentatores iubet ad lucrum ire poeta
Diues agris, diues positis in foenore nummis.
Si uero est, unctum qui recte ponere possit:
Et spondere leui pro paupere: & eripere atris

Litibus implicitum: mirabor, si sciet inter.
Noscere mendacem, uerumq; beatus amicum.
Tu seu donaris, seu quid donare uoles cui:
Nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim pulchre bene, recte:
Pallescet super his: etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem: saliet: tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
Derisor uero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborent:
An sit amicitia dignus. si carmina condes:
Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.
Quinctilio si quid recitares, corrige sodes
Hoc aiebat, & hoc. melius te posse negares:
Bis, terq; expertum frustra, delere iubebat:
Et male tornatos incudi reddere uersus.
Si defendere delictum, quam uertere, malles:
Nullum ultra uerbum, aut operam sumebat inanem:
Quin sine riuali teq; & tua solus amares.
Vir bonus, & prudens uersus reprehendet inerteis:
Culpabit duros: incomptis allinet atrum
Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigue dictum: mutanda notabit:
Fiet Aristarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptumq; sinistre.

Vt

Vt mala quem scabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana:
Vaesanum tetigisse timent, fugiuntq; poetam,
Qui sapiunt: agitant pueri: incautiq; sequuntur.
Hic, dum sublimeis uersus ructatur, & errat:
Si ueluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueam ue: licet, succurrite, longum
Clamet, io ciues: non sit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem:
Qui scis, an prudens huc se deiecerit? atque
Seruari nolit? dicam, Siculiq; poetae
Narrabo interitum. deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles: ardentem frigidus Aetnam
Insiluit. sit ius, liceatq; perire poetis.
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit: nec si retractus erit: iam
Fiet homo: & ponet famosae mortis amorem.
Nec satis apparet, cur uersus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres: an triste bidental
Mouerit incestus. certe furit: ac uelut ursus,
Obiectos caueae ualuit si frangere clathros:
Indoctum, doctumq; fugat recitator acerbus:
Quem uero arripuit, tenet, occiditq; legendo,
Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo

QVINTI HORATII FLACCI SERMONVM LIBER PRIMVS.

SATYRA PRIMA.

Vi fit, Moecenas, ut nemo, quam sibi sortem
seu ratio dederit; seu fors obiecerit; illa
Contentus uiuat? laudet diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus austris,
Militia est potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq; peritus,
Sub galli cantum. consultor ubi ostia pulsat.
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem est;
Solos felices uiuentes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare ualent Fabium. ne te morer: audi,
Quo rem deducam. si quis deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu consultus modo, rusticus. hinc uos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia
Quid statis? nolunt. atqui licet esse beatis.
Quid caussæ est, merito quin illis Iuppiter ambas

Iratus

Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem!
Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere uerum
Quid uetat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores: elementa uelint ut discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille, grauem duro terram qui uertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæq;, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre. senes ut in ocia tuta recedant,
Aiunt: cum sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula, nam exemplo est magni formica laboris,
Ore trahit quodcunque potest: atque addit aceruo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inuersum contristat aquarius annum;
Non usquam prorepit: & illis utitur ante
Quæsitis patiens. cum te neque feruidus æstus
Dimoueat lucro: neque hiems, ignis, mare, ferrum:
Nil obstet tibi: dum ne sit te ditior alter.
Quid iuuat immensum te argenti pondus, & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod si comminuas, uilem redigatur ad assem.
At ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum.
Non tuus hoc capiet uenter plus, quam meus: ut si
Reticulum panis uenales inter onusto
Forte uehas humero: nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. uel dic, quid referat intra
Naturæ

Mille aret: at suaue est ex magno tollere aceruo:
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere. eo fit,
Plenior ut siquos delectet copia iusto:
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto est opus; is neque limo
Turbatam haurit aquam; neq; uitam amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter:
Quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoces
Sic solitus: populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi: simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congestis undique saccis
Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis, quid ualeat nummus: quem præbeat usum.
Panis ematur, olus, uini sextarius: adde,
Quis humana sibi doleat natura negatis.
An uigilare metu exanimem, noctesq;, diesq;
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugienteis: hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.

At

At si condoluit tentatum frigore corpus:
Aut alius casus lecto te affixit: habes qui
Assideat; fomenta paret; medicum roget, ut te
Suscitet: ac reddat natis, carisq; propinquis.
Non uxor saluum te uult, non filius: omnes
Vicini oderunt; noti; pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas;
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat; retinere uelis, seruareq; amicos?
Infelix operam perdas: ut siquis asellum
In campum doceat parentem currere froenis?
Denique sit finis quærendi: quoq; habeas plus:
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Incipias, parto quòd auebas: nec facias, quod
Auidius quidam (non longa est fabula) diues;
Vt metiretur nummos: ita sordidus, ut se
Non unquam seruo melius uestiret: ad usque
Supremum tempus ne se penuria uictus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades? ut uiuam Meuius? aut sic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere. non ego auarum
Cum ueto te fieri: uappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerumq; Visellі.
Est modus in rebus: sunt certi denique fines;
Quos ultra, citraq; nequit consistere rectum.
Illuc, unde abij, redeo: nemon ut auarus

Se probet: ac potius laudet diuersa sequentes:
Quodque aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat? neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc, atque hunc superare laboret?
Sic festinanti semper, locupletior obstat:
Vt cum carceribus missos rapit ungula currus:
Instat equis auriga, suos uincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit; ut raro, qui se uixisse beatum
Dicat: & exacto contentus tempore uitæ
Cedat, uti conuiua satur: reperire queamus:
Iam satis est: ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, uerbum non amplius addam.

SATYRA. II.

Tota sublata est.

SATYRA. III.

OMnibus hoc uitium est cantoribus; inter amicos:
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati:
Iniussi nunquam desistant. sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam; non
Quidquam proficeret. si collibuisset; ab ouo
Vsque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonans, quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi. sæpe uelut qui
Currebat fugiens hostem. persæpe uelut qui

Iun onis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos. modo reges, atque tetrarchas,
Omnia magna loquens. modo, sit mihi mēsa tripes, &
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa queat. decies centena dedisses
Huic parco paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes uigilabat ad ipsum
Mane: diem totum stertebat. nil fuit unquam
Sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi: quid tu,
Nulla ne habes uitia: immo alia, haud fortasse minora
Meuius absentem Neuium *cum carperet heus tu*
Quidam ait, ignoras te: an ut ignotum dare nobis
Verba putas: egomet mi ignosco, Meuius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitijs tam cernis acutum,
Quā aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi cōtra
Euenit: inquirant uitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum, rideri possit, eo quod
Rusticius tonso, toga defluit & male laxus
In pede calceus hæret. at est bonus; ut melior uir
Non alius quisquam: at tibi amicus: at ingeniū ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
Concute: nun qua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. nanque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc præuertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt coecum uitia: aut etiam ipsa hæc
Delectant

Quid minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum est,
Cum mea compenset uitiis bona: pluribus hisce,
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet: amari
Si uolet. hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat: ignoscat uerrucis illius. æquum est
Peccatis ueniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatinus excidi penitus uitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis hærentia: cur non
Ponderibus, modulisq; suis ratio utitur? ac res
Ut quæque est, ita suppliciis delicta coercet?
Siquis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces, tepidumq; ligurierit ius,
In cruce suffigat: Labeone insanior, inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus?
Quod nisi concedas, habeare insuauis. acerbus
Odisti: & fugis, ut Drusonem debitor æris:
Qui, nisi cum tristes misero uenere calendæ,
Mercedem, aut nummos unde unde extricat: amaras,
Porrecto iugulo, historias, captiuus ut, audit.
Comminxit lectum potus: mensa ue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem:
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens: minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsum ue negarit?
Quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Cum uentum ad uerum est: sensus, moresq; repugnat,

Atque

Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. quo?
Vt quamuis tacet Hermogenes: cantor tamen, atq;
Optimus est modulator: ut Alfenus uafer omni
Abiecto instrumento artis, clausaq; taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex: sic rex solus. uellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coerces;
Vrgeris turba circum te stante: miserq;
Rumperis: & latras magnorum maxime regum,
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, si quid peccauero stultus, amici:
Inq; uicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatusq; magis uiuam te rege beatus.

SATYRA IIII.

Hinc aliquid demptum est

E*Vpolis, atq; Cratinus, Aristophanesq; poetæ,*
Atq; alij, quorum comœdia prisca uirorum est:
Siquis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quod moechus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucillius hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq; facetus,
Emunctæ naris, durus componere uersus,
Nam fuit hoc uitiosus: in hora sæpe ducentos,

Vt magnum, uersus dictabat stans pede in uno;
Cum flueret lutulentus. erat, quod tollere uelles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem:
scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe si uis,
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Custodes: uideamus uter plus scribere possit.
Di bene fecerunt: inopis me, quodque pusilli
Finxerunt animi, raro, & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsque laborantes, dum ferrum molliat ignis:
Vt mauis, imitare. beatus Fannius, *ultro*
Delatis capsis, & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, uulgo recitare timentis, ob hanc rem:
Quod sűt, quos genus hoc minime iuuat: utpote plureis
Culpari dignos. quem uis media erue turba:
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hunc capit argenti splendor: stupet Albius ære:
Hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur; uti puluis collectus turbine: nequid
Summa deperdat metuens: aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt uersus: odere poetas.
Fœnum habet in cornu: longe fuge. dum modo risum
Excutiat sibi: non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcunque semel chartis illeuerit; omneis
Gestiet a furno redeunteis scire, lacuque
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas,

Excerpam

Excerpam numero, neque enim concludere uersum
Dixeris esse satis: neque si quis scribat, uti nos,
Sermoni propiora; putes hunc esse poetam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna sonaturum: des nominis huius honorem.
Idcirco quidam comoedia, nec ne poema
Esset, quæsiuere: quod acer spiritus, ac uis,
Nec uerbis, nec rebus inest: nisi quod pede certo
Differt sermoni, sermo merus. at pater ardens
Sæuit; quod meretrice nepos insanit amica
Filius: uxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius &, magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis
Audiret leuiora; pater si uiueret? ergo
Non satis est puris uersum perscribere uerbis:
Quem si dissoluas, qui uis stomachetur eodem,
Quo personatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucillius, eripias si
Tẽpora certa, modosq;: et quod prius ordine uerbũ est,
Posterius facias, præponens ultima primis:
Non, ut si soluas, Postquam discordia tetra
Belli ferratos postes, portasque refregit:
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc: alias iustum sit nec ne, poema.
Nunc illud tantum quæram: merito ne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumque libellis,
Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis,
Et uiuat puris manibus: contemnat utrunque.

Vt sis tu similis Celi, Byrique latronum:
Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Quis manus insudet uulgi, Hermogenisq; Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus.
Non ubiuis, coram ue quibus libet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi: quiq; lauantes:
Suaue locus uoci resonat conclusus. inanes
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes
Inquis: & hoc studio prauus facis. unde petitum
Hoc in me iacis? est aúctor quis denique eorum;
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famamq; dicacis:
Fingere qui non uisa potest: commissa tacere
Qui nequit: hic niger est: hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos:
E quibus unus auet, qua uis aspergere cunctos
Præter eum, qui præbet, aqua: post, hunc quoq;, potus.
Condita cnm uerax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberq; uidetur
Infesto nigris. ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax uideor tibi? mentio siqua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos.
Me Capitolinus conuictore usus, amicoq;
A puero est: caussaq; mea permulta rogatus

Fecit

Fecit: & incolumis lætor quod uiuit in urbe:
Sed tamen admiror; quo pacto iudicium illud
Fugerit. hic nigræ succus loliginis, hæc est
Aerugo mera: quod uitium procul absfore chartis,
Atque animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud: uere promitto. liberius si
Dixero quid, si forte iocosius: hoc mihi iuris
Cum uenia dabis. insueuit pater optimus hoc me,
Vt fugerem, exemplis uitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur parce, frugaliter, atque
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
Non ne uides, Albi ut male uiuat filius? utq;
Barus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis uelit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer moechas, concessa cum Venere uti
Possem: deprensi non bella est fama Treboni,
Aiebat. sapiens uitatu, quidque petitu
Sit melius, caussas reddet tibi: mi satis est: si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamque,
Dum custodis eges, uitam famamque tueri
Incolumem possim. simulac durauerit ætas
Membra, animumque tuum: nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: & siue iubebat
Vt facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat.
Siue uetabat: an hoc inhonestum, & inutile factu
Nec ne sit, addubites? flagret rumore malo cum
Hic, atque ille. auidos uicinum funus ut ægros

Exanimat: mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent uitijs. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt: mediocribus, et queis
Ignoscas, uitijs teneor. fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium. neque enim cum lectulus, aut me
Porticus excepit: desum mihi. rectius hoc est:
Hoc faciens, uiuam melius: sic dulcis amicis
Occurram, hoc quidam non belle. nunquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compressis agito labris. ubi quid datur oci:
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex uitijs unum: cui si concedere nolis;
Multa poetarum ueniat manus; auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures sumus: ac ueluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam

SATYRA. V.

Hic aliquid omissum est

EGressum magna, me excepit Aricia Roma
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græcorum longe doctissimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos
Præcinctis unum. minus est grauis Appia tardis.
Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, uentri
Indico bellum, coenanteis haud animo æquo

Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & coelo diffundere signa parabat
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inseris: ohe
Iam satis est. dum æs exigitur: dum mula ligatur:
Tota abit hora. mali culices, ranæq; palustres
Auertunt somnos. fabellam cantat ineptam
Multa prolutus uappa nauta, atque uiator
Certatim. tandem fessus dormire uiator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat: stertitq; supinus.
Iamq; dies aderat: cum nil procedere lyntrem
Sentimus: donec cerebrosus prosilit unus:
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbosq; saligno
Fuste dolata. quarta uix demum exponimur hora.
Ora, manusq; tua lauimus: Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repsimus: atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Moecenas optimus, atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Moecenas aduenit, atque
Cocceius, Capitoq; simul Fonteius, ad ungem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq; batillum.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,

Murena præbente domum, Capitone culinam
Postera lux oritur multo gratissima: nanque
Plotius, & Varius Sinuessæ, Virgiliusq;
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque quis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt.
Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit: *& parochi quæ debent, ligna, salemque.*
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliusque:
Nanque *pila lippis inimicum, & ludere crudis.*
Hinc nos Coccei *recipit plenissima uilla:*
Quæ super est Caudi *cauponas. nunc mihi paucis*
Sarmenti scurræ pugnam, Messique Cicerri
Musa uelim memores: & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Mesi clarum genus Osci:
Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
Ad pugnam uenere, prior Sarmentus equi te
Esse feri similem dico. ridemus: & ipse
Messius, accipio: caput & mouet. o tua cornu
Ni foret execto frons, inquit: quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam *leui frontem turpauerat oris.*
Campanum *in morbum, in faciem permulta iocatus,*
Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hec: donasset iam ne catenam
Ex uoto laribus, quærebat. scriba quod esset:

Deterius

Deterius nihilo dominæ ius esse. rogabat
Denique, cur nunquam fugisset: cui satis una
Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
Prorsus iucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneuentum: ubi sedulus hospes
Pene macros arsit, dum turdos uersat in igne:
Nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos coenam, seruosque timenteis
Tum rapere, atque omneis restinguere uelle uideres
Incipit ex illo montes Apulia notos
Ostentare mihi: quos torret Atabulus: & quo
Nunquam erepsemus: nisi nos uicina Triuici
Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
Vdos cum folijs ramos urente camino.
Quattuor hinc rapimur, uiginti & milia, rhedis,
Mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est:
Signis per facile est. uenit uilissima rerum
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus: ultro
Callidus ut soleat humeris portare uiator:
Nam Canusi lapidosus, aquæ non ditior urna,
Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus: ut pote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior: uia peior, adusque
Bari moenia piscosi, dehinc Gnatia lymphis
Iratis extructa dedit risusque, iocosq;:
Dum flamma sine, tura liquescere limine sacro

Persua-

Persuadere cupit. credat Iudæus apella:
Non ego. nanque deos didici securum agere æuum:
Nec siquid miri faciat natura: deos id
Tristeis ex alto coeli dimittere tecto.
Brundisium longe finis chartæque, uiæque.

SATYRA. VI.

NOn, quia Moecenas Lydorum quidquid Etrusci
Incoluit fineis, nemo generosior est te;
Nec, quod auus tibi maternus fuit, atque paternus
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Vt plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos; ut me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi uere:
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Leuinum Valeri genus, unde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
sæpe dat indignis: & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere a uulgo longe, lateque remotos?
Nanque esto, populus Leuino mallet honorem,
Quam Decio mandare nouo: censorq; moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus.
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.

Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum? fierique tribunum?
Inuidia accreuit · priuato quae minor esset.
Nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus
Pellibus; & latum demisit pectore clauum:
Aut continuo, quis homo hic? aut quo patre natus?
Vt siqui aegrotet, quo morbo Barus: haberi
Et cupiat formosus: eat quacunque: puellis
Iniiciat curam quaerendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, cineis, urbem sibi curae,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omneis mortaleis curare, & quaerere cogit.
Tu ne syri Damae, aut Dionysi filius, audes
Deiicere e saxo cineis? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet uno:
Nāque est ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paulus
Et Messalla uideris. at hic si plostra ducenta,
Concurrantq; foro tria funera: magna sonabit
Cornua quod, uincatq; tubas: saltem tenet hoc nos:
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum;
Nunc, quia Moecenas tibi sum conuictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non ut forsan honorem
Iure mihi inuideat qui uis: ita te quoque amicum:
Praesertim cautum dignos assumere, praua
Ambitione

Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me possum casu: quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius dixere, quid essem.
Vt ueni coram: singultim pauca locutus,
Infans nanque pudor prohibebat plura profari:
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano uectari rura caballo,
Sed, quod eram, narro. respondes (ut tuus est mos)
Pauca: abeo: & reuocas nono post mense: iubesq;
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco:
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum:
Non patre præclaro, sed uita, & pectore puro.
Atqui si uitijs mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta. uelut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos:
Si neque auaritiam, neque sordeis, ac mala lustra
Obijciet uere quisquam mihi: purus, & insons.
(Vt me collaudem) si uiuo, & carus amicis:
Caussa fuit pater is: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere Magni:
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Leuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto,
Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quiuis eques, atque senator
Semet prognatos. uestem, seruosq; sequenteis
In magno ut populo siquis uidisset: auita
Ex re, præberi sumptus mihi crederet illos.

Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
Circumdoctores aderat. quid multa? pudicum,
Qui primus uirtutis honos, seruauit ab omni
Non solum facto, uerum opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, sibi ne uitio quis uerteret, olim
Si præco paruas, aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer: neq; ego essem questus. ob hoc, nunc
Laus illi debetur, & a me gratia maior
Nil me pœniteat sanum patris huius: eoque,
Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quod non ingenuos habeat, clarosque parentes:
sic me defendam. longe mea discrepat istis
Et uox, & ratio. nam si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum:
Atque alios legere ad fastum, quoscunque parenteis
Optaret sibi quisque: meis contentus, honestos
Fascibus, & sellis, nolim mihi sumere, demens
Iudicio uulgi. sanus fortasse tuo: quod
Nollem onus haud unquam solitus portare molestum.
Nam mihi continuo maior quærenda foret res:
Atque salutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter: uti ne solus, rus ue, peregre ue,
Exirem: plures calones, atque caballi
Pascendi: ducenda petorrita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, uel, si libet, usque Tarentum:
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Obijciet nemo sordeis mihi; quas tibi Tulli:
Cum Tiburte uia prætorem quinque sequuntur
Te pueri lasanum portantes oenophorumque.

Hoc ego commodius, quam tu præclare senator,
Milibus atque aliis uiuo. quacunque libido est,
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem circum, uespertinumque pererro
Sæpe forum: assisto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganiq; catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet. astat echinus
Vilis: cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non solicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane; obeundus Marsia: qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo: post hanc uagor: aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet. ungor oliuo:
Non quo fraudatis immundus Nacca lucernis.
Ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit: fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare: domesticus ocior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, grauique:
His me consolor, uicturum suauius; ac si
Quæstor auus, pater atq; meus, patruusq; fuissent.

SATYRA. VII.

PRoscripti Regis Rupili pus, atque uenenum
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, tonsoribus esse.
Persius hic permagna negocia diues habebat

clazo-

Clazomenis: etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset uincere Regem:
Confidens, tumidusque, adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrunque
Conuenit. hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis: ut ultima diuideret mors:
Non aliam ob caussam nisi quod uirtus in utroque
Summa fuit. duo si discordia uexat inerteis:
Aut si disparibus bellum incidat; ut Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, ultro
Muneribus missis. Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat: uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius. in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit caussam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum: laudatque cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat: stellasque salubreis
Appellat comites, excepto Rege: canem illum,
Inuisum agricolis sidus, uenisse: ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
Tum Prænestinus salso, multumque fluenti
Expressa arbusto regerit conuicia, durus
Vindemator, & inuictus, cui sæpe uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius; exclamat: permagnos Brute deos te

Oro

Oro: qui reges consueris tollere: cur non
Hunc Regẽ iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ est.

SATYRA. VIII.

Hinc aliquid reiectum est

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus scánum, faceret ne Priapum;
Maluit esse deum: deus inde ego furum, auiumq;
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Ast importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa: uetatque nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
Pantolabo scurræ, Nomentanoq; nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat: hæredes monimentum ne sequerentur.
Nunc licet Aesquilijs habitare salubribus: atque
Aggere in aprico spatiari: quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Cum mihi non tantum furesq;, feræque suetæ
Hunc uexare locum, curæ sunt, atque labori:
Quantum, carminibus quæ uersant, atque uenenis
Humanos animos: has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simulac uaga Luna decorum
Protulit os: quin ossa legant, herbasq; nocenteis.
Vidi egomet nigra succinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis, passoq; capillo,

cum

Cum sagana maiore ululantem. (pallor utrasque
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Coeperunt. cruor in fossam confusus: ut inde
Maneis elicerent animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ poenis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat seruilibus, utque
Iam peritura, modis. Hecaten uocat altera, sæuam
Altera Tisiphonen. serpentes, atque uideres
Infernas errare canes: Lunamque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Vmbræ cum sagana resonarent triste, & acutum?
Vtque lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arserit ignis? & ut non testis inultus
Horruerim uoces furiarum, & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum uesica, pepedi
Diffisa nate ficus. at ille currere in urbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risuque, iocoq; uideres.

SATYRA. IX.

IBam forte uia Sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis.
Occurrit quidam notus mihi nomine tantum,

Arreptaq; manu, quid agis dulcissime rerum?
Suauiter, ut nũc est, inquam: & cupio omnia, quæuis.
Cum assectaretur: nunquid uis? occupo: at ille,
Noris nos, inquit. docti sumus. hic ego, pluris
Hoc, inquam, mihi eris. misere discedere quærens.
Ire modo ocyus: interdum consistere: in aurem
Dicere nescio quid puero: cum sudor ad imos
Manaret talos. o te Bollane cerebri
Felicem, aiebam tacitus cum quidlibet ille
Garriret: uicos, urbem laudaret, ut illi
Nil respondebam: misere cupis, inquit, abire,
Iandudum uideo: sed nil agis: usque tenebo,
Persequar. hinc quo nunc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi: quendam uolo uisere, non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is prope Cæsaris hortos.
Nil habeo, quod agá: & nõ sum piger. usq; sequar te.
Demitto auriculas: ut iniquæ mentis asellus,
Cum grauius dorso subijt onus. incipit ille.
Si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me scribere plureis,
Aut citius possit uersus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. est tibi mater?
Cognati? quis te saluo est opus haud mihi quisquam.
Omnes composui felices. nunc ego resto.
Confice. nanque instat fatum mihi triste: Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus urna.
Hunc neque dira uenena nec hosticus aufert ensis,
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra

Garrulus hunc quando consumet cumque: loquaceis,
Si sapiat, uitet: simulac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita: & casu tunc respondere uadato
Debebat: quod ni fecisset: perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades, inteream, si
Aut ualeo stare: aut noui ciuilia iura:
Et propero, quo scis. dubius sum, quid faciã, inquit:
Te ne relinquam an rem. me sodes. non faciam, ille,
Et præcedere cœpit. ego, ut contendere durum est,
Cum uictore sequor. Mæcenas quo modo tecum?
Hinc repetit, paucorum hominũ, et mentis bene sanæ?
Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes
Magnum adiutorem: posset qui ferre secundas:
Hunc hominem si uelles tradere. dispeream, ni
Summosses omneis. non isto uiuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior ulla est:
Nec magis his aliena malis. nil mi officit unquam:
Ditior hic, aut est quia doctior. est locus uni
Cuique suus. magnum narras, uix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. uelis tantummodo: quæ tua uirtus,
Expugnabis. & est qui uinci possit: eoq;
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam. nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit: ecce

Fuscus Aristius occurrit mihi carus: & illum
Qui pulchre nosset. consistimus: unde uenis? &
Quo tendis? rogat: & respondet. uellere coepi:
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos: ut me eriperet. male salsus
Ridens dissimulare. meum iecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto uelle loqui te
Aiebas mecum. memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. uin tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi inquam
Relligio est. At mi: sum paulo infirmior, unus
Multorum: ignosces: alias loquar. hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus: ac me
Sub cultro linquit. casu uenit obuius illi
Aduersarius: &, quo tu turpissime? magna
Exclamat uoce: &, licet ante stari? ego uero
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor utrinque:
Vndique concursus: sic me seruauit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incomposito dixi pede currere uersus
Lucilli. quis tam Lucilli fautor inepte est?
Vt non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
Vrbem defricuit: charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuēs, dederim quoque cetera. nam sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen hic quoque uirtus.

Est breuitate opus: ut currat sententia: neu se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est modo tristi, sæpe iocoso,
Defendente uicem modo rhetoris, atque poetæ,
Interdum urbani, parcentis uiribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque secat res.
Illi, scripta quibus comoedia prisca uiris est;
Hoc stabant: hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit: quod uerbis græca latinis
Miscuit. o seri studiorum, qui ne putatis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at sermo lingua concinnus utraque
Suauior: ut Chio nota si commista Falerni est.
Cum uersus facias, teipsum percontor: an & cum
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli?
Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini
Cum Pedius caussas exudet Poplicola, atque
Coruinus: patrijs intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini *more bilinguis.*
Atque ego cum græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos: uetuit me tali uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus, cum somnia uera:
In siluam non ligna feras insanius: ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dum Memnona; dumque
Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo:

Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa:
Nec redeant iterum, atque iterum spectanda theatris;
Arguta meretrice potes, Dauoque Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Vnus uiuorum Fundani. Pollio regum
Facta canit. pede ter percusso forte epos acer;
Vt nemo; Varius ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure camœnæ.
Hoc erat; experto frustra Varrone Atacino;
Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem;
Inuentore minor: neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum; sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age quæso;
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Acci?
Non ridet uersus Enni grauitate minores,
Cum de se loquitur non ut maiore reprensis?
Quid uetat, & nosmet Lucilli scripta legenteis
Quærere; num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? at siquis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum uersus; totidem cœnatus: Etrusci
Quale fuit Cassi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse, librisque
Ambustum propriis. fuerit Lucillius inquam
Comis & urbanus: fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Græcis intacti carminis auctor:

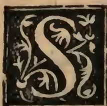
Quanque poetarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum;
Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: & in uersu faciendo
Sæpe caput scaberet; uiuos & roderet ungueis.
Sæpe stilum uertas, iterum, quæ digna legi sint,
Scripturus: neque te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nō ego: nā satis est equitē mihi plaudere: ut audax,
Contemptis alijs, explosa Arbuscula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quod
Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Moecenas, Virgiliusque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus: & hæc utinam Viscorum laudet uterque.
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messalla tuo cum fratre, simulque
Vos Bibuli, & Serui, simul his te candide Furni:
Complureis alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere uelim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teq; Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

QVINTI HORATII

FLACCI SERMONVM

LIBER SECVNDVS.

SATYRA PRIMA

VNT, QVIBVS IN SATYra uidear nimis acer: & ultra
Legem tendere opus. ſine neruis altera quidquid (rum
Compoſui pars eſſe putat: ſimileisq; meo
Mille die uerſus deduci poſſe. Trebati
Quid faciam, præſcribe. quieſcas. ne faciam, inquis,
Omnino uerſus? aio. peream male, ſi non
Optimum erat: uerum nequeo dormire. ter uncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto:
Irriguumq; mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit: aude
Cæſaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime uires
Deficiunt: neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuſpide Gallos
Aut labentis equo deſcribat uulnera Parthi.
Attamen & iuſtum poteras, & ſcribere fortem:
Scipiadam ut ſapiens Lucillius. haud mihi deero,
Cum res ipſa feret. niſi dextero tempore Flacci

Verba

Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem.
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc: quam tristi lædere uersu
Pantolabum scurram, Nomentanumq; nepotem?
Cum sibi quisque timet; quáquam est intactus: et odit
Quid faciam? saltat Milonius: ut semet icto
Accessit feruor capiti, numerusq; lucernis.
Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum uiuunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere uerba
Lucilli ritu, nostrum melioris utroque.
Ille uelut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: neque, si male gesserat unquam:
Decurrens alio; neque si bene. quo fit: ut omnis
Votiua pateat ueluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc, Lucanus an Apulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrunque colonus,
Missus ad hoc, pulsis (uetus est ut fama) Sabellis.
Quo ne per uacuum Romano incurreret hostis:
Siue quod Apula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret uiolenta. sed hic stilus haud petet ultro
Quenquam animantem: & me ueluti custodiet ensis
Vagina tectus. quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? o pater, & rex
Iuppiter ut pereat positum rubigine telum
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit: & insignis tota cantabitur urbe.
Seruius iratus leges minitatur, & urnam:

Canidia Albuti, quibus est inimica, uenenum:
Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
Vt quo quisque ualet suspectos terreat: utq;
Imperet hoc natura potens: sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, nisi intus
Monstratum: Scæuæ uiuacem crede nepoti
Matrem: nil faciet sceleris pia dextera. mirum:
Vt neque calce lupus quenquam, neq; dente petit bos.
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Expectat: seu mors atris circumuolat alis:
Diues, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exsul,
Quisquis erit uitæ scribam color. o puer, ut sis
Vitalis metuo, & maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat. quid cum est Lucillius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem:
Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
Ingenio offensi: aut læso doluere Metello:
Famosisq; Lupo cooperto uersibus: atqui
Primores populi arripuit, populumq; tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti, atque eius amicis.
Quin, ubi se a uulgo, & scoena, in secreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli:
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. quidquid sum ego, quamuis
Infra Lucilli censum, ingeniumq;, tamen me
Cum magnis uixisse inuita fatebitur usque

Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. nisi quid tu docte Trebati
Dissentis. equidem nihil huic diffingere possum.
Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumq;, esto, si quis mala: sed bona si quis
Iudice condiderit laudatur Cæsare. si quis
Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ: tu missus abibis.

SATYRA. II.

QVæ uirtus, & quanta bonis sit uiuere paruo:
Nec meus hic sermo est: sed quem præcepit Ofellus
Rusticus, anormis sapiens, crassaq; Minerua:
Discite non inter lances, mensasq; nitenteis:
Cum stupet insanis acies fulgoribus: & cum
Accliuis falsis animus, meliora recusat:
Verum hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. male uerum examinat omnis
Corruptus iudex. leporem sectatus, equo ue
Lassus ab indomito, uel si Romana fatigat
Militia assuetum græcari: seu pila uelox,
Molliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit: pete cedentem aera disco:
Cum labor extuderit fastidia: siccus, inanis
Sperne cibum uilem: nisi Hymettia mella Falerno

Ne biberis diluta, foris est promus: & atrum.
Defendens pisces hiemat mare. cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet, unde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore uoluptas
Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem uitijs, albumque, nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pauone, uelis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
Corruptus uanis rerum: quia ueneat auro
Rara auis: & picta pandat spectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quidquam. num uesceris ista,
Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa:
Imparibus formis deceptum te patet. esto,
Vnde datum, sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, pontes ne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibem
Mulum: in singula quem minuas pulmenta necesse est.
Ducit te species uideo. quo pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit: his breue pondus.
Ieiunus stomachus raro uulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at uos
Præsentes austri coquite horum obsonia: quamuis
Putet aper rhombusq: recens: mala copia quando
Aegrum solicitat stomachum: cum rapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta

Paupe-

Pauperies epulis regum. nam uilibus ouis,
Nigrisq; est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis. quid, tum rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutoq; ciconia nido:
Donec uos auctor docuit prætorius. ergo
Siquis nunc mergos suaueis edixerit assos:
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui uictu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra uitium uitaueris illud;
Si te alio prauum detorseris. Auidienus,
Cui Canis ex uero dictum cognomen adhæret:
Quinquenneis oleas est, et siluestria corna.
Ac, nisi mutatum, parcit diffundere uinum: et
Cuius odorem olei nequeas perferre. licebit
Ille repotia, nataleis, alios ue dierum
Festos albatus celebret: cornu ipse bilibri
Caulibus instillat ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur: et horum
Vtrum imitabitur? hac urget lupus: hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendat sordibus: atque
In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec sic ut simplex Neuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam: uitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, uictus tenuis quæ quantaq; secum
Afferat: in primis ualeas bene: nam uariæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul assis

Miscue-

Miscueris elixa ; simul conchylia turdis :
Dulcia se in bilem uertent : stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita . uides , ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia : quin corpus onustum
Hesternis uitijs animum quoque prægrauat una :
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ .
Alter , ubi dicto citius , curata sopori
Membra dedit : uegetus præscripta ad munia surgit .
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam :
Siue diem festum rediens adduxerit annus :
Seu recreare uolet tenuatum corpus : ubique
Accedent anni : & tractari mollius ætas
Imbecilla uolet . tibi quidnam accedet ad istam ,
Quam puer & ualidus præsumis , mollitiem : seu
Dura ualetudo inciderit , seu tarda senectus :
Rancidum aprum antiqui laudabant : non quia nasus
Illis nullus erat : sed credo hac mente , quod hospes
Tardius adueniens , uitiatum commodius , quam
Integrum edax dominus consumeret . hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tulisset .
Das aliquid famæ : quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam . grandes rhombi , patinæq;
Grande ferunt una cum damno dedecus . adde
Iratum patruum , uicinos te tibi iniquum ,
Et frustra mortis cupidum , cum deerit egenti
Aes , laquei pretium . iure , inquit , Trasius istis
Iurgatur uerbis . ego uectigalia magna ,
Diuitiasq; habeo tribus amplas regibus ergo
Quod superat , non est melius quo insumere possis :

Cur eget indignus quisquam te diuite ? quare
Templa ruunt antiqua deum ? cur improbe caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo ?
Vni nimirum tibi recte semper erunt res ?
O magnus post hac inimicis risus. uter nam
Ad casus dubios fidet sibi certius ? hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpusque superbum;
An, qui contentus paruo, metuensq; futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello ?
Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius usum,
Quam nunc accisis. uideas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi in luce profesta
Quidquam præter olus fumosæ cum pede pernæ
At mihi cum longum post tempus uenerat hospes:
Siue operum uacuo ingratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
sed pullo, atque hædo: tum pensilis uua secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistra:
Ac uenerata Ceres ut culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet: quanto aut ego parcius, aut
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit, (uos ?
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris,

Postremo

Postremo expellet certe uiuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes:
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.

SATYRA. III

SIc raro scribis ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens
Iratus tibi, quod uini, somniq; benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti, sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe: nil est:
Culpantur frustra calami: immeritusq; laboret
Iratis natus paries dijs, atque poetis.
Atqui uultus erat multa, & præclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miser. uitanda est improba Siren
Desidia: aut quidquid uita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. di te Damasippe, deæq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est: aliena negotia curo,
Excussus proprijs. olim nam quærere amabam,
Quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus ære:

Quid

Quid ſcalptum infabre, quid fuſum durius eſſet.
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos, egregiaſque domos, mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita, noui:
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit ueterem mire nouus: ut ſolet, in cor
Traiecto lateris miſeri, capitisq; dolore:
Vt lethargicus hic cum ſit pugil, & medicum urget.
Dum nequid ſimile huic, eſto ut libet. o bone ne te
Fruſtrere: inſanis & tu: ſtultiq; prope omnes:
Siquid Stertinius ueri crepat: unde ego mira
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iuſſit ſapientem paſcere barbam:
Atque a Fabricio non triſtem ponte reuerti.
Nam male re geſta cum uellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter ſtetit: & caue faxis
Te quidquam indignum. pudor, inquit, te malus urget:
Inſanos qui inter uereare inſanus haberi?
Primum nam inquiram, quid ſit furere: hoc ſi erit in te
Solo: nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala ſtultitia, & quæcunque inſcitia ueri
Cæcum agit: inſanum Chryſippi porticus, & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe, quare
Diſipiant omnes æque, ac tu: qui tibi nomen
Inſano poſuere. uelut ſiluis, ubi paſſim
Palanteis error certo de tramite pellit:
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit: unus utriq;

Error: sed uariis illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut igneis,
Vt rupeis, fluuiosq; in campo obstare queratur.
Alterum & huic uarium, & nihilo sapientius, igneis
Per medios fluuiosq; ruentis. clamet amicus
Mater, honesta soror, cum cognatis, patier, uxor,
Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: serua:
Non magis audierit: quam Fusius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit: Catienis mille ducentis
Mater te appello, clamantibus. huic ego uulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit ueteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod numquam reddas mihi, si tibi dicam:
Tu ne insanus eris, si acceperis? an magis excors
Reiecta præda. quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio: non est satis: adde Cicutæ
Nodo si tabulas: centum, mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modo auis: modo saxũ: et cum uolet, arbor.
Si male rem gerere insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
Audire, atque togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristi ue superstitione,
Aut

Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omneis, uos ordine adite.
Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes Staberi summam incidere sepulcro.
Ni sic fecissent: gladiatorum dare centum
Damnati populo paria; atque epulum, arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. siue ego praue,
Seu recte, hoc uolui: ne sis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum uidisse. quid ergo
Sensit cum summam patrimoni insculpere saxo
Hæredes uoluit? quoad uixit. credidit ingens
Pauperiem uitium: & cauit nihil acrius: ut si
Forte minus locuples uno quadrante periret;
Ipse uideretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaq; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, sapiens etiam, & rex.
Et quidquid uolet, hoc, ueluti uirtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libya: quia tardius irent
Propter onus segnes. uter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio citharæ, nec musæ deditus ulli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica uela
Auersus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis,

Qui nummos, aurumq; recondit, nescius uti
Compositis, metuensq; uelut contingere sacrum:
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus uigilet cum longo fuste: neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum.
Ac potius folijs parcus uescatur amaris:
Si positis intus Chij, ueterisq; Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, unde
Octoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis uideatur; eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem
Filius, aut etiam libertus ut ebibat hæres:
Dis inimice senex custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum?
Vngere si cauleis oleo meliore, caputq;
Cœperis impexa foedum porrigine? quare,
Siquid uis satis est: periuras, surripis, aufers
Vndique? tun sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos ue tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, clamentq; puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremq; ueneno:
Incolumi capite es? quid enim? neq; tu hoc facis Argis
Nec ferro: ut demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quam
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum;
Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes:

Nil

Nil sane fecit, quod tu reprendere possis:
Non Pyladem ferro uiolare, ausus ue sororem
Electram: tantum male dicit utrique, uocando
Hanc furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus Trulla, uappamq; profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: ut hæres
Iam circum loculos, & claueis lætus, ouansq;
Curreret. hunc medicus multum celer, atque fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet: atque
Effundi saccos nummorum, accedere plureis
Ad numerandum, hominem sic erigit. addit et illud,
Ni tua custodis: auidus iam hoc auferet hæres.
Men' uiuo? ut uiuas igitur, ui gila. hoc age. quid uis
Deficient inopem uenæ te: ni cibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Quid cessas? agedum sume hoc ptisanarium orizæ.
Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octussibus. eheu
Quid refert morbo, an furtis, peream ne rapinis?
Quisnam igitur sanus? qui non stultus. quid auarus?
Stultus & insanus. quid, si quis non sit auarus:
Continuo sanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger, recte est igitur; surgetq; ; negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. immolet æquis
Hic porcum laribus. uerum ambitiosus, & audax.
Nauiget Anticyram, quid enim differt; barathro ne

Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
Antiquo censu, natis didisse duobus
Fertur: & hoc moriens pueris dixisse uocatis
Ad lectum: postquam te talos Aule, nucesq;
Ferre sinu laxo, donare, & ludere uidi:
Te Tiberi numerare: cauis abscondere tristem.
Extimui, ne uos ageret uesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus uterque penateis,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater: & natura coercet.
Præterea ne uos titillet gloria, iure
Iurando obstringam ambos: uter ædilis fuerit, uel
Vestrum prætor: is intestabilis, & sacer esto.
In cicere, atque faba, bona tu perdasq; lupinis,
Lætus ut in circo spaciere, aut æneus ut stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Nequis humasse uelit Aiacem Atrida uetas cur?
Rex sum. nil ultra quæro plebeius. & æquam
Rem imperito: ac sicui uideor non iustus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. maxime regum
Di tibi dent capta classem deducere troia:
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq; inhumato:

Per

Per quem tot iuuenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ouium inſanus morti dedit, inclytum Vlyxem
Et Menelaum una mecum ſe occidere clamans.
Tu cum pro uitula ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras: ſpargisq; mola caput improbe ſalſa:
Rectum animi ſeruas? quorſum? inſanus quid.n. Aiax
Fecit, cum ſtrauit ferro pecus? abſtinuit uim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipſum uiolauit Vlyxem.
Verum ego, ut hærenteis aduerſo littore naueis
Eriperem: prudens placaui ſanguine diuos.
Nempe tuo furioſe; meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias ueri, ſcelerisq; tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitia ne erret, nihilum diſtabit an ira.
Aiax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inaneis:
Stas animo? & purũ eſt uitio tibi, cum tumidũ eſt cor?
Siquis lectica nitidam geſtare amet agnam:
Huic ueſtem ut gnatæ, paret ancillas: paret aurum:
Rufam, aut Puſillam appellet: fortiq; marito
Deſinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
Prætor: & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid ſiquis gnatam pro muta deuouet agna:
Integer eſt animi? ne dixeris, ergo ubi praua
Stultitia; hic eſt ſumma inſania. qui ſceleratus,
Et furioſus erit: quem cepit uitrea fama,
Hunc circuntonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanum arripe mecum.

Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta:
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tusci turba impia uici,
Cum scurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Mane domum uentant. quid tum? uenere frequentes.
Verba facit leno, quid quid mihi, quid quid et horum
Cuiq; domi est; id crede tuum: uel nunc, pete uel cras.
Accipe, quid contra iuuenis responderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus: ut aprum
Coenem ego: tu pisceis hiberno ex æquore uellis:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam, aufer:
sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exorberet: aceto
Diluit insignem bacam: qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum,
Luscinias soliti impenso prandere coemptas.
Quorsum habeant sani? creta an carbone notandi?
Aedificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Siquem delectet barbatum: amentia uerset,
Sic puerilius his ratio esse euincet amare:
Nec quid quam differre: utrum ne in puluere trimus
Quale prius ludas opus: an meretricis amore
solicitus plores. quæro, facias ne. quod olim

Mutatus

Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas:
Postquam est impransi correptus uoce magistri.
Porrigis irato puero cum poma: recusat.
Sume Catelle: negat, si non des: optat. amator
Exclusus qui distat? ait ubi secum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arcessitus: & haeret
Inuisis foribus. nec nunc cum me uocet ultro
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit: reuocat: redeam? non si obsecret. ecce
Seruus non paulo sapientior. o here, quae res
Nec modum habet, neq; consilium, ratione, modoque
Tractari non uult. in amore haec sunt mala, bellum,
Pax rursum. haec siquis tempestatis prope ritu
Mobilia, & caeca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa: sibi nihilo plus explicet: ac si
Insanire paret ratione, modoque.
Quid? cum Picenis excerpens semina pomis
Gaudes: si cameram percusti forte: penes te es?
Quid cum balba feras annoso uerba palato?
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiae: atque ignem gladio scrutare: modo inquam
Hellade percussa Marius cum praecipitat se,
Ceritus fuit? a commotae crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus:
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat. & unum,

Quoddam

Quoddam magnum addens, unum me surpite morti
Dis etenim facile est, orabat: sanus utrisque,
Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus,
Exciperet dominus, cum uenderet. hoc quoque uulgus
Chrysippus ponit foecunda in gente Meneni.
Iuppiter ingenteis qui das, adimisq; dolores:
Mater ait pueri menseis iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die; quo tu indicis ieiunia: nudus
In Tiberi stabit. casus, medicus ue leuarit
Aegrum, ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimque reducet.
Quo ne malo mentem concussa? timore deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agaue
Gnati infelicis: sibi tum furiosa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?

An

An quodcunque facit Mæcenas: te quoque uerum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis uituli pede pressis,
Vnus ubi effugit: matri denarrat; ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quanta ne? nű tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio? num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris. hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc: hoc est oleum adde camino:
Quæ si quis sanus fecit: sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem, iam desine cultum
Maiorem censu. teneas Damasippe tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

SATYRA. IIII.

VNde, & quo Catius? non est mihi tempus auenti
Ponere signa nouis præceptis: qualia uincunt
Pythagoram, Anytiq; reum, doctumq; Platona.
Peccatum fateor: cum te sic tempore leuo
Interpellarim: sed des ueniam bonus oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid: repetes mox.
Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ: quo pacto cuncta tenerem:
Vt pote res tenueis, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen: simul an Romanus an hospes.
Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.

Longa quibus facies ouis erit; illa memento,
Vt ſucci melioris, & ut magis alba rotundis
Ponere: nanque marem cohibent calloſa uitellum.
Caule ſuburbano, qui ſiccis creuit in agris,
Dulcior. irriguo nihil eſt elutius horto.
Si ueſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes;
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris uiuam miſto merſare falerno.
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt: alijs male creditur. ille ſalubreis
Aeſtates peraget; qui nigris prandia moris
Finiet: ante grauem quæ legerit arbore ſolem.
Aufidius forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe: quoniam uacuis committere uenis,
Nil niſi lene decet. leni præcordia mulſo
Prolueris melius. ſi dura morabitur aluus:
Mutulus, & uiles pellent obſtantia conchæ,
Et lapathi breuis herba, ſed albo non ſine coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia lunæ
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Baiano melior lucrina Peloris.
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur Echini.
Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi coenarum quiuis temere arroget artem:
Ni prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſceis auertere menſa,
Ignarum quibus eſt ius aptius: & quibus aſſis
Languidus in cubitum iam ſe conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas

Curuet aper lanceis carnem uitantis inertem.
Nam Laurens malus est, uluis, & arundine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper eduleis.
Foecundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque auibus, quæ natura, et foret ætas;
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
Sunt quorum ingenium noua tantum crustula promit.
Nequaquam satis in re una consumere curam.
Vt siquis solum hoc, mala ne sint uina, laboret,
Quali perfundat pisceis securus oliuo.
Massica si coelo supponas uina sereno:
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino uitiata saporem.
Surrentina uafer, qui miscet fece Falerna
Vina: columbino limum bene colligit ouo:
Quatenus ima petit, uoluens aliena uitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
Potorem coclea. nam lactuca innatat acri
Post uinum stomacho: perna magis, ac magis hillis,
Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæ pretium duplicis pernoscere iuris
Naturam. simplex e dulci constat oliuo:
Quod pingui miscere mero, muriaq; decebit:
Non alia, quam quæ Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis:
Corycioq; croco sparsum stetit: insuper addes
Pressa Venafranæ, quod baca remisit oliuæ.

Picenis

Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie præstant. Venucula conuenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraueris uuam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & inueni piper album, cum sale nigro
Incretum, puris circumposuisse catillis.
Immane est uitium, dare millia terna macello:
Angustoq; uagos pisces urgere catino.
Magna mouent stomacho fastidia, seu puer unctis
Tractauit calicem manibus: dum furta ligurit:
Siue grauis ueteri crateræ limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides uarios lutulenta radere palma.
Et Tyrias dare circum illota toralia uesteis:
Oblitum, quanto curam, sumptumq; minorem
Hæc habeant : tanto reprendi iustius illis:
Quæ, nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?
Docte Cati per amicitiam, diuosq; rogatus
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta:
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum, habitumq; hominis: quem tu uidisse beatus
Non magnipendis: quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis ut adire remotos,
Atque haurire queam uitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

Aliquid hinc detractum est.

HOc quoque Tiresia, præter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus, atq; modis. quid rides? iam ne doloso
Non satis est Ithacam reuehi: patrioq; penates
Aspicere? o nulli quidquam mentite, uides ut
Nudus, inopsq; domum redeam te uate: neq; illic,
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. atqui
Et genus, & uirtus. nisi cum re, uilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres:
Accipe. qua ratione queas ditescere. turdus,
Siue aliud priuum dabitur tibi: deuolet illuc:
Res ubi magna nitet domino sene. dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem gustet uenerabilior lare diues.
Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Vis ne tegam spurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me gessi certans semper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
Diuitias, ærisq; ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem: & dico: captes astutus ubique
Testamenta senum: neu si uafer unus, & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo:

Aut

Aut ſpem deponas: aut artem illuſus omittas.
Magna minor ue foro ſi res certabitur olim:
Viuet uter locuples ſine gnatis, improbus ultro
Qui meliorem audax uocet in ius: illius eſto
Defenſor. fama ciuem. cauſſaq; priorem
Sperne: domi ſi gnatus erit, foecundaue coniux.
Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me uirtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui: cauſſas defendere poſſum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi; quam te
Contemptum caſſa nuce pauperet. hæc mea cura eſt:
Ne quid tu perdas: neu ſis iocus. ire domum, atque
Pelliculam curare iube. ſis cognitor ipſe.
Perſta, atque obdura: ſeu rubra canicula findet
Infanteis ſtatuas: ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana niue conſpuet Alpeis.
Non ne uides, aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet: ut patiens, ut amicis aptus, ut acer.
Plures annabunt thunni: & cetaria creſcent.
Si cui præterea ualidus male filius in re
Præclara ſublatus aletur: ne manifeſtum
Coelibis obſequium nudet te: leniter in ſpem
Arrepe officioſus: ut & ſcribare ſecundus
Hæres: &, ſiquis caſus puerum egerit orco,
In uacuum uenias. perraro hæc alea fallit.
Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum:
Abnuere, & tabulas a te remouere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera uelit uerſu. ſolus, multis ne cohæres,

Veloci

Veloci percurre oculo. plerunque recoctus
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem:
Captatorq; dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade quidquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, mariq;
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit: atque
Vt legat, orabit. multum Nasica negatas
Accipiet tandem: & tacitus leget. inuenietque;
Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
Illud ad hæc iubeo: mulier si forte dolosa,
Libertus ue senem delirum temperet: illis
Accedas socius: laudes: lauderis ut absens.
Adiuuat hoc quoque: sed uincit longe prius ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina uecors:
Laudato. potator erit: caue te roget: ultro
Trade cadum multo seruati Consule Bacchi.
Me sene quod, dicam, factum est. anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata: cadauer
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres:
Scilicet elabi si posset mortua: credo,
Quod nimium institerat uiuenti. cautus adito:
Ne desis operæ: ne ue immoderatus abundes.
Difficilem, & morosum offendet garrulus. ultro

Non etiam sileas. Dauus sis comicus: atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare mone, si increbuit aura,
Cautus uti uelet carum caput: extrahe turba
Oppositis humeris. aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari. donec ohe iam
Ad coelum manibus sublatis dixerit. urge &
crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cum te seruitio longo, curaq; leuarit:
Et certum uigilans, quartæ sit partis Vlysses
Audieris hæres: ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamq; fidelem?
Sparge subinde: & si paulum potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem uultum celare. sepulcrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue. funus
Egregie factum laudet uicinia siquis
Forte cohæredum senior male tussiet: huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, siue domus sit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina: uiue ualeque.

SATYRA. VI.

HOc erat in uotis: modus agri non ita magnus,
Hortus ubi, & tecto uicinus iugis aquæ fons,
Et paulum siluæ super his foret. auctius, atque
Di melius fecere. bene est. nihil amplius oro
Maia nate: nisi ut propria hæc mihi munera faxis:
Si neque maiorem feci ratione mala rem:

Nec

Nec sum facturus uitio, culpa ue minorem.
Si ueneror stultus nihil horum: O si angulus ille
Proximus accedat: qui nunc deformat agellum:
O si urnam argenti fors qua mihi monstret: ut illi
Thesauro inuento. qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit diues amico
Hercule: siquod adest, gratum iuuat: hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cetera, præter
Ingenium: utq; soles, custos mihi maximus adsis
Ergo ubi me in monteis, & in arcem ex urbe remoui:
Quid prius illustrem satyris, musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster,
Autumnusq;, grauis, Libitinæ questus acerbæ.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos, uitæq; labores
Instituunt (sic dis placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis: eia
Ne prior officio quisquam respondeat: urge.
Siue aquilo radit terras: seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit: ire necesse est:
Post modo, quod mi obsit clare, certumq; locuto.
Luctandum in turba: facienda iniuria tardis.
Quid uis insane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus. tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat: & melli est: non mentiar. at simul atras
Ventum est Aesquilias: aliena negocia centum
Per caput, & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras.

De re communi scribæ magna, atque noua te
Orabant hodie meminisses Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mœcenas signa tabellis.
Dixeris experiar: si uis, potes, addit: & instat.
Septimus octauo propior iam fugerit annus:
Ex quo Mæcenas me coepit habere suorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens: & cui concredere nugas
Hoc genus. hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?
Matutina parum cautos iam frigora mordent
Et quæ rimosa bene deponuntur iu aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horam
Inuidiæ: noster ludos spectauerat una:
Luserat in campo, fortunæ filius omnes.
Frigidus a rostris manat per compita rumor.
Quicunque obuius est, me consulit: o bone (nam te
scire, deos quoniam propius contingis: oportet)
Nunquid de Dacis audisti? nil equidem. ut tu
Semper eris derisor ad omneis. di exagitent me:
Si quidquam. quid? militibus promissa, Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur, ut unum
Scilicet egregij mortalem, altiq: silenti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine uotis.
O rus, quando ego te aspiciam? quandoq; licebit,
Nunc ueterum libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere solicitæ iucunda obliuia uitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, simulque
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes

Onoctes, coenæq; deum: quibus ipse, meique
Ante larem proprium uescor: uernasq; procaces
Pasco libatis dapibus, prout cuique libido est.
Siccat inæqualeis calices conuiua, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula: seu modicis humescit lætius. ergo
Sermo oritur, non de uillis, domibus ue alienis:
Nec male necne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
Pertinet: et nescire malum est, agitamus. utrum ne
Diuitijs homines, an sint uirtute beati:
Quid ue ad amicitias, usus, rectum ne trahat nos:
Et quæ sit natura boni: summumq; quid eius.
Ceruius hæc inter uicinus garrit anileis
Ex re fabellas: nam siquis laudat Arelli
Solicitas ignarus opes: sic incipit. Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cauo, ueterem uetus hospes amicum,
Asper, & attentus quæsitis. ut tamen arctum
Solueret hospitijs animum: quid multa? neque illi
Sepositi ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesaq; lardi
Frusta dedit, cupiens uaria fastidia coena
Vincere, tangentis male singula dente superbo:
Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador, loliumq;, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, quid te iuuat, inquit, amice
Prærupti nemoris patientem uiuere dorso?
Vis tu homines, urbemq; feris præponere siluis?
Carpe uiam (mihi crede) comes: terrestria quando

Mortaleis animas uiuunt sortita: neque ulla est,
Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bone circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:
Viue memor, quam æui breuis. hæc ubi dicta
Agrestem pepulere: domo leuis exilit. inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis auentes
Moenia nocturni subrepere. iamq; tenebat
Nox medium coeli spatium: cum ponit uterque
In locuplete domo uestigia: rubro ubi cocco
Tincta super lectos canderet uestis eburnos:
Multaq; de magna superessent fercula coena:
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
Agrestem: ueluti succinctus cursitat hospes:
Continuatq; dapes: nec non uernaliter ipsis
Fungitur officijs, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte: bonisq;
Rebus agit lætum conuiuam: cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excussit utrunque.
Currere per totum pauidi conclaue: magisq;
Exanimes trepidare: simul domus alta Molossis
Personuit canibus. tum rusticus, haud mihi uita
Est opus hac, ait: & ualeas. me silua, cauusq;
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

SATYRA. VII.

Hinc aliquid imputatum est

IAndudum ausculto: & cupiens tibi dicere seruus

Pauca

Pauca, reformido. Dauus ne? ita Dauus, amicum
Mancipium domino, & frugi, quod sit satis, hoc est,
Vt uitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores uoluerunt) utere: narra.
Pars hominum uitijs gaudet constanter: & urget
Propositum: pars multa natat, modo recta capessens,
Interdum prauis obnoxia. sæpe notatus
Cum tribus anellis, modo leua Priscus inani
Vixit inæqualis: clauum ut mutaret in horas:
Aedibus ex magnis subito se conderet unde
Mundior exiret uix libertinus honeste.
Iam moechus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere. Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos: qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto constantior idem
In uitijs: tanto leuius miser, ac prior ille:
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant
Furcifer? ad te inquam. quo pacto pessime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem
Siquis ad illa deus subito te agat: usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis: & hæres,
Ne quidquam coeno cupiens euellere plantam
Romæ rus optas: absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis. si nusquam es forte uocatus
Ad coenam; laudas securum olus: ac uelut usquam

Vinctus eas; ita te felicem dicis; amasq;
Quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Moecenas serum sub lumina prima uenire
Conuiuam: nemo n' oleum feret ocyus? et quis
Audit? cum magno blateras clamore: fugisq;.
Miluius, & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci uentre leuem: nasum nidore supino
Imbecillus, iners, sim quid uis, adde popino.
Tu cum sis, quod ego, & fortassis nequior: ultro
Insectere uelut melior? uerbisq; decoris
Obuoluas uitium? quid si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me uultu terrere: manum, stomachumq; teneto:
Dum, quæ Crispini docuit me ianitor, edo.
Tum cum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanoq; habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas: metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert uri uirgis? ferroq; necari?
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
Quo te demisit peccati conscia herilis
Contractum: genibus tangas caput? est ne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem uel iustior? illa tamen se
Non habitu, mutat ue loco: pccat ue superne,
Cum te formidet mulier: neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens: dominoq; furenti,

Committes

Committes rem omnem, & uitam, cũ corpore famã.
Euasti. credo metues: doctusq; cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterumq; perire
Possis. o toties seruus. quæ bellua ruptis,
Cum semel effugit: reddit se praua catenis?
Non sum moechus, ais. neq; ego hercule fur: ubi uasa
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum:
Iam uaga prosiliet froenis natura remotis.
Tu ne mihi dominus, rerum imperijs, hominumq;
Tot, tantisq; minor: quem ter uindicta, quaterq;
Imposita haud unquam misera formidine priuet:
Adde supradictis: quod non leuius ualeat: nam
Siue uicarius est, qui seruo paret: uti: mos
Vester ait: seu conseruus: tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, alijs seruis miser: atque
Duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
Quis nam igitur liber? sapiens: sibi qui imperiosus:
Quẽ neq; pauperies, neq; mors, neq; uincula terrẽt.
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus:
Externi nequid ualeat per leue morari.
In quem manca ruit semper fortuna. potes ne
Ex his, ut proprium quid noscere? quinque talenta
Poscit te ingluuies, ratio uetat eripe turpi
Colla iugo, liber. liber sum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis: & acreis
Subiectat lasso stimulos: uersatq; negantem.
Vel cum Pausiaca torpes insane tabella:
Qui peccas minus, atq; ego cum Fului, Rutubæq;,

Aut

Aut Placideiani contento poplite miror
Prælia rubrica picta, aut carbone: uelut si
Re uera pugnent: feriant: uitentq; mouentes
Arma uiri. nequam, & cessator Dauus: at ipse
Subtilis ueterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis responsat opimis.
Obsequium uentris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim. qui tu impunitior? illa,
Quæ paruo sumi nequeunt cum obsonia captas.
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ:
Illusiq; pedes uitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uuam
Furtiua mutat strigili; qui prædia uendit:
Nil seruile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum esse potes: non ocia recte
Ponere: teq; ipsum uitias fugitiuus, ut erro,
Iam uino quærens, iam somno fallere curam,
Frustra: nam comes atra premit, sequiturq; fugacē.
Vnde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagittas?
Aut insanit homo: aut uersus facit. ocyus hinc te
Ni rapis: accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA. VIII.

VT Nasidieni iuuit te cœna beati?
Nam mihi quærenti conuiuam, dictus here illic
De medio potare die. sic, ut mihi nunquam
In uita fuerit melius: da, si graue non est.

Quæ

Quæ prima iratum uentrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper, leni fuit austro
Captus, ut aiebat coenæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, fecula coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit: & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile: quodq;
Posset coenanteis offendere: ut Attica uirgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Cecuba uina ferens, Alcon chium maris expers
Hic herus, Albanum Moecenas, siue Falernum
Te magis appositis delectat: habemus utrunque.
Diuitias miseras. Si quis coenantibus una
Fundani pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Moecenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, quisiquid forte lateret,
Indice monstraret digito. nam cetera turba,
Nos inquam, coenamus aueis, conchylia, pisceis
Longe dissimilem noto celanti a succum.
Vt uel continuo patuit: cum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere minorem
Ad lunam delecta. quid hoc intersit: ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni.

Nos nisi damnose bibimus: moriemur inulti.
Et calices poscunt maiores. uertere pallor
Tum Parochi faciem nil sic metuentis, ut acreis
Potores: uel quod male dicunt liberius: uel
Feruida quod subtile exsurdant uina palatum.
Inuertunt Aliphanis uinaria tota
Vibidius, Balatroque, secutis omnibus imis.
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter murena natanteis
In patina porrecta. sub hoc herus, hæc grauida, inquit,
Capta est, deterior post partum carne futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella: garo de succis piscis Iberi,
Vino quinquenni, uerum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic conuenit, ut non
Hoc magis ullum aliud: pipere albo, non sine aceto,
Quod Methymnæam uitio mutauerat uuam.
Erucas uirideis, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Curtillus echinos
Vt melius muria quam testa marina remittat.
Interea suspensa graueis aulæa ruinas
In patinam fecere trahentia pulueris atri.
Quantum non Aquilo campanis excitat agris.
Non maius ueriti, postquam nihil esse periculi
Sensimus: erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset: flere. quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret. heu fortuna, quis est crudelior in nos
Te deus? ut semper gaudes illudere rebus

Humanis

Humanis. Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio uiuendi aiebat: eoque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Te ne, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum ius apponatur? ut omnes
Præcincti recte pueri, comptiq; ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruent si;
Vt modo · si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent: celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: tibi di, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita uir bonus es, conuiuaq; comis,
Et soleas poscit. tum in lecto quoque uideres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoq; fracta lagena?
Quod sibi poscenti non dentur pocula: dumque
Ridetur fictis rerum Balatrone: secundo
Nasidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos,
Quam si cum lumbis quis edat. tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.

Suauis res, si non caussas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Vt nihil omnino gustaremus: uelut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

FINIS.

ROMAE,

M. D. LXIX.

Apud Victorium Helianum.

